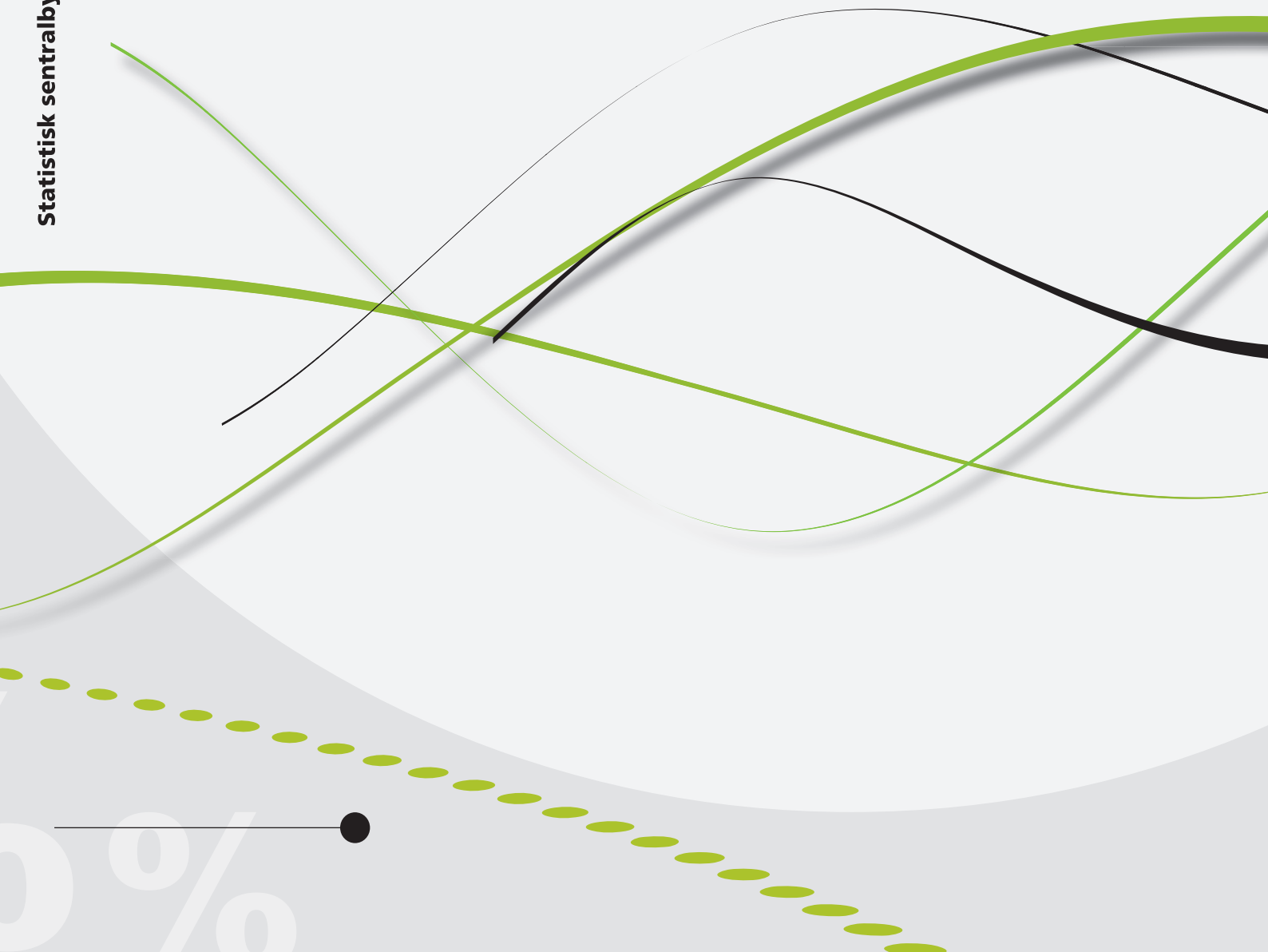

Birgit Bjørkeng og Bengt Oscar Lagerstrøm

Voksnes basisferdigheter - resultater fra PIAAC

Birgit Bjørkeng og Bengt Oscar Lagerstrøm

Voksnes basisferdigheter - resultater fra PIAAC

Rapporter I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå	Tall kan ikke forekomme	.
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal	Oppgave mangler	..
Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Oppgave mangler foreløpig	...
Publisert september 2014	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-8987-3 (trykt)	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-8988-0 (elektronisk)	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 0806-2056	Foreløpig tall	*
Emne: Utdanning	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Desimaltegn	,

Forord

Denne rapporten presenterer resultater fra den internasjonale undersøkelsen om lese- og tallforståelse (PIAAC). Rapporten omhandler den norske voksenbefolkningens ferdighetsnivå på tre områder: leseferdighet, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø.

PIAAC ble gjennomført i perioden august 2011 til april 2012. Rapporten er finansiert av Kunnskapsdepartementet og Arbeidsdepartementet. Publikasjonen er utarbeidet av rådgiver Birgit Bjørkeng, Seksjon for utdanningsstatistikk og prosjektleder Bengt Oscar Lagerstrøm, Seksjon for intervju.

Statistisk sentralbyrå, 27. august 2014.

Hans Henrik Scheel

Sammendrag

I denne rapporten presenteres resultater fra Den internasjonale undersøkelsen om lese- og tallforståelse (PIAAC). I PIAAC måles voksenbefolkningens ferdigheter på tre sentrale områder: leseferdighet, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø. Målgruppen for undersøkelsen er personer i alderen 16 til 65 år.

I PIAAC ble data om voksnes ferdigheter samlet inn ved hjelp av besøksintervju. Respondentene svarte først på en rekke bakgrunnsspørsmål, og gjennomførte deretter ferdighetstester, enten på PC eller papir. I den norske delen av undersøkelsen foregikk ferdighetstestene på norsk.

Leseferdighet, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø omtales av OECD som nøkkelferdigheter innen informasjonsbearbeiding. Leseferdighet er oversatt fra engelske «literacy», og kan defineres som evnen til å forstå, vurdere og bruke skrevet tekst for å delta aktivt i samfunnet, oppnå egne mål og utvikle kunnskap og egne evner. Tallforståelse er oversatt fra engelske «numeracy», og kan defineres som evnen til å tilegne seg, bruke, tolke og formidle matematisk informasjon og ideer, for å kunne håndtere en rekke ulike situasjoner i hverdagslivet som krever matematiske beregninger. Problemløsning i IKT-miljø er en oversettelse av «problem solving in technology-rich environments», og kan defineres som evnen til å bruke digital teknologi, kommunikasjonsverktøy og nettverk for å finne informasjon, kommunisere med andre og utføre praktiske oppgaver.

I 2013 ble de første norske resultatene fra PIAAC presentert i rapporten «Ferdigheter i voksenbefolkningen». I denne rapporten kom det fram at norske voksne i alderen 16 til 65 år har gode ferdigheter i internasjonal sammenheng. Norge er ett av fire land som ligger over det internasjonale gjennomsnittet i både lesing, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø. Det er imidlertid store variasjoner i grupper innad i Norge. Blant annet har de eldste svakere ferdigheter, kvinner har noe svakere ferdigheter enn menn, innvandrere har klart lavere ferdighetsnivå enn personer som er født i Norge, og personer i arbeid eller utdanning har høyere ferdighetsnivå enn dem som er utenfor arbeid og utdanning.

PIAAC bygger på to tidligere undersøkelser. International Adult Literacy Survey (IALS) ble gjennomført i Norge i 1998, og Adult Literacy and Life Skills (ALL) ble gjennomført i Norge i 2003. Resultatene fra IALS og ALL er ikke direkte sammenlignbare med PIAAC slik de opprinnelig ble publisert, men datamaterialet fra de tidligere undersøkelsene er i forbindelse med PIAAC bearbeidet for at man skal kunne foreta sammenligninger. Fra IALS kan man sammenligne resultater i leseferdighet med PIAAC, mens man fra ALL kan sammenligne resultatene i lesing og tallforståelse. Problemløsning i IKT-miljø er nytt i PIAAC, og ikke sammenlignbart med de tidligere undersøkelsene.

Ved å undersøke tilgjengelige trenddata, finner vi at gjennomsnittlig skår i lesing har falt fra 294 skårepoeng i IALS til 278 skårepoeng i PIAAC. Den samme tendensen ser vi også i Sverige og Danmark. Fallet er spesielt tydelig i den yngste aldersgruppen, og de svakeste leserne i PIAAC har klart lavere skår enn de svakeste leserne i IALS. Også i tallforståelse ser vi en nedgang i gjennomsnittlig skår fra ALL.

Abstract

In this report, results from the Survey of Adult Skills (PIAAC) are presented. PIAAC is designed to measure the skills of the adult population in three domains; literacy, numeracy and problem solving in technology-rich environments. The target population in this survey is adults aged between 16 and 65 years old.

Data were collected through face-to-face interviews. The respondents first answered a comprehensive background questionnaire, and then completed proficiency tests, either on a computer or on paper. In the Norwegian PIAAC, the proficiency tests were only in Norwegian.

Literacy, numeracy and problem solving in technology-rich environments are key information processing skills. Literacy is the ability to understand, evaluate, use and engage with written texts to participate in society, to achieve one's goals, and to develop one's knowledge and potential. Numeracy is the ability to access, use, interpret and communicate mathematical information and ideas in order to engage in and manage the mathematical demands of a range of situations in adult life. Problem solving in technology-rich environments is the ability to use digital technology, communication tools and networks to acquire and evaluate information, communicate with others and perform practical tasks.

The first results from PIAAC, published in 2013, showed that Norwegian adults have high skills in an international context. Norway is one of four countries where the adult population is above average in all three skill domains. However, the variation between groups is large, and lower proficiency levels are found among the oldest age group, women, immigrants and people not in employment or education.

PIAAC has two predecessors. International Adult Literacy Survey (IALS) was conducted in Norway in 1998, and Adult Literacy and Life Skills (ALL) was conducted in 2003. The results from IALS and ALL are not directly comparable with results from PIAAC in the form they were originally published, but the data material from the previous surveys has now been reprocessed to be comparable with PIAAC. From IALS it is possible to compare results in literacy with PIAAC, and from ALL, literacy and numeracy results can be compared with PIAAC. Problem solving in technology-rich environments is new in PIAAC and not comparable with results from any of the previous surveys.

By investigating available trend data, we find that the average score in literacy has decreased from 294 points in IALS to 278 points in PIAAC. This trend is also apparent in Sweden and Denmark. The decrease is especially pronounced in the youngest age group, and the adults with the lowest proficiency have a lower score in PIAAC than in IALS. We also find a decrease in the average score in numeracy between ALL and PIAAC.

Those on a low proficiency level in one of the skills measured in PIAAC, very often also have low proficiency in the other two skills. The correlation between skills in literacy, numeracy and problem solving in technology-rich environments is clear. In the group with low proficiency levels we find an over-representation of immigrants, people not in education or employment and people with lower education.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1. Ferdighetene	7
1.2. Tidligere funn	8
2. Trender i ferdigheter fra 1990-tallet til i dag	15
2.1. Internasjonale trender	17
2.2. Markant fall i grunnleggende ferdigheter i de yngste aldersgruppene	17
2.3. Svakere grunnleggende ferdigheter i innvandrerbefolkningen	19
2.4. Utdanning	20
3. De sterkeste og svakeste i lesing, tallforståelse og problemløsning	22
3.1. Svake lesere	22
3.2. Sterke lesere	26
3.3. Stor spredning i leseferdighet blant innvandrere	28
3.4. Lavt nivå i tallforståelse	30
3.5. Høyt ferdighetsnivå i tallforståelse.....	32
3.6. Størst spredning blant menn	34
3.7. Svake problemløsningsferdigheter	35
3.8. Sterke problemløsningsferdigheter.....	37
3.9. Stort overlapp mellom ferdighetene.....	38
4. Kompetanse i arbeidslivet – utfall, krav og ferdigheter	39
4.1. Ferdigheter og arbeidsmarkedsutfall	40
4.2. Sterk sammenheng mellom ferdighetsnivå og lønn.....	41
4.3. Ulike krav til leseferdigheter og tallforståelse i arbeidslivet	42
4.4. Tre av fire med høy kompetanse i kompetanseyrker.....	42
4.5. Viktigheten av utdanning øker med krav	43
5. Ferdigheter, holdninger og fritid	46
5.1. Lesing og leseferdigheter	50
5.2. Tallforståelse og bruk av tall.....	52
5.3. Ferdigheter og IKT-bruk	53
5.4. Ferdigheter og læring	56
5.5. Ferdigheter, fritid og holdninger	57
Referanser	59
Vedlegg A: Ferdighetsnivåer i de tre basisferdighetene	60
Vedlegg B: Dokumentasjon av tabell 5.1	62
Vedlegg C: Figurgrunnlag	64
Figurregister	82
Tabellregister	84

1. Innledning

I denne rapporten presenteres resultater fra Den internasjonale undersøkelsen om lese- og tallforståelse (PIAAC). PIAAC er en besøksundersøkelse som tar sikte på å måle voksenbefolkningens ferdigheter på tre sentrale områder. Disse områdene er leseferdighet, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø, og målgruppen for undersøkelsen er personer i alderen 16 til 65 år. I 2013 ble de første resultatene fra PIAAC presentert i rapporten *Ferdigheter i den norske voksenbefolkningen* (Bjørkeng 2013). Denne rapporten er en fortsettelse av resultatene som ble presentert i 2013, og inneholder mer utfyllende informasjon om trender fra 1998 til 2012, beskrivelser av gruppene med de sterkeste og svakeste ferdighetene, og ferdigheter sett i sammenheng med fritid og holdninger.

PIAAC er en internasjonal undersøkelse som er iverksatt av Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD). Den er hittil gjennomført i 24 land – Australia, Belgia (Flandern) Canada, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Irland, Italia, Japan, Korea, Kypros, Nederland, Norge, Polen, Russland, Slovakia, Spania, Storbritannia (England og Nord-Irland), Sverige, Tsjekkia, Tyskland, USA og Østerrike. Datafangsten foregikk mellom august 2011 og april 2012 i de fleste deltakerlandene, inkludert Norge (se OECD 2013a for mer informasjon). Totalt er det gjennomført 166 000 intervjuer. I Norge ble det trukket et utvalg på om lag 8 500 personer, og omtrent 5 000 personer ble intervjuet. Svarprosenten var 62 prosent.

Arbeidet med PIAAC ble påbegynt i 2008, og internasjonalt har prosjektet vært styrt av representanter for medlemslandene med støtte fra OECD-sekretariatet. PIAAC-konsortiet, ledet av Educational Testing Service i USA, har vært ansvarlig for spørreskjema og måleinstrumenter, dataverktøy, skalering av undersøkelsen, kvalitetskontroll og PIAAC-databasen. Konsortiet har bestått av flere ulike institusjoner i flere land. Deltakerlandene har selv vært ansvarlige for den nasjonale implementeringen av PIAAC. I Norge har Statistisk sentralbyrå vært ansvarlig for gjennomføringen av undersøkelsen, som er finansiert av Kunnskapsdepartementet, Arbeidsdepartementet og Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet.

I PIAAC ble data om voksnes ferdigheter samlet inn ved hjelp av besøksintervju. Respondentene svarte først på en rekke bakgrunnsspørsmål, og gjennomførte deretter ferdighetstester, enten på PC eller papir. I den norske delen av undersøkelsen foregikk ferdighetstestene på norsk. Også i de andre deltakerlandene foregikk testene hovedsakelig på landets offisielle språk, men noen land hadde også tester på minoritetsspråk. For mer informasjon om gjennomføringen av den norske delen av undersøkelsen, se Gravem og Lagerstrøm (2013). Den internasjonale undersøkelsen er grundig dokumentert i en teknisk rapport (OECD 2013b).

PIAAC bygger på to tidligere undersøkelser. International Adult Literacy Survey (IALS) ble gjennomført i Norge i 1998, og Adult Literacy and Life Skills (ALL) ble gjennomført i Norge i 2003. Resultatene fra IALS og ALL er ikke direkte sammenlignbare med PIAAC slik de opprinnelig ble publisert, men datamaterialet fra de tidligere undersøkelsene er bearbeidet for at man skal kunne foreta sammenligninger. Fra IALS kan man sammenligne resultater i leseferdighet med PIAAC, mens man fra ALL kan sammenligne resultatene i lesing og tallforståelse. Problemløsning i IKT-miljø er nytt i PIAAC, og ikke sammenlignbart med de tidligere undersøkelsene.

1.1. Ferdighetene

Leseferdighet, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø omtales av OECD som nøkkelferdigheter innen informasjonsbearbeiding. Disse ferdighetene er basisferdigheter som også danner grunnlaget for videre ferdighetsutvikling. Metodene som benyttes i PIAAC er direkte mål på disse ferdighetene. Respondentene som deltok i undersøkelsen gjennomførte tester med oppgaver på de ulike ferdighets-

områdene, men testene var ikke nødvendigvis like for hver respondent. Ved å benytte metoder innen Item response theory, kombinerte man flere elementer fra spørreskjema og ferdighetstester for å beregne respondentenes sannsynlighet for å klare oppgaver av ulik vanskelighetsgrad. Estimatenes kan brukes på gruppenivå, men har liten verdi på individnivå.

Ferdighetsnivået er estimert på en skala fra 0 til 500 poeng på alle de tre ferdighetsområdene. Skåren representerer ferdigheter på det aktuelle området, basert på hva slags oppgaver respondenten klarte, og hva slags oppgaver personer med lignende egenskaper klarte å gjennomføre. Skåren indikerer at respondenten med 67 prosents sannsynlighet vil klare å løse en oppgave på det aktuelle nivået på skalaen. I forløperne IALS og ALL var denne sannsynlighetsverdien 80 prosent. Endringen av kriteriet vanskeliggjør direkte sammenligning det publiserte materialet fra tidligere undersøkelser. De tidligere undersøkelsene er derfor i etterkant reskalert i tråd med kriteriene for PIAAC.

Leseferdighet

Leseferdighet er oversatt fra engelske «literacy», og kan defineres som evnen til å forstå, vurdere og bruke skrevet tekst for å delta aktivt i samfunnet, oppnå egne mål og utvikle kunnskap og egne evner. Begrepet dekker et bredt spekter av ferdigheter som går fra å kunne dekode skrevne ord og setninger til å forstå, tolke og evaluere komplekse tekster. Begrepet omfatter ikke skriveferdighet. Leseferdighet kan deles inn i fem ferdighetsnivåer, der nivå 1 er det laveste og nivå 5 er det høyeste. Man kan også ha ferdigheter som ligger lavere enn nivå 1. For mer informasjon om hva som inngår i hvert av disse ferdighetsnivåene, se vedlegg A.

Tallforståelse

Tallforståelse er oversatt fra engelske «numeracy», og kan defineres som evnen til å tilegne seg, bruke, tolke og formidle matematisk informasjon og ideer, for å kunne håndtere en rekke ulike situasjoner i hverdagslivet som krever matematiske beregninger. Begrepet omfatter evnen til å utlede og bruke matematisk innhold, informasjon eller ideer fremstilt på en rekke måter, blant annet som tekst og grafikk. Som leseferdighet kan tallforståelse deles inn i fem ferdighetsnivåer, der nivå 1 er det laveste og nivå 5 er det høyeste. Også her kan man ha ferdigheter som ligger lavere enn nivå 1. For mer informasjon om hva som inngår i hvert av disse ferdighetsnivåene, se vedlegg A.

Problemløsning i IKT-miljø

Problemløsning i IKT-miljø er en oversettelse av «problem solving in technology-rich environments», og kan defineres som evnen til å bruke digital teknologi, kommunikasjonsverktøy og nettverk for å finne informasjon, kommunisere med andre og utføre praktiske oppgaver. Begrepet omfatter evnen til å løse oppgaver knyttet til privatliv, arbeid og deltakelse i sosiale sammenhenger ved å definere mål og lage planer, samt å framskaffe og bruke informasjon ved hjelp av datamaskiner og nettverk (internett). Problemløsning i IKT-miljø deles inn i tre ferdighetsnivåer, der nivå 1 er det laveste og nivå 3 er det høyeste. Man kan ha ferdigheter som er lavere enn nivå 1. For mer informasjon om hvert av ferdighetsnivåene, se vedlegg A.

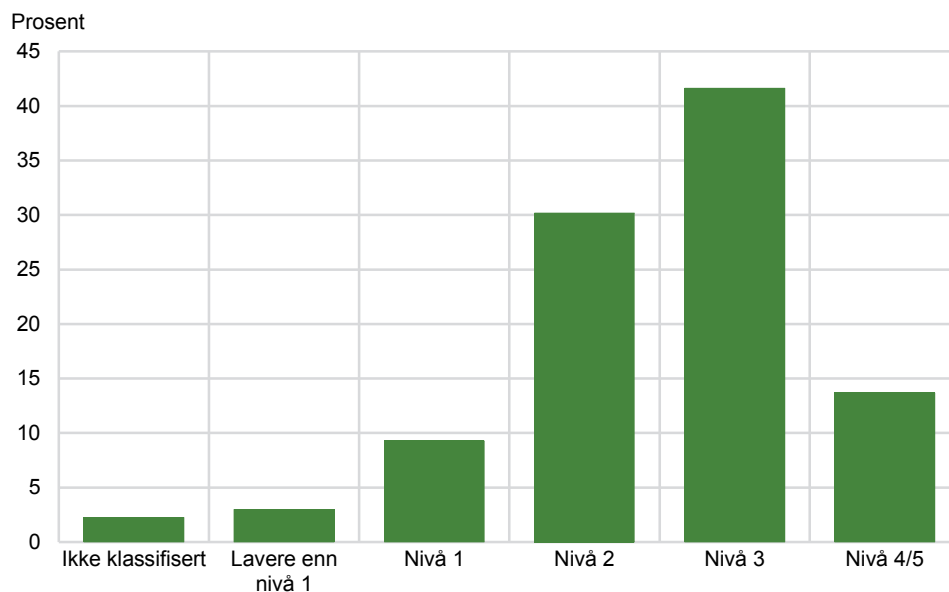
1.2. Tidligere funn

I 2013 ble de første norske resultatene fra PIAAC presentert i rapporten «Ferdigheter i voksenbefolkningen». I denne rapporten kom det fram at norske voksne i alderen 16 til 65 år har gode ferdigheter i internasjonal sammenheng. Norge er ett av fire land som ligger over det internasjonale gjennomsnittet i både lesing, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø. De andre tre landene dette gjelder er Finland, Nederland og Sverige. Japan har høyest gjennomsnittlig skår i både lesing og tallforståelse, mens Spania og Italia skårer lavest.

Norske voksnes ferdigheter

I lesing ligger om lag 12 prosent av norske voksne på nivå 1 eller lavere, noe som av OECD karakteriseres som svake ferdigheter. 43 prosent ligger på det vanligste leseferdighetsnivået blant norske voksne, nivå 3. Dette innebærer at man kan lese tekster som ofte er lange og teksttette. Oppgavene består av tekster i ulikt format; prosatekster, dokumenttekster og blandede tekster. På dette nivået må man kunne forstå teksten og retoriske strukturer, og oppgavene krever at man kan finne frem til rett informasjon på bakgrunn av enkle, logiske slutninger. Leseren må kunne bruke informasjon fra ulike deler av teksten, og teksten inneholder mange distraherende opplysninger. Disse er imidlertid ikke mer framtrædende enn annen informasjon.

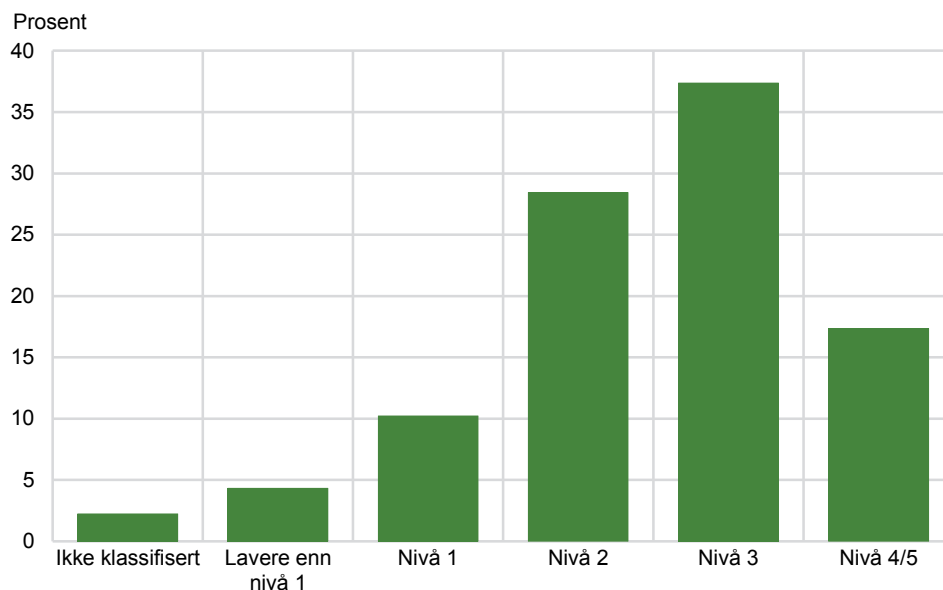
Figur 1.1. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i leseferdighet. 2012

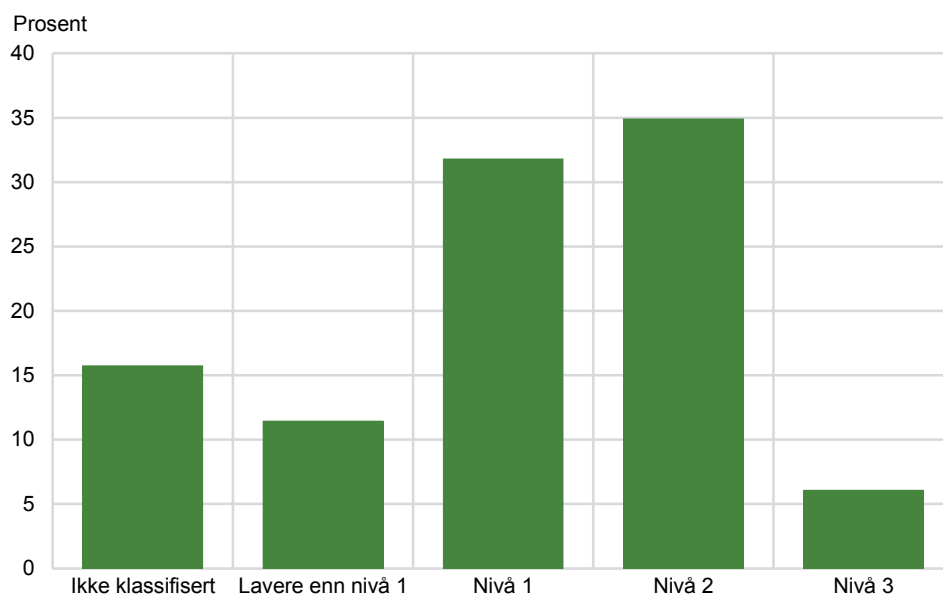
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I tallforståelse er det 14 prosent som ligger på nivå 1 eller lavere, og som dermed har svake ferdigheter på dette området. Også her er det vanligste ferdighetsnivået i voksenbefolkningen nivå 3, der 38 prosent av voksne skårer. På dette nivået kreves det at leseren viser forståelse for matematiske informasjon som er fremstilt i flere former, og som ikke fremkommer tydelig. Informasjonen kan være fremstilt i ukjente kontekster og på mer komplekse måter, og oppgavene må gjerne løses i flere trinn. Det kreves forståelse for tall og rom, kjennskap til matematiske figurer og forhold, tolkning av proporsjoner, og data og statistikker som presenteres både i numerisk og verbal form.

I problemløsning i IKT-miljø har om lag 16 prosent av de som deltok i PIAAC ikke tatt ferdighetstesten på PC. Disse har enten ikke kommet langt nok i intervjuet, oppgitt at de ikke har noe erfaring med PC fra før, «strøket» på en innledende test av helt grunnleggende IKT-ferdigheter eller nektet å ta testen på PC. Denne gruppen har i hovedsak tatt papirbaserte ferdighetstester, men det kan ikke beregnes skår for dem i problemløsning i IKT-miljø. Nesten 12 prosent har ferdigheter som er lavere enn nivå 1 på dette området, mens det vanligste nivået er nivå 2. Nesten 35 prosent av befolkningen ligger på nivå 2, der oppgavene krever bruk av både generiske og mer spesifikke teknologiske applikasjoner. Det kreves noe navigering mellom sider og applikasjoner, og bruk av verktøy og funksjoner vil forenkle oppgavene. Oppgavene kan kreve løsninger i flere trinn og operasjoner, og det kreves at det gjøres vurderinger underveis. Noen overraskende resultater og blindspor kan forekomme, og det er distraktorer i oppgavene.

Figur 1.2. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i tallforståelse. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå

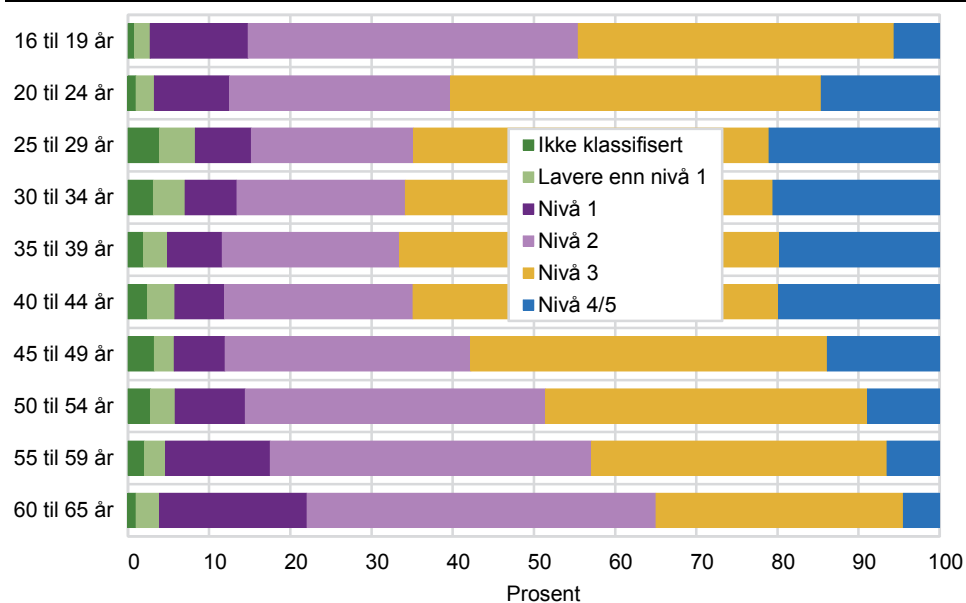
Figur 1.3. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i problemløsning i IKT-miljø. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Store forskjeller mellom grupper

Det er store forskjeller i ferdighetsnivå mellom ulike grupper på alle de tre områdene som måles i PIAAC. Vi ser blant annet tydelige aldersforskjeller. Personer som er 55 år og eldre har det laveste ferdighetsnivået i både lesing, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø. I lesing og tallforståelse er det den yngste aldersgruppen, de som er mellom 16 og 24 år, som har det nest laveste ferdighetsnivået. Ferdighetsnivået i den yngste aldersgruppen er lavere enn for befolkningen som helhet både i leseferdighet og tallforståelse, og i lesing skårer norske 16 til 24-åringene lavere enn det internasjonale gjennomsnittet i samme aldersgruppe.

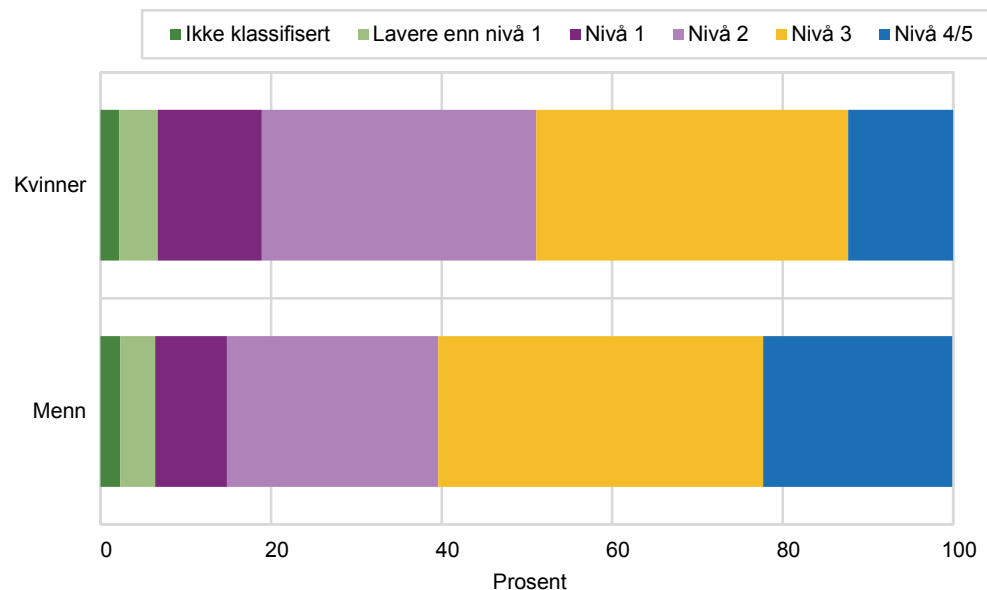
Figur 1.4. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i lesing, etter alder 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå

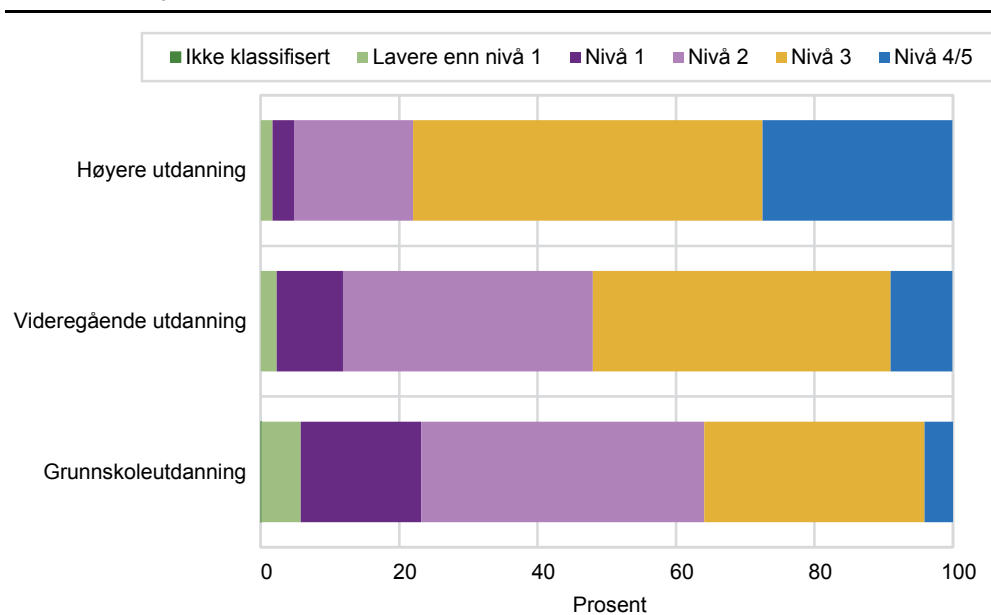
Menn skårer i snitt høyere enn kvinner i lesing, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø, men forskjellen i leseferdighet og problemløsning er relativt liten. I tallforståelse har menn imidlertid markant høyere gjennomsnittsskår.

Figur 1.5. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i tallforståelse, etter kjønn. 2012

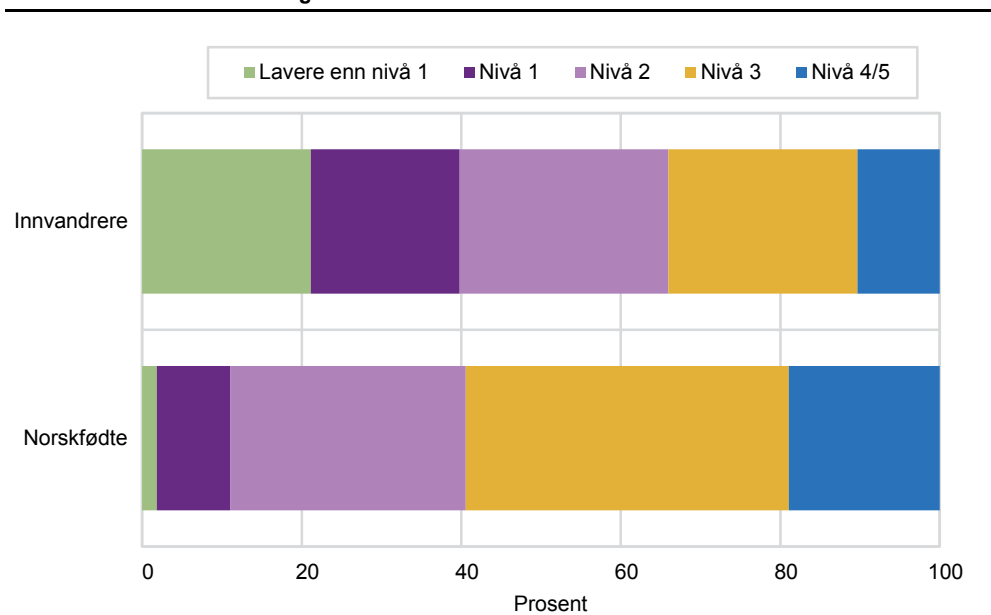
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Som man kan forvente er ferdighetsnivået høyere blant dem som har høyere utdanning, både i leseferdighet, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø. Eksempelvis skårer nesten en av fire blant dem som har grunnskoleutdanning på ferdighetsnivå 1 eller lavere i lesing, mens dette bare gjelder fem prosent av dem som har høyere utdanning. Også barn av foreldre med høyere utdanning har høyere ferdigheter på alle tre områder.

Figur 1.6. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i lesing, etter utdanningsnivå. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Innvandrere har klart lavere ferdigheter på alle de tre ferdighetsområdene, og i snitt ligger om lag fire av ti innvandrere på ferdighetsnivå 1 eller lavere i lesing og tallforståelse. Ettersom testene foregår på norsk, har norskfødte et språklig fortrinn her.

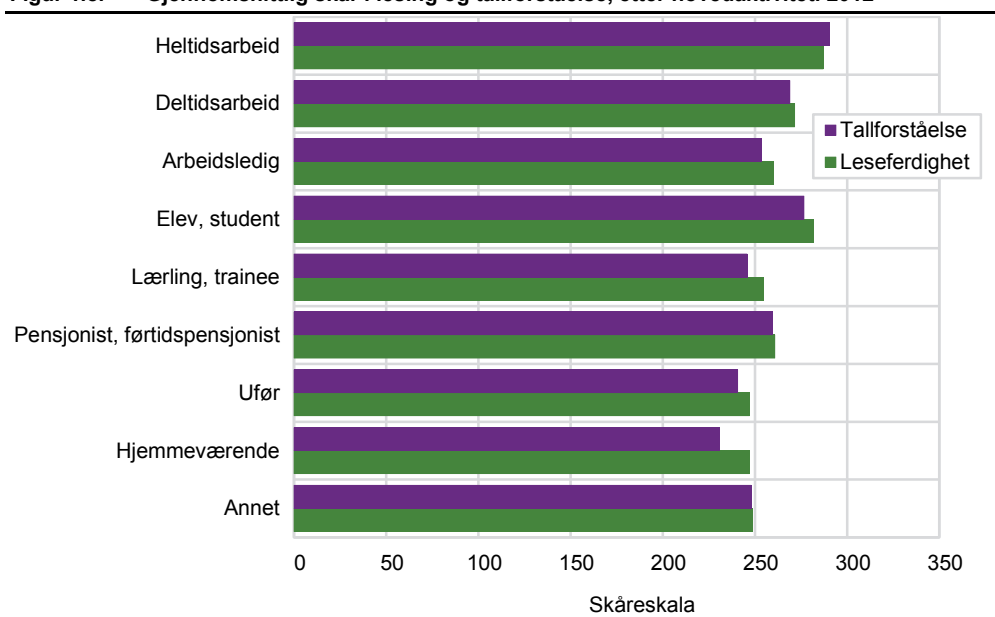
Figur 1.7. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i tallforståelse, etter innvandrerkategori. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Ser man på respondentenes subjektive oppfatning av egen hovedaktivitet på intervju tidspunktet, er det dem som regner seg selv som heltidsarbeidende som har høyest ferdighetsnivå i lesing, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø. I figur 1.8 ser man sammenhengen mellom ferdighetsnivå i lesing og tallforståelse, og det respondentene oppgir som hovedaktivitet. Blant dem som betrakter seg selv som deltidsarbeidende er gjennomsnittlig skår for leseferdighet og tallforståelse noe lavere. Selv om det er forskjell på heltids- og deltidsansatte er det generelt slik at personer som oppfatter seg selv som i arbeid skårer høyest, fulgt av dem som ser på seg selv som i utdanning, mens arbeidsledige, uføretrygdede, pensjonister og hjemmевærende har lavere gjennomsnittsskår. Det er imidlertid også forskjeller

blant personer som er utenfor arbeid og utdanning. De som betrakter seg selv som arbeidsledige eller pensjonister har høyest ferdighetsnivå blant dem som verken er i arbeid eller utdanning, mens arbeidsuføre og hjemmeværende har de laveste ferdighetene.

Figur 1.8. Gjennomsnittlig skår i lesing og tallforståelse, etter hovedaktivitet. 2012

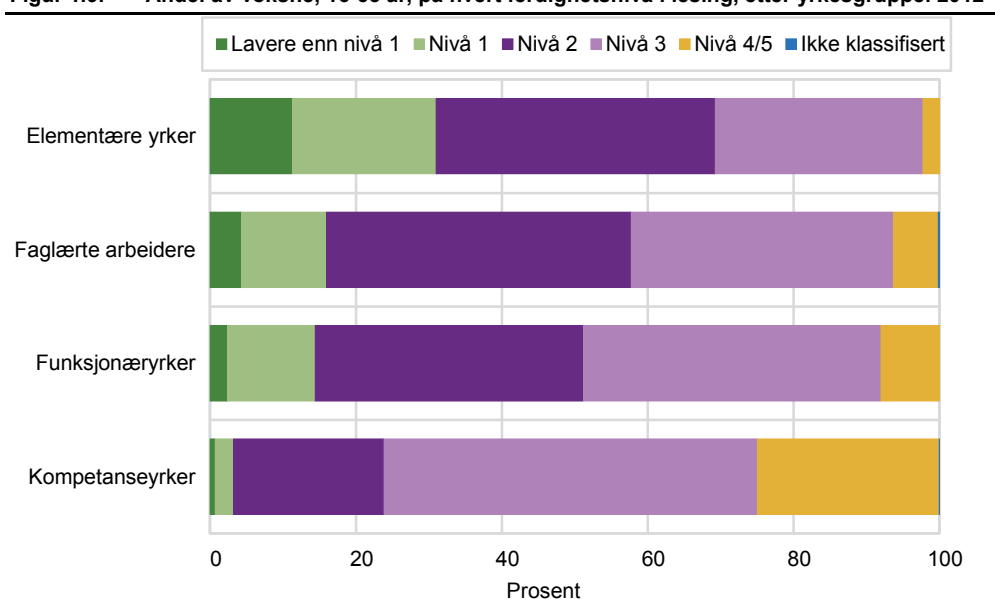

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Også i problemløsning i IKT-miljø er ferdighetsnivået lavest blant dem som oppgir at de er utenfor arbeid og utdanning, men her har personer som er i utdanning høyere ferdighetsnivå enn dem som er i arbeid.

Ferdighetsnivået varierer også i ulike typer jobber. Personer som jobber eller har jobbet i kompetanseryrker har det høyeste ferdighetsnivå i lesing (vist i figur 1.9), tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø, foran funksjonæryrker og faglærte arbeidere. I det som kan omtales som elementære yrker, som i hovedsak omfatter renholdere og hjelpearbeidere, finner vi det klart laveste ferdighetsnivået. Forskjellen i ferdighetsnivå er svært tydelig mellom personer i kompetanseryrker og personer i elementære yrker.

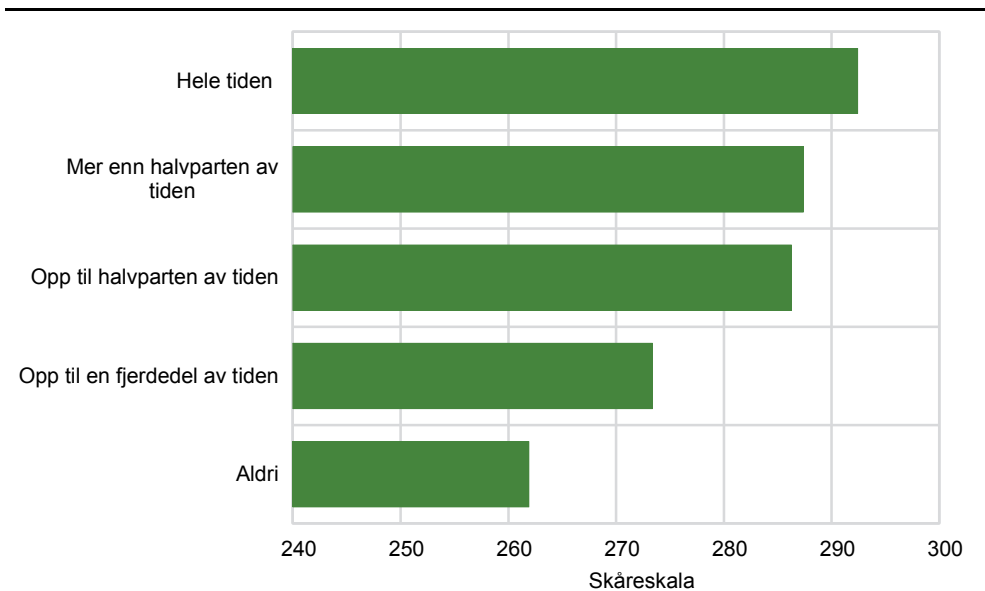
Figur 1.9. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i lesing, etter yrkesgruppe. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Personer som har noe autonomi i jobben sin, og kan organisere arbeidsoppgaver og disponere tiden sin selv, har høyere ferdigheter enn dem som har liten innflytelse over dette. Dette henger trolig sammen med type yrke og utdanningsbakgrunn. Figur 1.10 viser sammenhengen mellom i hvor stor grad man kan organisere egen arbeidstid og gjennomsnittlig skår i tallforståelse, og man kan se at forskjellen mellom dem som organiserer arbeidstiden sin hele tiden og personer som aldri gjør dette, er svært markant.

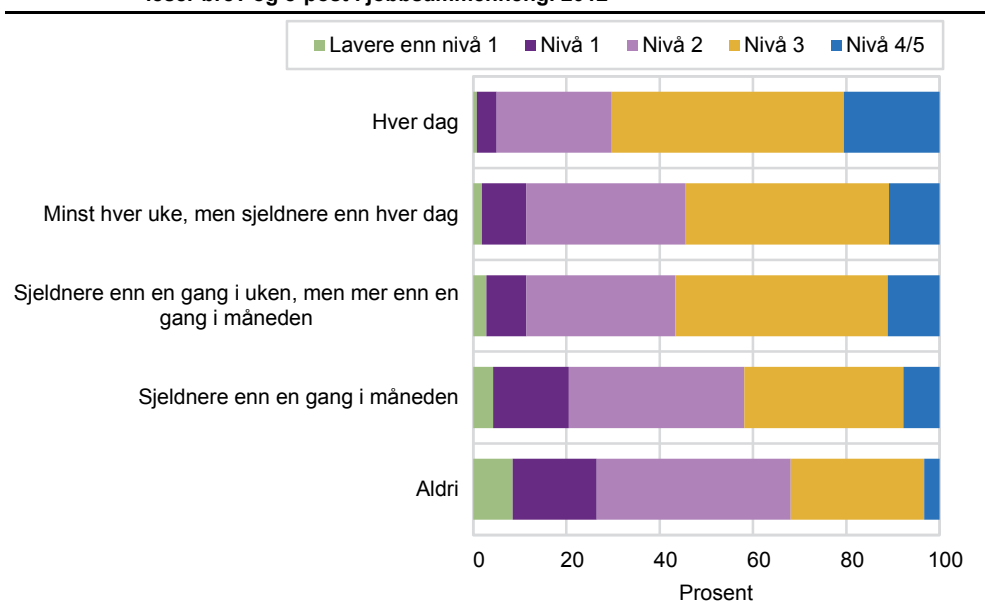
Figur 1.10. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse, etter hvor ofte man organiserer egen arbeidstid. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Det er en sammenheng mellom ferdigheter brukt i jobben ferdighetsnivå i lesing, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø. Ikke overraskende har personer som leser mye skriftlig tekst i jobbsammenheng høyere ferdighetsnivå i lesing enn dem som ikke leser så mye. Ett eksempel er lesing av brev og e-post på jobb (vist i figur 1.11), som tre av fire oppgir at de gjør minst en gang i uken. Gruppen som leser slik tekst hver uke eller hver dag, har klart høyere ferdighetsnivå enn dem som aldri leser brev eller e-post i jobbsammenheng.

Figur 1.11. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i lesing, etter hvor ofte man leser brev og e-post i jobbsammenheng. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Vi ser også en sammenheng mellom ulike typer tallarbeid i jobbsammenheng og ferdighetsnivå i tallforståelse. Personer som ofte bruker tall på jobb har klart høyere ferdighetsnivå enn dem som aldri gjør dette. Denne typen sammenheng er også tydelig for bruk av IKT-verktøy og ferdighetsnivå i problemløsning i IKT-miljø.

2. Trender i ferdigheter fra 1990-tallet til i dag

Internasjonale undersøkelser som PIAAC, og forløperne IALS/SIALS (1994-98) og ALL (2003-07), gir oss gode data for å kunne følge utviklingen av ferdigheter både innad i en kohort, men også på tvers av land og kulturer. I 1996 ble den første runden av International Adult Literacy Survey (IALS) gjennomført. Norge var med i den andre runden i 1998 sammen med 13 andre land, herunder Sverige, Danmark, Finland og en rekke andre OECD land (Gabrielsen 2001). Undersøkelsen ble utviklet med nye ferdighetsområder i 2003 under navnet Adult Literacy and Life Skills Survey (ALL) og gjennomført i blant annet Norge, Nederland, USA og Canada (Gabrielsen, Haslund og Lagerstrøm 2005).

Innenfor et gitt nivå er oppgavene konstruert slik at en person på nedre enden av dette nivået har 50 prosent sannsynlighet for å klare en oppgave på dette nivået, mens en person på den øvre enden av dette nivået har en 80 prosent sannsynlighet for å klare oppgaver på dette nivået. Snittet er satt til 67 prosent sannsynlighet.

Fra IALS og ALL har vi lært at det er store forskjeller i ferdigheter både i og mellom land. Forskjellen kan kun delvis forklares med utdanning og forskjellen har selvsagt betydning for enkeltindivider, men kan i stor grad forklares med ulike utdanningssystemer, både oppgjennom årene, men også mellom land (Gabrielsen 2001).

Undersøkelsene dokumenterte en sterk negativ relasjon mellom alder og leseferdigheter (Lagerstrøm 2005, Gabrielsen, Haslund og Lagerstrøm 2005), samtidig som forskjellen mellom de svakeste og sterkeste leserne øker med alder. Det kan være ulike forklaringer til dette, men noen av de mest betydelig synes å være knyttet til med utdanningsnivå, samt arbeids- og livserfaring generelt. Både i IALS og PIAAC finner vi at forskjeller i utdanningsnivå er en av de største kildene til variasjonen i ferdigheter, etter alder. Likevel består aldersvariasjonene selv når det ble kontrollert for utdanningsnivå. Dette gir støtte til påstanden over om at det ferdighetsmønsteret som ble observert i de tidligere undersøkelsene, er knyttet til alder, også uavhengig av utdanningsnivå.

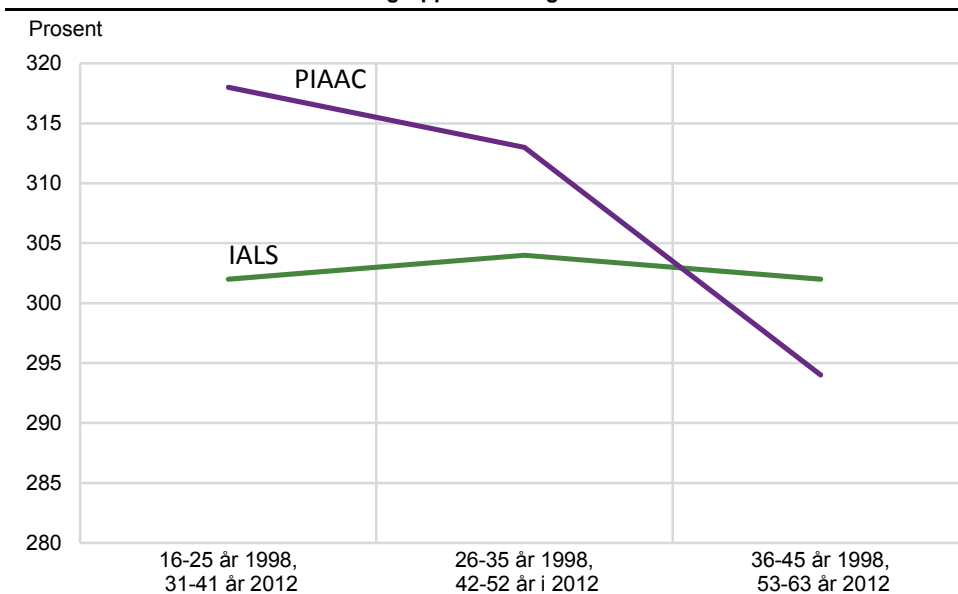
PIAAC er ikke en kopi av de tidligere undersøkelsene. Både ferdighetsmålene og hvordan undersøkelsen er gjennomført har endret seg. PIAAC er i stor grad bygd opp på et utvalg av de samme øvelsesoppgavene som de tidligere studiene (se f. eks. Gravem og Lagerstrøm 2013). For alle ferdighetsdomenene i PIAAC er det beregnet en ferdighetsskala fra 0-500 poeng. Item Response teori er brukt slik at skårene reflekterer andelen av øvelser i et ferdighetsdomene som respondenten besvarte korrekt, samt sannsynligheten for at respondenter (eller person med samme karakteristikaene) klarer å løse oppgaver på det samme vanskelighetsnivået. For PIAAC er svarsannsynligheten satt til 67%. Dette betyr at en respondent hadde 67% sannsynlighet for å løse en oppgave med et tilsvarende vanskelighetsnivå.

For at PIAAC skal kunne brukes for å undersøke endringen i grunnleggende ferdigheter blant voksne i Norge over tid kan vi ikke bare sammenligne gjennomsnittsskårer for de ulike ferdighetene fra IALS og ALL fordi svarsannsynligheten i de undersøkelsene var satt til 80 %. OECD har derfor beregnet en ekvivalent skår på nytt for IALS og ALL for å kunne plassere ferdighetsskårene på de samme ferdighetsskalaene som brukes for PIAAC (OECD, 2013). I tillegg til at undersøkelsesdesignet er endret, har også populasjonen vi kartlegger endret seg. I Norge har antall personer i alderen 16-65 år økt fra 2 877 889 personer til 3 342 447 (16

prosent) fra 1998 til 2012. Deler vi populasjonen opp i aldersgrupper, ser vi at økningen har skjedd disproporsjonalt innenfor ulike aldersgrupper. Andelen personer i aldersgruppen 16-24 år har økt med 22 prosent, mens gruppa 56-65 år har økt med 38 prosent. Videre har andelen innvandrere i aldersgruppen 16-65 år nesten tredoblet seg fra 1998 til 2012. Den mest markante økningen har kommet etter 2003. I denne perioden har innvandrerbefolkningen blitt doblet fra rundt 250 000 personer til 500 000. I den samme perioden har også andelen med grunnskoleutdanning som høyeste utdanningsnivå blitt redusert noe, fra 32 prosent til 29 prosent, mens andelen med høy utdanning har økt vesentlig mer; fra 23 prosent til 31 prosent i perioden 1998-2012.

Både alder, innvandring og utdanningsnivå har betydning for ferdighetsfordelingen i populasjonen. Men hvordan de ulike endringene i populasjonen vår faktisk har slått ut med tanke på ferdigheter er vanskelig å gjette på. Fra tidligere studier er det ikke urimelig å anta at økt innvandring vil gi reduksjon i populasjonens grunnleggende ferdigheter ettersom innvandrere har lavere gjennomsnittlig ferdighetskår, mens større andel med høyere utdanning skulle tyde på økning i ferdighetsnivået. Økning i andelen av populasjonen i både den yngste aldersgruppa og den eldste ville vi tidligere tenke oss at skulle føre til økte ferdigheter i populasjonen siden de yngre aldersgruppene skårer høyere enn de eldre generelt (Gabrielsen, Haslund og Lagerstrøm 2005, Gabrielsen 2000), men i følge Gabrielsen og Solheim(2013) har det over tid vært en negativ trend i utviklingen av grunnleggende ferdigheter blant elever i den norske skolen som langt på vei kan forklare at i de yngre personene i PIAAC-populasjonen skårer svakere enn tidligere kohorter av ungdom på vei inn i arbeidslivet. Funnene de refererer til er knyttet til lesetester som ble gjennomført som en evaluering av L97 og 6-åringenes inntog i skolen, samt de første PISA og PIRLS-testene. Alle viste at noe gikk i gal retning i grunnskolen med tanke på grunnleggende ferdigheter. Effekten av dette tilsynelatende paradokset sammen med andre effekter som følge av økt innvandring er derfor usikkert.

Figur 2.1. Gjennomsnittsskår for den kvantitative skalaen i IALS/SIALS og den numeriske skalaen i PIAAC. Aldersgrupper. 1998 og 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Som tidligere nevnt så er det ikke rett frem å sammenligne de tidligere undersøkelser med PIAAC. Dette er blant annet behandlet av OECD (2013). I figur 2.1 har vi fremstilt gjennomsnittsskårene for et utvalg av alderskohorter for den kvantitative skalaen i IALS, sammen med tallforståelse i PIAAC for å underbygge hypotesen om at individ tilegner seg ferdigheter før de faller med alder. Mønsteret er imidlertid ikke entydig uavhengig av ferdighetsskala i Norge, som vi skal se

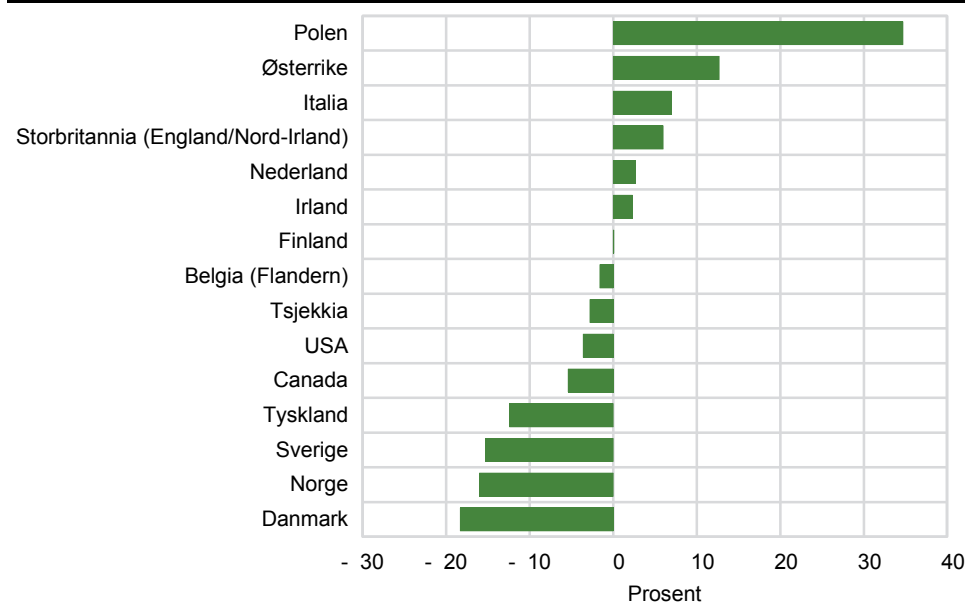
nærmere på senere. Dette synes å være et særnorsk fenomen og er ikke i tråd med de resultatene som er sett i andre studier (se f. eks. Desjardins and Warnke 2012). Uavhengig av ferdighetsskalaer synes det å være en klar tendens til at ferdigheter skapes, formes og utvikles gjennom livsløpet fra skole, i overgangen fra utdanning til arbeidsliv og videre i arbeidslivet før de faller etter hvert som vi blir eldre. Vi har ikke anledning til å forsøke å finne forklaringene i her, og det er opplagt en rekke forhold som spiller inn som ikke bare har å gjøre med utdanning (Smyth and Lane 2009), arbeidsmarkedstilknytning (Hægeland 2006), andre sosiale forhold (OECD 2013), men også rent biologiske forhold (Hertzog et al. 2009) for å nevne noe forhold som er og vil bli undersøkt videre i dette rike datamaterialet.

Videre vil vi se nærmere på de nevnte forholdene ved å bruke de nye ekvivalentskalaene for IALS og ALL for å sammenligne med PIAAC.

2.1. Internasjonale trender

Dataene fra PIAAC viser at gjennomsnittsskåren for leseferdigheter i Norge har falt fra 294 skårepoeng i IALS til 278 skårepoeng i PIAAC. Dette er en betydelig nedgang. Norge er imidlertid ikke alene om å ha en negativ utvikling. Av figur 2.2 kan vi se at det samme har skjedd i flere av nabolandene våre som Danmark (-18 skårepoeng) og Sverige (-15), mens det ikke har vært noen vesentlig endring i Finland (0). I enkelte andre land som Polen (+35) og Østerrike (+13) har utviklingen vært positiv i den samme perioden.

Figur 2.2. Endring i leseferdighetsskåre mellom IALS/SIALS (1994/98) og PIAAC (2012)

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

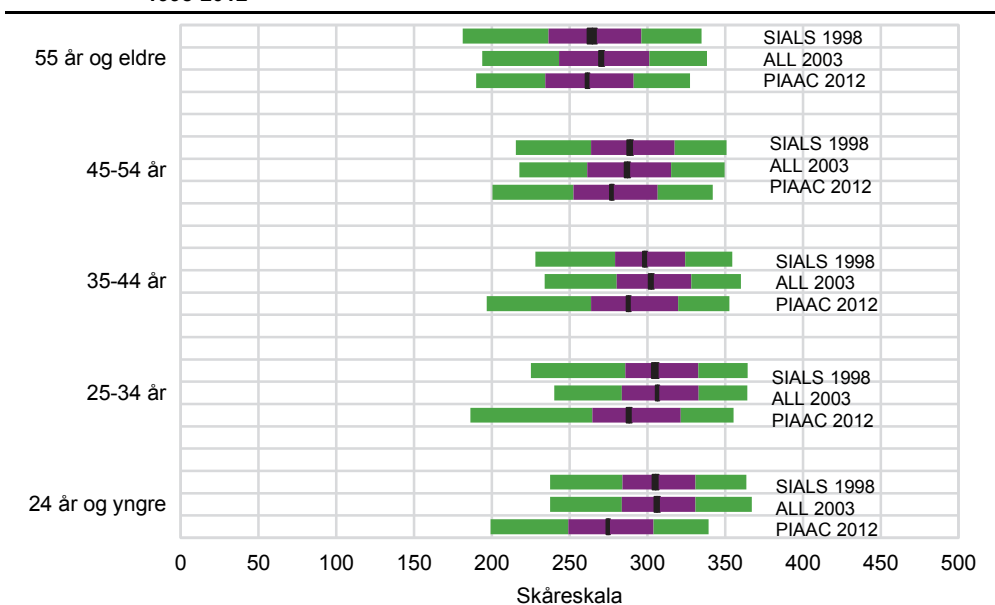
Det er kun noen få variabler som er beregnet på nytt i det tilgjengelige datamaterialet fra OECD. Dette begrenser selvsagt mulighetene til å analysere og beskrive trendene. I det følgende vil vi se nærmere på alderssammensetning, innvandringsbakgrunn og utdanningsprofil som mulige forklaringer til reduksjonen i ferdighetsskåre.

2.2. Markant fall i grunnleggende ferdigheter i de yngste aldersgruppene

Figur 2.3 viser hvordan leseferdighetene i fordeler seg i gjennomsnittsverdi og mellom ytterpunktene på leseskalaene etter aldersgrupper på de tre aktuelle måletidspunktene. Lengden på stolpene i figuren illustrerer forskjellene mellom de 5 prosent svakest leserne og de 5 prosent sterke leserne (jf. 5. og 95. prosentil). Denne ulikheten i ferdigheter mellom svake og sterke lesere varierer både mellom de ulike aldersgruppene og mellom undersøkelsene vi ser på her.

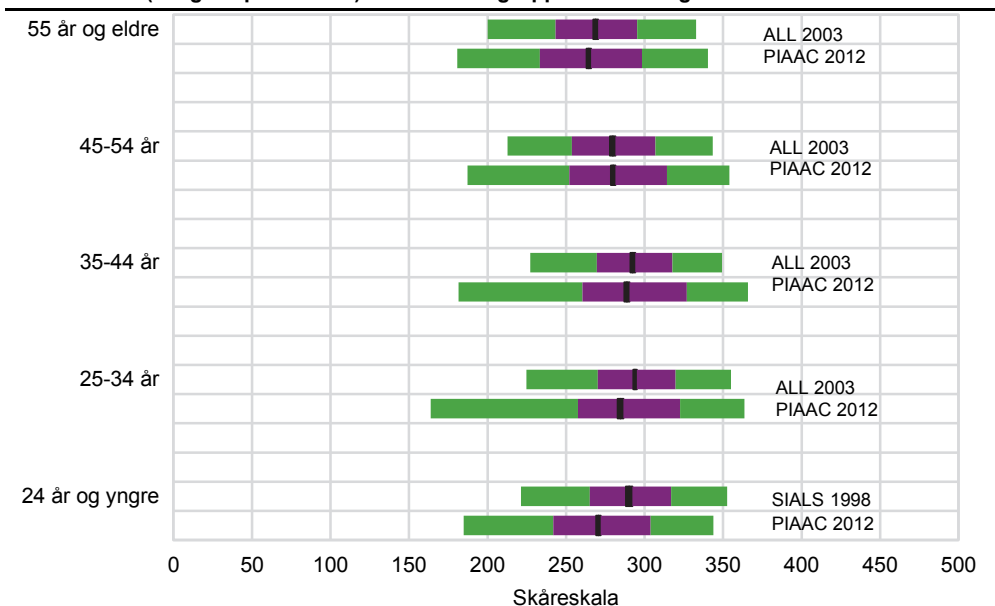
Forskjellene er mindre mellom IALS/SIALS og ALL, enn mellom de to undersøkelsene og PIAAC. Ser vi på den yngste aldersgruppen, så er gjennomsnittsskåren langt lavere i PIAAC enn i de to tidligere undersøkelsene og støtter oppunder hypotesen til Gabrielsen og Solheim (2013). Ikke bare er gjennomsnittsskåren lavere, 306 poeng i IALS/SIALS mot 275 poeng i PIAAC, men også de svake leserne er vesentlig svakere enn de svake leserne i de tidligere undersøkelsene. De 5 prosent svakest leserne har falt fra 237 poeng til 199 poeng, noe som også indikerer et fall i nivå fra nivå 2 til nivå 1. Dette bildet er ganske markant for alle aldersgruppene opp til 44 år, mens de som er i aldersgruppene fra 45 år og eldre synes å ha en mer lik ferdighetsprofil enn i de yngre aldersgruppene når vi sammenligner de tre undersøkelsene. Ser vi på gruppen 55 år og eldre er det faktisk ingen statistisk forskjell mellom PIAAC og IALS med tanke på gjennomsnittsskåre. Forskjellen mellom de 5 prosent svakeste leserne i denne gruppa og de 5 prosent sterkeste i PIAAC er også noe mindre enn for IALS/SIALS.

Figur 2.3. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler) i ulike aldersgrupper for IALS/SIALS, ALL og PIAAC. 16-65 år. 1998-2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.4. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse og forskjell mellom de svakeste og sterkeste (5. og 95. prosentiler) i ulike aldersgrupper for ALL og PIAAC. 16-65 år. 2003-2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

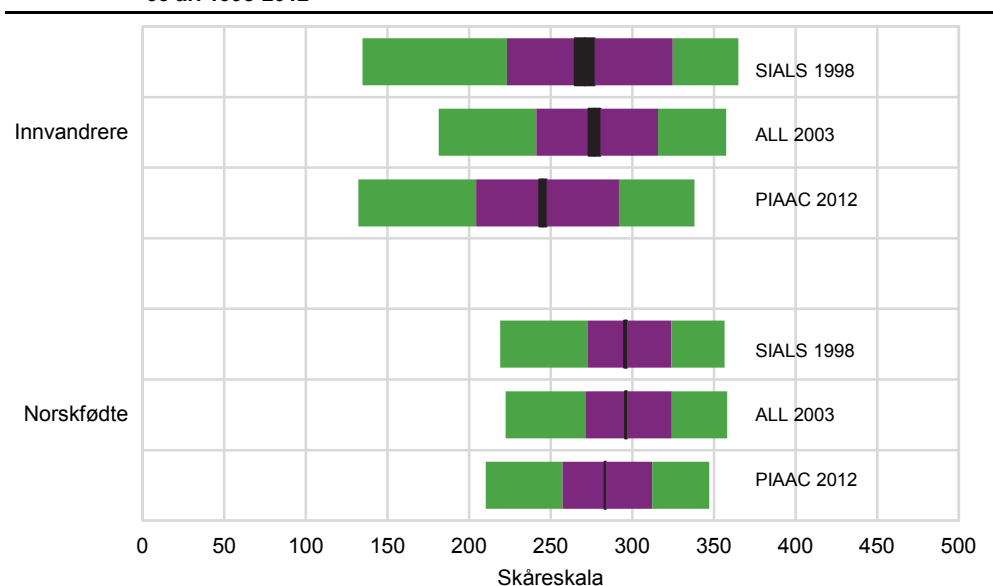
Utviklingen av tallferdigheter i befolkningen fordeler seg noe annerledes enn det vi har sett for leseferdigheter. Vi har imidlertid ikke trenddata helt tilbake til 1998 (IALS/SIALS), men fra 2003 (ALL). Spesielt ser vi av figur 2.4 at det har blitt større avstand mellom de sterkeste og svakeste for alle aldersgrupper. I aldersgruppen 25-34 år er faktisk avstanden mellom de sterkeste og svakeste hele 200 skårepoeng; fra 164 skårepoeng for de 5 prosent svakeste til 364 skårepoeng for de 5 prosent sterkeste. Sammenlignet med ALL i 2003 er dette en økning på hele 69 skårepoeng. Gjennomsnittsskåren har også falt i denne gruppa med 9 poeng fra 294 skårepoeng i ALL til 285 skårepoeng i PIAAC. Videre har gjennomsnittet for den yngste aldersgruppen falt fra 290 skårepoeng til 271 skårepoeng. For de andre aldersgruppene er det ingen vesentlig endring i gjennomsnittsskåre mellom ALL og PIAAC.

Både IALS og ALL viste en lineær sammenheng mellom ferdigheter og alder. I PIAAC er dette bildet endret i retning av en kurvlineær sammenheng og utfordrer hypotesen over om at ferdigheter tapes gjennom livsløpet.

2.3. Svakere grunnleggende ferdigheter i innvandrerbefolkningen

Som tidligere omtalt i denne rapporten ser vi at gjennomsnittsskåren for innvandrere i Norge (245 skårepoeng) er vesentlig lavere enn for de som er født i Norge (284 skårepoeng) i PIAAC. Figur 2.5 viser hvordan leseferdighetene i fordeler seg i gjennomsnittsverdi og mellom ytterpunktene på leseskalaene etter innvandringsbakgrunn. Ser vi på de sterkeste leserne i innvandrergruppa, observerer vi et fall i gjennomsnittsskåre fra 365 skårepoeng i IALS/SIALS til 339 skårepoeng i PIAAC. I 1998 skåret faktisk de sterkeste i innvandrergruppa noe høyere enn de norskfødte. Dette bilde er imidlertid snudd i 2012. En årsak kan være endringer sammensetningen av personer i innvandrergruppa. Dette kan også være en årsak til at forskjellen mellom de sterkeste og de svakeste i gruppa er stor, men litt redusert i forhold til 1998. Det er imidlertid en del begrensninger i trendmaterialet fra PIAAC. Det er f. eks. ikke mulig å skille ut ulike land og landgrupper fra innvandrergruppa på en slik måte at det kan benyttes i analyser. Tidligere analyser av innvandreres leseferdigheter har imidlertid vist at forskjellen er betydelig både med hensyn til landbakgrunn og botid (Gabrielsen og Lagerstrøm 2007).

Figur 2.5. Gjennomsnittsskår for leseskalaen og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler) etter innvandringsbakgrunn for IALS/SIALS, ALL og PIAAC. 16-65 år. 1998-2012

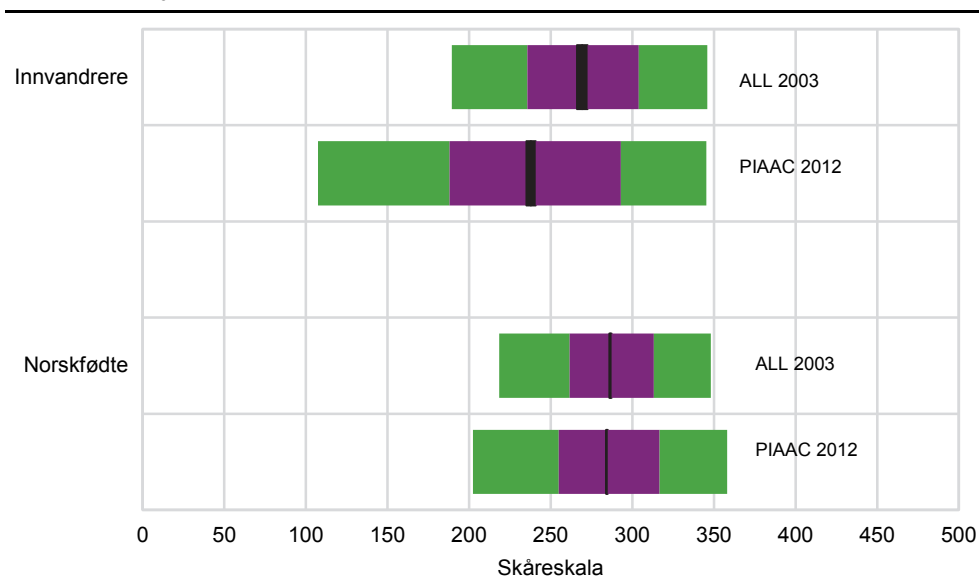

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Gjennomsnittsskåren for tallforståelse blant personer født i Norge, uavhengig av hvor foreldrene er født, er den samme i PIAAC som i ALL (figur 2.6). Selv om gjennomsnittsskåren ikke er statistisk forskjellig, har forskjellen mellom de svakeste og sterkeste økt. Gjennomsnittsskåren for de 5 prosent svakeste leserne har falt med 16 skårepoeng fra 218 skårepoeng i ALL til 202 skårepoeng i PIAAC, samtidig som gjennomsnittsskåren blant de 5 prosent sterkeste har økt fra 349 skårepoeng i ALL til 358 skårepoeng i PIAAC.

Tallforståelsesferdighetene i innvandrerbefolkningen har imidlertid falt med 31 skårepoeng fra 269 skårepoeng i IALS til 238 skårepoeng i PIAAC. Dette er et betydelig fall og den negative utviklingen forsterkes av at de svakeste 5 prosentene også har blitt vesentlig svakere. Gjennomsnittsskåren blant de 5 prosent svakeste har faktisk falt med 82 skårepoeng fra 189 skårepoeng i ALL til 107 skårepoeng i PIAAC. De sterkeste 5 prosentene er imidlertid like sterke som de sterkeste blant de som er født i Norge. Det har imidlertid ikke vært noen endring mellom de to ulike kartleggingstidspunktene for denne gruppen.

Figur 2.6. Gjennomsnittsskår for tallforståelse og forskjell mellom de svakeste og sterkeste (5. og 95. prosentiler) etter innvandringsgrupper for ALL og PIAAC. 16-65 år. 2003-2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

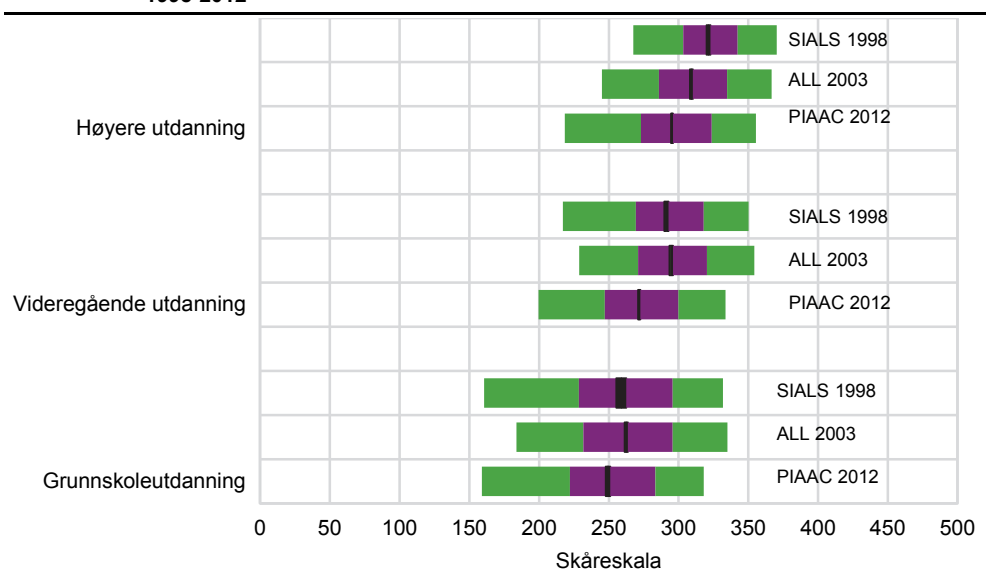
2.4. Utdanning

Utdanning er som tidligere nevnt den sterkeste forklaringsfaktoren i forhold til ferdighetsvariasjon. I figur 2.7 har vi fremstilt hvordan leseferdighetene i fordeler seg i gjennomsnittsverdi og mellom ytterpunktene på leseskalaene etter utdanningsnivå. For alle utdanningsnivå har det vært et fall i gjennomsnittsskåre mellom IALS og PIAAC. Ser vi på gruppa med grunnskoleutdanning som høyeste fullførte utdanning, ser vi et mindre fall både i gjennomsnittsverdien, fra 259 skårepoeng til 250 skårepoeng, men også i forskjellen mellom de sterkeste og svakeste. De svakeste er på det samme nivået på disse to målingene (henholdsvis 161 og 159 skårepoeng), mens de sterkeste har falt noe fra 332 skårepoeng til 318 skårepoeng. De største forskjellene finner vi faktisk i gruppa med høyere utdanning, hvor gjennomsnittsskåren har falt med hele 26 skårepoeng fra 321 skårepoeng til 295 skårepoeng. Noe som er betydelig, men fortsatt innenfor samme nivå (nivå 3). Vi ser også et sterkt fall i gjennomsnittsskåren for de sterkeste 5 prosentene av de med høyere utdanning og de 5 svakeste. Den sistnevnte gruppen har falt med hele 50 skårepoeng fra 268 skårepoeng i IALS/SIALS til 218 skårepoeng i PIAAC.

Tallforståelsesferdigheten i gruppa med høyere utdanning er styrket siden 2003 (figur 2.8). Gjennomsnittsskåren har riktignok falt ubetydelig fra 300 til 299, men samtidig har de sterkeste 5 prosentene styrket seg med 12 skårepoeng; fra 358 skårepoeng til 370 skårepoeng. I de to andre utdanningsgruppene har gjennomsnittsskåren falt fra henholdsvis 283 poeng til 273 i gruppa med utdanning på videregående skolenivå og fra 255 poeng til 242 i gruppa med grunnskoleutdanning. De sterkeste i disse to gruppene skårer på samme nivå på de to målepunktene, mens de svake har falt betydelig.

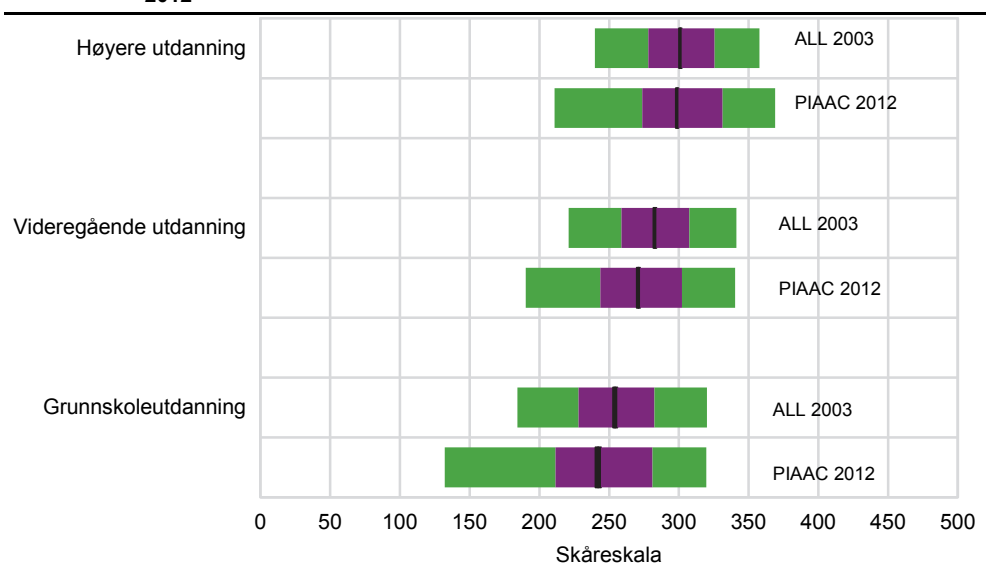
Kort oppsummert kan vi si at ferdighetsnivået både i leseferdigheter og for tallforståelse i Norge har blitt svekket siden slutten av 1990-tallet. Dette er en generell tendens som vi finner igjen i en rekke land som Sverige, Danmark, Tyskland, Canada og USA. I Norge er det spesielt leseferdighetene som er svekket og da i størst grad blant unge voksne. Også i tallforståelse er det spesielt blant unge vi ser den største nedgangen.

Figur 2.7. Gjennomsnittsskår for leseskalaen og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler) etter utdanningsnivå for IALS/SIALS, ALL og PIAAC. 16-65 år. 1998-2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.8. Gjennomsnittsskår for tallforståelse og forskjell mellom de svakeste og sterkeste (5. og 95. prosentiler) i ulike utdanningsgrupper for ALL og PIAAC. 16-65 år. 2003-2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3. De sterkeste og svakeste i lesing, tallforståelse og problemløsning

I innledningen til denne rapporten så vi at ferdighetsnivået i voksenbefolkningen varierer i ulike grupper. Blant annet har de eldste aldersgruppene lavest ferdighetsnivå på alle de tre områdene vi har undersøkt i PIAAC, innvandrere har lavere ferdigheter enn personer som er født i Norge, og de som har høyere utdanning har klart høyere ferdighetsnivå enn personer som ikke har det. I dette kapittelet skal vi se nærmere på gruppene som har lavt ferdighetsnivå, og på de som har høyt ferdighetsnivå. Førstnevnte gruppe er her definert som personer som befinner seg på ferdighetsnivå 1 eller lavere i lesing og tallforståelse, noe som betyr at de har en gjennomsnittlig skår på maksimalt 225 poeng. Dette nivået omtales av OECD som «low proficiency» (OECD 2013), og i leseferdighet er det svært lite distraherende informasjon til stede i teksten på dette nivået. Man må imidlertid også på nivå 1n være i stand til å lese avsnitt med tekst. I tallforståelse kan oppgavene kreve enkle matematiske operasjoner, men inneholder lite tekst og få distraksjoner.

De som presterer på et høyt nivå i lesing og tallforståelse er her definert som personer som skårer på nivå 4 og 5, noe som innebærer at de har en skår på minst 326 poeng. På dette nivået kan oppgavene i lesing kreve at man med utgangspunkt i lange og komplekse tekster kan sammenligne flere opplysninger. Det er gjerne flere distraksjoner til stede i teksten. I tallforståelse kan oppgavene kreve at man har forståelse for matematisk informasjon av mer abstrakt art, og man må kunne utføre mer kompleks resonnering og tolkning.

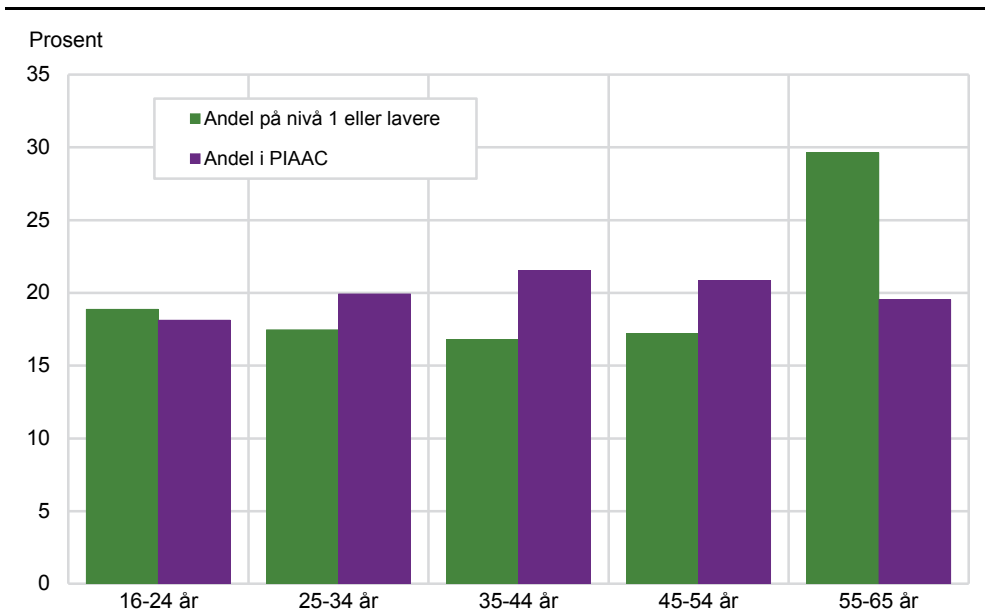
I problemløsning i IKT-miljø er det mer problematisk å definere gruppen med svake ferdigheter. Blant dem som har tatt den PC-baserte problemløsningstesten har vi valgt å se nærmere på personer som ligger lavere enn nivå 1, og som har en gjennomsnittlig ferdighetsskår som er maksimalt 240 poeng. På dette nivået krever oppgavene at man utfører en funksjon i et grensesnitt, og løsningen krever få operasjoner.

Om lag 16 prosent av PIAAC-deltakerne har imidlertid ikke tatt PC-testen av ulike grunner. Nesten 14 prosent har gjennomført nok av undersøkelsen til at man kan beregne skår for dem i leseferdighet og tallforståelse, men har for eksempel oppgitt at de aldri har brukt PC før, strøket på en innledende test av grunnleggende ferdigheter, eller av andre grunner ikke gjennomført PC-testen. Selv om dette er en sammensatt gruppe er det grunn til å tro at flertallet har lavt ferdighetsnivå i problemløsning i IKT-miljø (OECD 2013). I denne rapporten har vi derfor valgt å inkludere dem i gruppen med svake ferdigheter. Høyt ferdighetsnivå i problemløsning i IKT-miljø er i denne rapporten definert som nivå 3, noe som innebærer at man har en skår på minst 326 poeng. På dette nivået krever oppgavene flere trinn, og det stilles høye krav til vurdering underveis. Det kan forekomme blindspor, og man må vurdere informasjonens relevans og pålitelighet. Man må ofte kunne navigere mellom ulike applikasjoner.

3.1. Svake lesere

Om lag 12 prosent av norske voksne ligger på nivå 1 eller lavere i leseferdighet. På landsbasis tilsvarer dette omtrent 400 000 personer. Det er en jevn kjønnsfordeling blant dem som skårer på ferdighetsnivå 1 eller lavere. Menn utgjør nesten nøyaktig halvparten av de svakeste leserne, og de utgjør også omtrent halvparten av PIAAC-deltakerne. Ser man på alder er det klart flere svake lesere i den eldste aldersgruppen. Mens personer som er 55 år eller eldre utgjør litt i underkant av 20 prosent av de som har deltatt i PIAAC, er nesten 30 prosent av de som i lesing skårer på nivå 1 eller lavere i denne aldersgruppen.

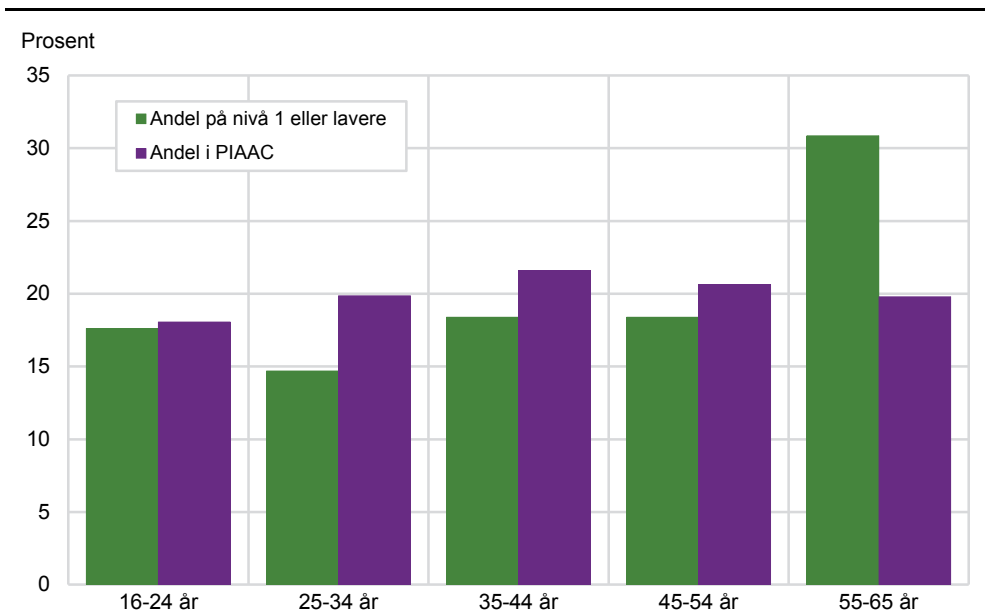
Figur 3.1. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter alder. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

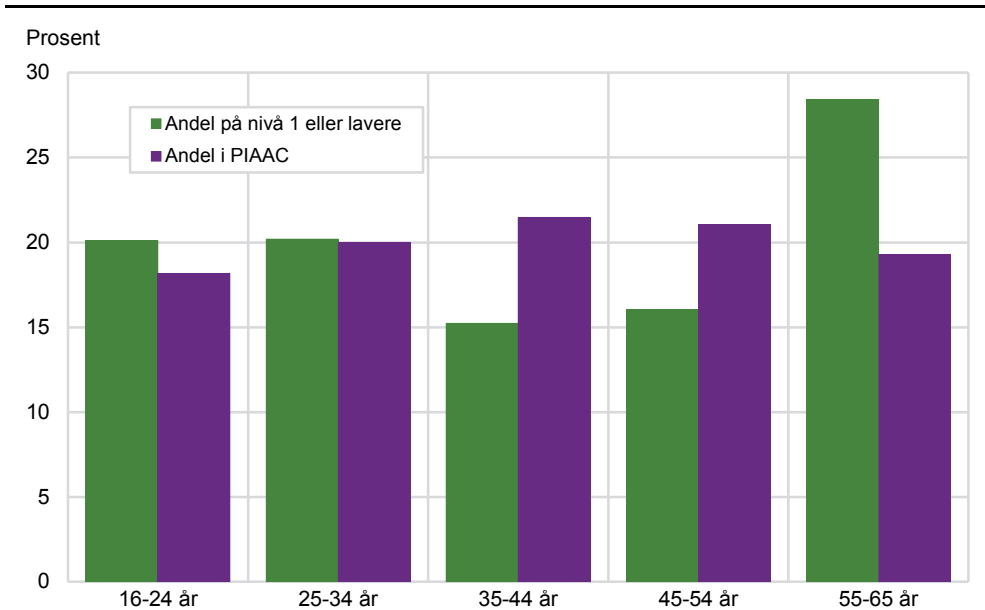
Dersom man ser på både kjønn og alder blant dem som skårer på nivå 1 eller lavere, er andelen av de svake leserne størst i den eldste aldersgruppen for begge kjønn. Fordelingen er imidlertid ikke lik for menn og kvinner. Blant kvinner er andelen svake lesere i alderen 16 til 24 år rundt 18 prosent, noe som tilsvare andelen blant PIAAC-deltakerne. I aldersgruppen 25 til 34 år er andelen på nivå 1 eller lavere om lag 15 prosent, mens andelen blant PIAAC-deltakerne er rundt 20 prosent.

Figur 3.2. Kvinner som ligger på nivå 1 og lavere i leseferdighet, og kvinner i utvalget, fordelt etter alder. 2012

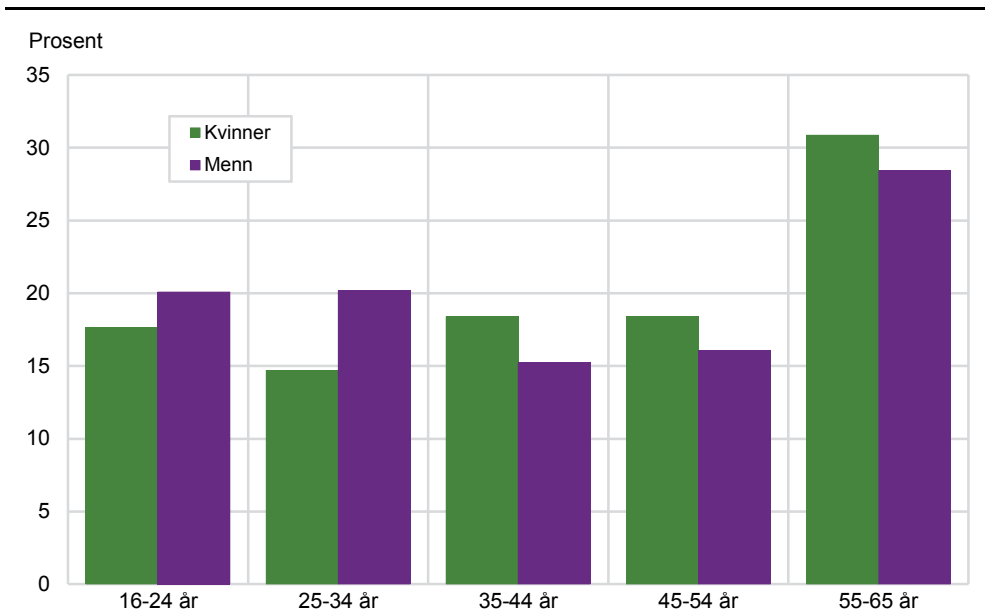
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Blant menn er andelen på nivå 1 eller lavere i lesing om lag 20 prosent i den yngste aldersgruppen, og det er den også i aldersgruppen 25-34 år. Andelen mannlige PIAAC-deltakere i disse aldersgruppene er henholdsvis 18 og 20 prosent.

Figur 3.3. Menn som ligger på nivå 1 og lavere i leseferdighet, og menn i utvalget, fordelt etter alder. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Som man kan se av figur 3.4 utgjør yngre personer en større andel av de svake leserne blant menn enn de gjør blant kvinner. Blant menn er om lag 40 prosent av personene som skårer på nivå 1 eller lavere under 35 år, mens denne aldersgruppen utgjør 32 prosent av kvinnene som skårer på nivå 1 eller lavere. Tilsvarende er andelen svake lesere i aldersgruppene over 34 år større blant kvinner enn blant menn.

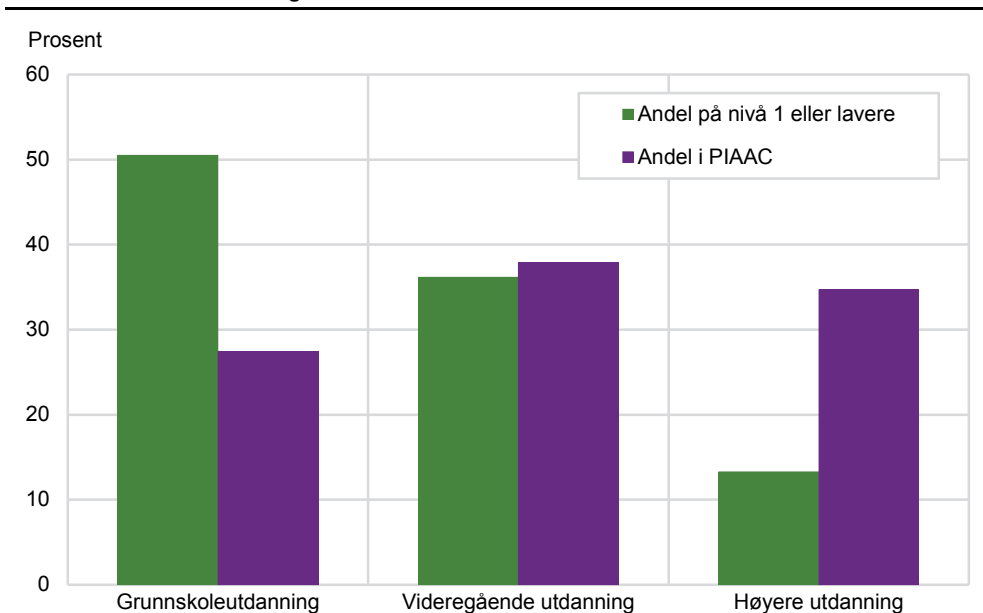
Figur 3.4. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i leseferdighet, fordelt etter alder og kjønn. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Innvandrere har markant lavere gjennomsnittlig skår i lesing enn personer som er født i Norge, og det gjenspeiles også når man ser på bakgrunnen til personer som skårer på ferdighetsnivå 1 eller lavere. Mens andelen innvandrere i PIAAC er om lag 13 prosent, utgjør innvandrerne 38 prosent av dem som har ferdigheter på nivå 1 eller lavere. Innvandrerandelen er dermed svært stor blant de svakeste leserne. Personer med en botid i Norge på mindre enn fem år utgjør 43 prosent av dem som skårer på nivå 1 eller lavere, mens denne gruppen utgjør 32 prosent av PIAAC-deltakerne.

Omtrent halvparten av de som skårer på nivå 1 eller lavere har grunnskole som høyeste utdanning, og 36 prosent har videregående som høyeste utdanning. Blant PIAAC-deltakerne har 27 prosent grunnskoleutdanning og 38 prosent videregående utdanning. Personer med høyere utdanning utgjør 35 prosent av deltakerne i PIAAC, og 13 prosent av de svake leserne. 7 av 10 i gruppen med høyere utdanning som skårer på nivå 1 eller lavere er imidlertid innvandrere.

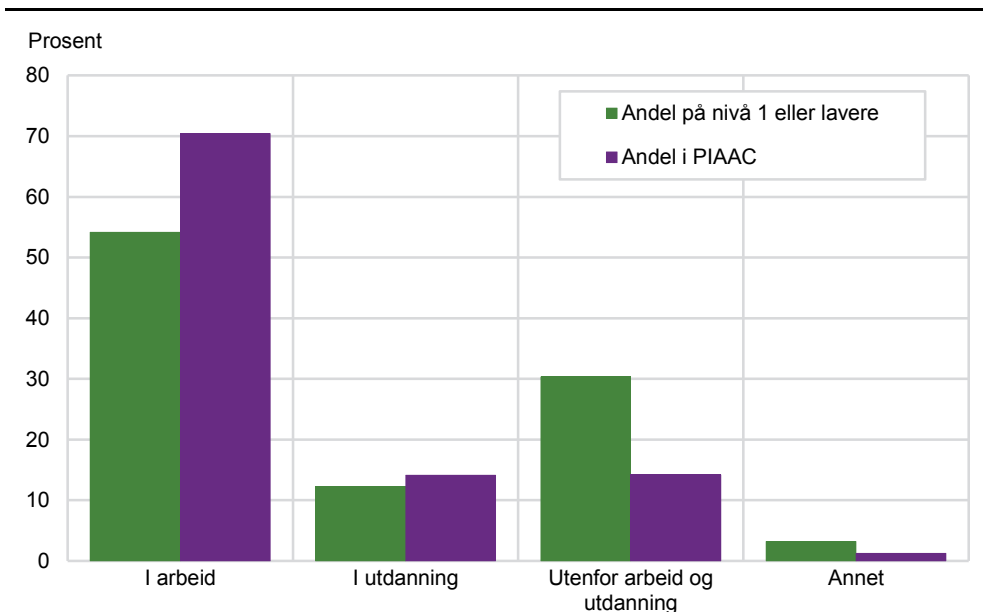
Figur 3.5. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter utdanningsnivå. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Litt over halvparten av de svake leserne oppfatter seg selv som hovedsakelig i arbeid, enten på heltid eller på deltid. Om lag 12 prosent sier at de hovedsakelig er i utdanning, mens 30 prosent er utenfor arbeid og utdanning. Blant PIAAC-deltakerne er andelen utenfor arbeid og utdanning bare 14 prosent, så andelen i denne gruppen er klart høyere for de svakeste leserne. Denne gruppen er sammensatt, og består i hovedsak av personer som er uføre, hjemmeværende, pensjonister og arbeidsledige.

Figur 3.6. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter hovedaktivitet. 2012

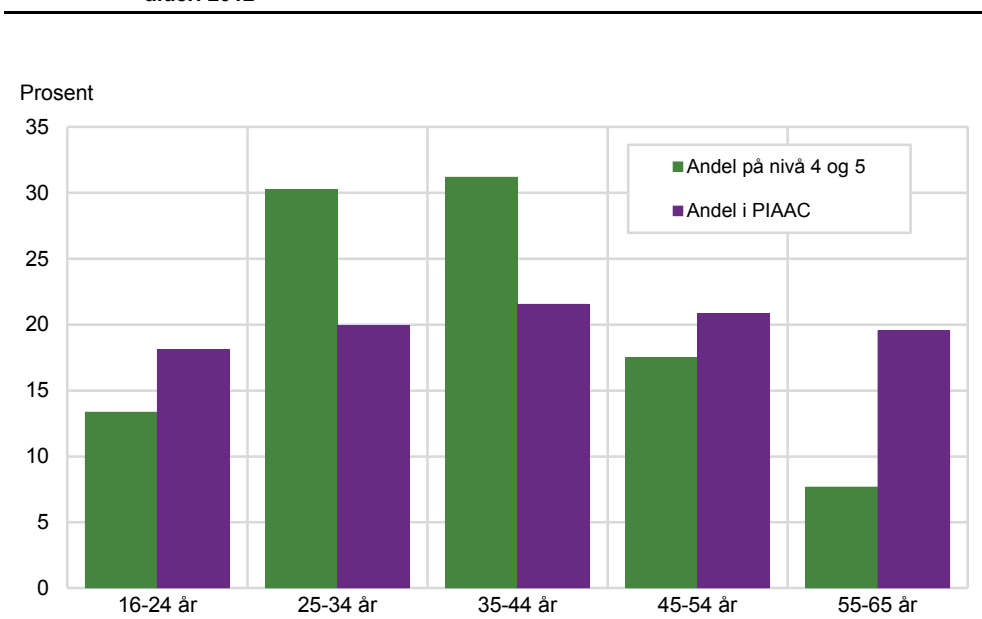
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.2. Sterke lesere

Personer som har ferdighetsnivå 4 eller 5 i lesing, kan regnes som sterke lesere. Nesten 14 prosent av voksenbefolkningen, eller cirka 450 000 personer, skårer på et av de to øverste ferdighetsnivåene. Mens kjønnsfordelingen er jevn blant de svakeste leserne, er menn i flertall i gruppen med sterke lesere. Om lag 58 prosent av personer med ferdighetsnivå 4 og 5 i lesing er menn, mens de resterende 42 prosentene er kvinner.

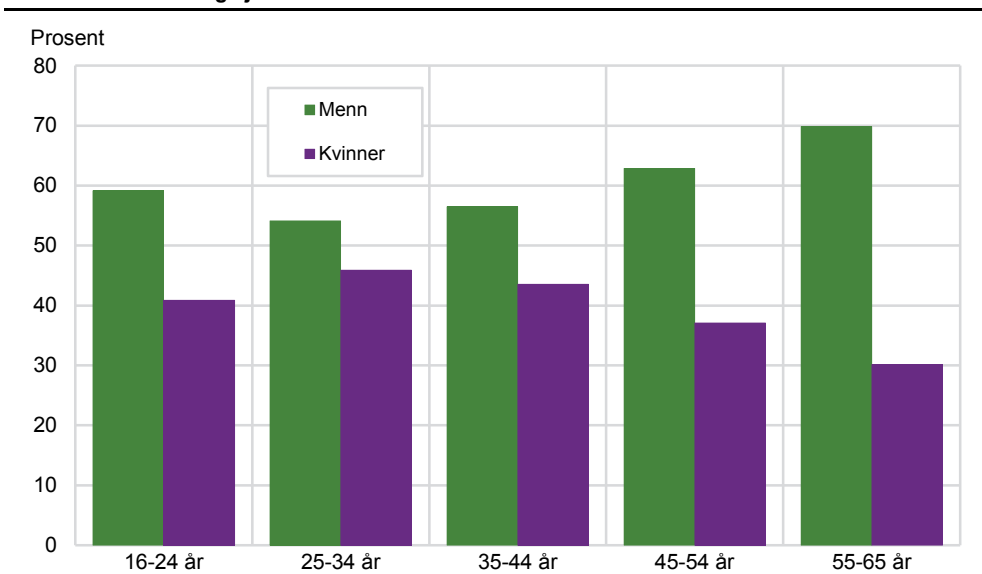
Som man kan se av figur 3.7 utgjør personer over 54 år bare 8 prosent av dem som ligger på et av de to øverste nivåene i leseferdighet, mens en femtedel av de som har deltatt i PIAAC befinner seg i denne aldersgruppen. Over 60 prosent av de sterke leserne er i alderen 25 til 44 år.

Figur 3.7. Personer som ligger på nivå 4 og 5 i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter alder. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.8. Personer som ligger på nivå 4 og 5 i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter alder og kjønn. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

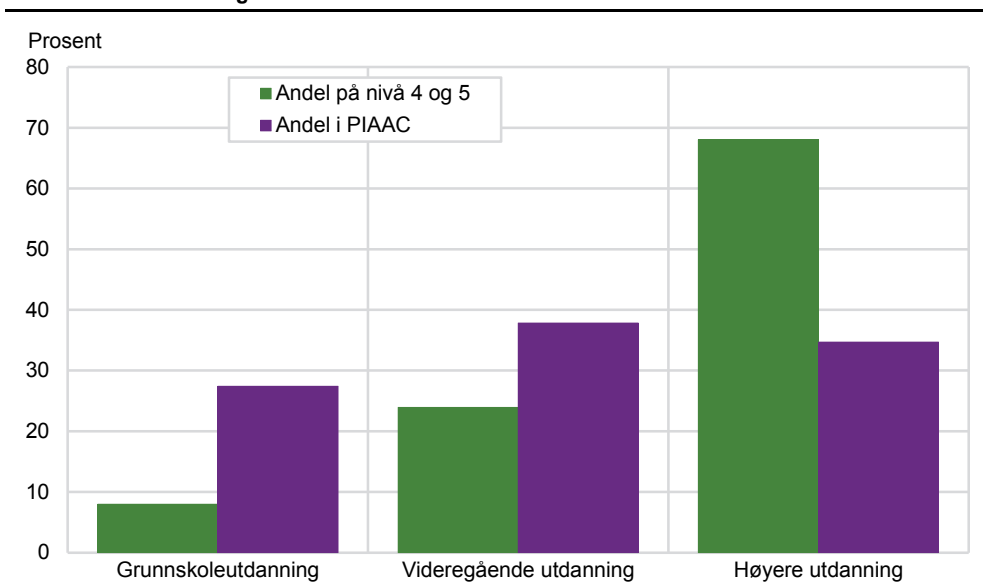
Som nevnt er kjønnsforskjellen langt større blant de sterke leserne enn blant dem som ligger på nivå 1 eller lavere. Andelen av de sterke leserne som er menn, er aller størst i den eldste aldersgruppen. Blant de over 54 år utgjør menn hele 70

prosent av dem som har leseferdighetsnivå 4 eller 5. Kjønnsforskjellen er minst blant personer i alderen 25 til 34 år, men menn utgjør flertallet av de sterke leserne i alle aldersgruppene vi har undersøkt.

Som man kan forvente utgjør de som er født i Norge det store flertallet, om lag ni av ti, av personer som har leseferdigheter på nivå 4 og 5. 9 prosent av de sterke leserne har innvandret til landet, mens innvandrerandelen i PIAAC er 13 prosent. Svensker og dansker utgjør 13 prosent av innvandrerne i PIAAC, mens 37 prosent av innvandrerne som har ferdighetsnivå 4 eller 5 i lesing er født i Sverige eller Danmark.

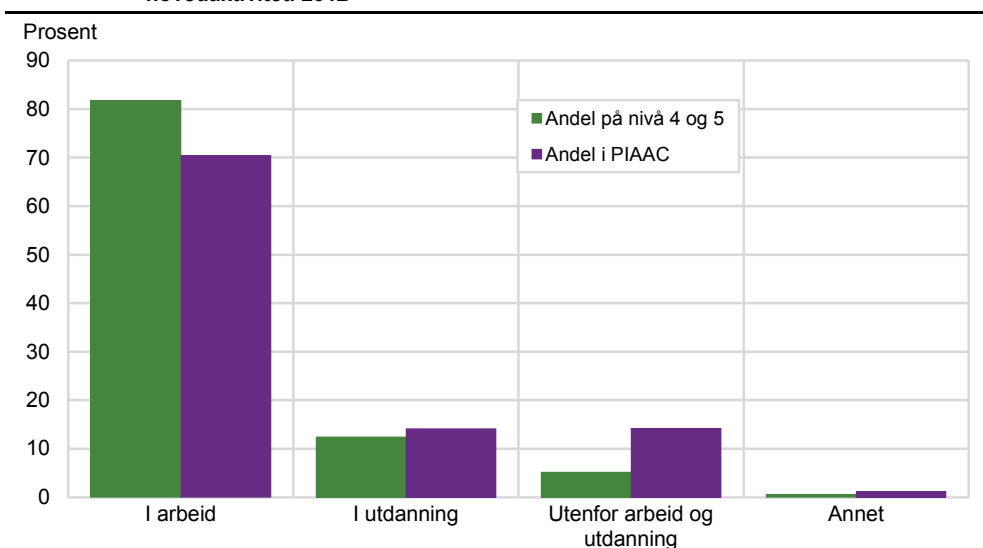
Et klart flertall, nesten sju av ti, av de som ligger på de to øverste ferdighetsnivåene i PIAAC har høyere utdanning, mens gruppen med høyere utdanning utgjør 35 prosent av PIAAC-deltakerne. Flertallet av de sterke leserne med høyere utdanning er menn, mens flertallet av dem som har høyere utdanning blant PIAAC-deltakerne er kvinner. Personer med grunnskole som høyeste utdanningsnivå utgjør 27 prosent av deltakerne i PIAAC, men bare 8 prosent av de sterke leserne.

Figur 3.9. Personer som ligger på nivå 4 og 5 i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter utdanningsnivå. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.10. Personer som ligger på nivå 4 og 5 i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter hovedaktivitet. 2012

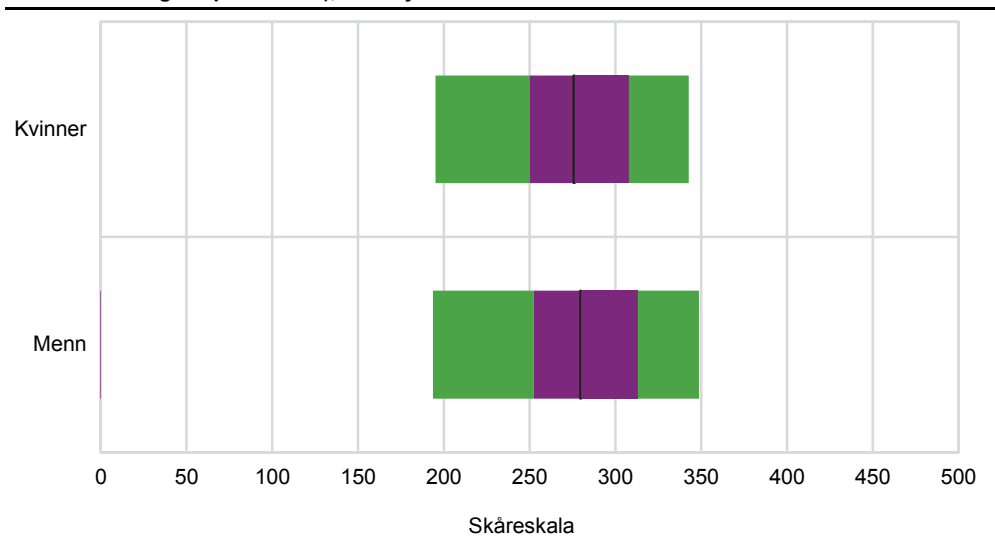
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Et stort flertall av dem som skårer på ferdighetsnivå 4 eller 5 i lesing er i heltids- eller deltidsarbeid. Åtte av ti av de sterkeste leserne oppgir at de hovedsakelig ser på seg selv som i arbeid. Blant de som har deltatt i PIAAC oppgir sju av ti at de er i arbeid. De som oppgir at de er utenfor arbeid og utdanning utgjør 14 prosent av PIAAC-deltakerne, men bare 5 prosent av de sterkeste leserne.

3.3. Stor spredning i leseferdighet blant innvandrere

Forskjellen mellom de sterkeste og de svakeste leserne kan framstilles ved å dele inn i prosentiler. I figur 3.11 kan man se forskjellen mellom de fem prosent sterkeste leserne og de fem prosent svakeste, fordelt etter kjønn. Ved femte prosentil er skåren ganske lik for menn og kvinner, mens den ved 95. prosentil ligger noe høyere for menn. Spredningen mellom de sterkeste og svakeste leserne er dermed litt større blant menn enn blant kvinner.

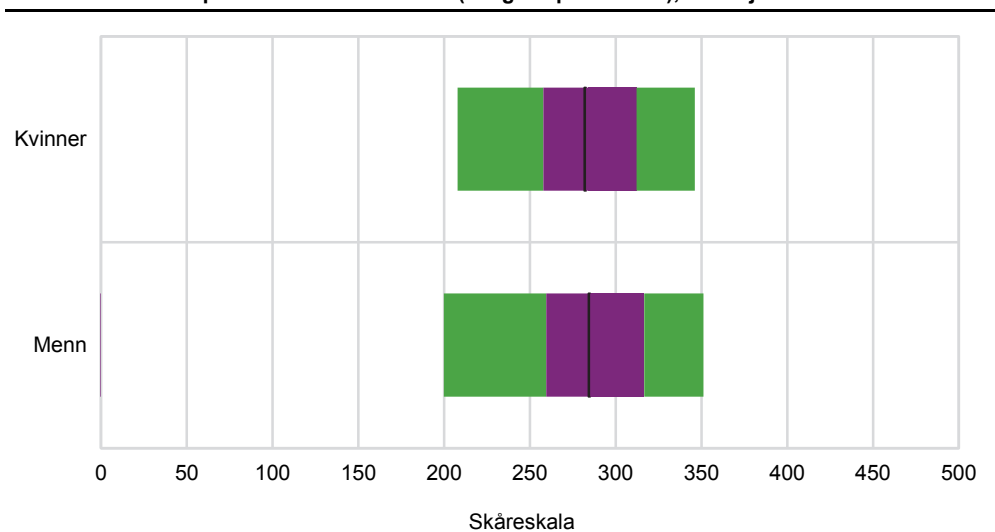
Figur 3.11. Gjennomsnittsskår for leseferdighet og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler), etter kjønn. 16-65 år. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Dersom man kun ser på forskjellen i spredning mellom kjønnene blant dem som er i arbeid, er spredningsforskjellen noe større. Menn som er i arbeid har klart lavere skår ved femte prosentil enn kvinner som er i arbeid, og menn har også høyere skår ved 95. prosentil.

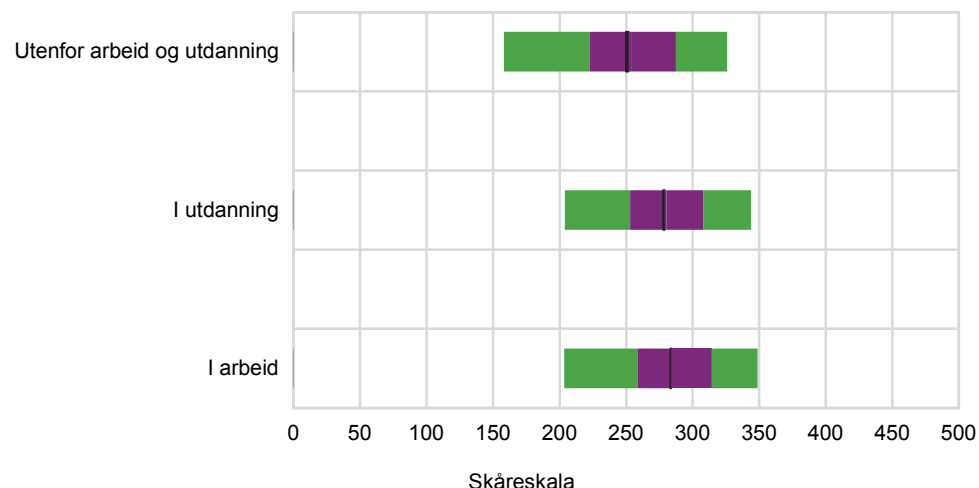
Figur 3.12. Gjennomsnittsskår for leseferdighet og forskjell mellom svake og sterke lesere blant personer som er i arbeid (5. og 95. prosentiler), etter kjønn. 16-65 år. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Dersom vi ser på spredningen mellom de sterkeste og de svakeste leserne etter hvilken hovedaktivitet de oppgir at de er i, er spredningen størst blant dem som sier at de er utenfor arbeid og utdanning, sammenlignet med dem som er i arbeid eller utdanning. Mens de fem prosent sterkeste ligger på et høyt nivå i leseferdighet er de fem prosent svakeste på et svært lavt nivå, og forskjellene innad i denne gruppen er dermed store.

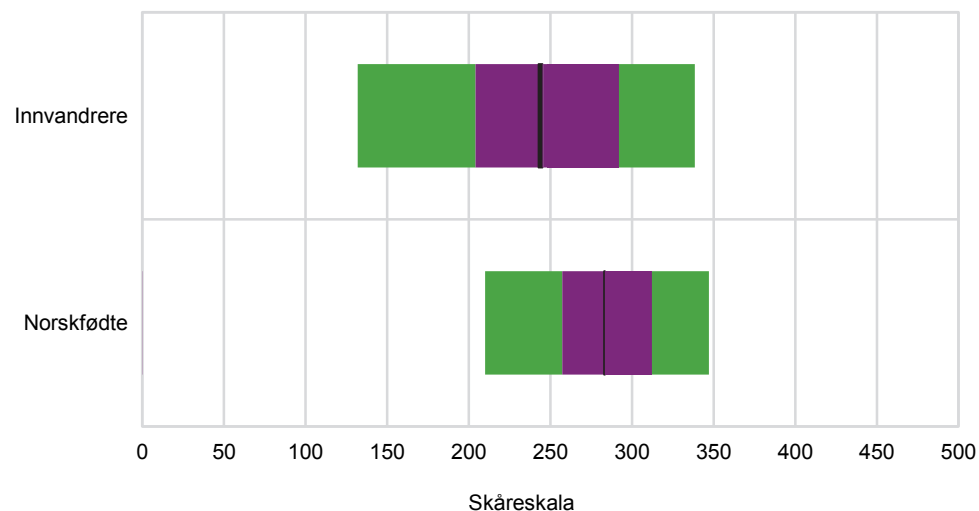
Figur 3.13. Gjennomsnittsskår for leseferdighet og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler), etter hovedaktivitet. 16-65 år. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

En svært tydelig forskjell ser vi dersom vi ser på spredningen mellom de sterkeste og svakeste blant innvandrere og norskfødte. Figur 3.14 viser at ferdighetsnivået i lesing varierer svært mye blant innvandrere. Mens 95 prosentil blant dem som er født i Norge ligger ved 348 poeng, ligger det blant innvandrerne på 338 poeng. De aller sterkeste leserne blant innvandrere ligger dermed noe lavere på ferdighets-skalaen enn de sterkeste av dem som er født i Norge, men i begge gruppene befinner respondentene seg på mestringsnivå 4 eller høyere. Forskjellen er imidlertid langt større når vi ser på de fem prosent svakeste leserne. Mens de norskfødte her ligger på 210 poeng, ligger innvandrerne på 132 poeng. Minimumsskåren for å oppnå mestringsnivå 1 er 176 poeng, noe som innebærer at de fem prosent svakeste leserne blant innvandrere er relativt langt under dette nivået. Figur 3.14 illustrerer at innvandrere er en heterogen gruppe, og at ferdighetsnivået i denne gruppen varierer svært mye.

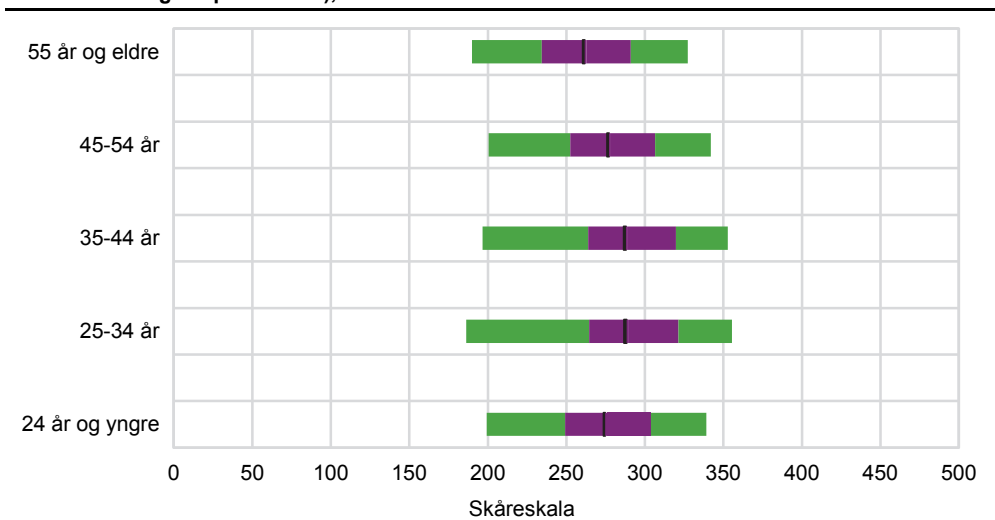
Figur 3.14. Gjennomsnittsskår for leseferdighet og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler), etter innvandrerkategori. 16-65 år. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Også mellom ulike aldersgrupper varierer spredningen. Forskjellen mellom de sterkeste og svakeste leserne er størst i gruppen mellom 25 og 34 år. Denne aldersgruppen har høy gjennomsnittlig skår i lesing, er det også i her vi finner den laveste skåren ved femte prosentil. Den minste spredningen finner vi i de gruppene som har lavest gjennomsnittlig skår, den yngste og den eldste aldersgruppen.

Figur 3.15. Gjennomsnittsskår for leseferdighet og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler), etter alder. 16-65 år. 2012

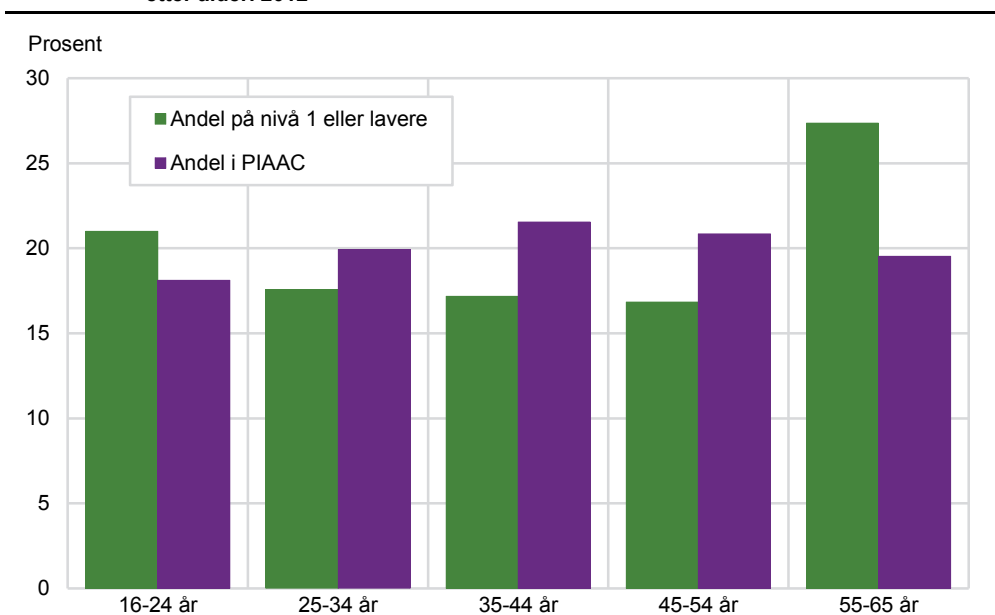

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.4. Lavt nivå i tallforståelse

I tallforståelse ligger nesten 15 prosent av voksenbefolkningen, eller nesten 480 000 personer, på ferdighetsnivå 1 eller lavere. 56 prosent av disse er kvinner, mens om lag halvparten av PIAAC-deltakerne er kvinner. Som i lesing ser vi at den vanligste aldersgruppen blant de som skårer lavest i tallforståelse er 55 år og eldre. Personer i den eldste aldersgruppen utgjør 27 prosent av dem som skårer på nivå 1 eller lavere i tallforståelse, mens de utgjør 21 prosent av deltakerne i PIAAC.

Figur 3.16. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i tallforståelse (og hele utvalget), fordelt etter alder. 2012

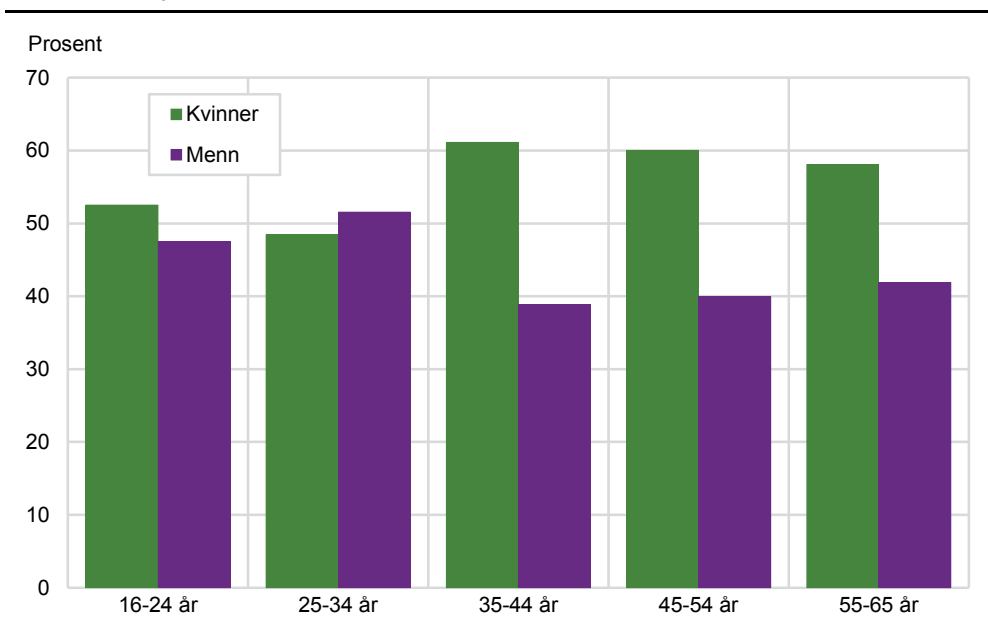

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Kjønnsfordelingen i gruppen med svakest tallforståelse er relativt jevn i de to yngste aldersgruppene. Blant personer som er 35 år og eldre er det imidlertid større forskjeller i fordelingen mellom menn og kvinner. I aldersgruppen 35 til 44 år er 61

prosent av dem som skårer på nivå 1 eller lavere i tallforståelse kvinner. Kvinner utgjør om lag halvparten av PIAAC-deltakerne i alle aldersgruppene.

Figur 3.17. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i tallforståelse, fordelt etter alder og kjønn. 2012

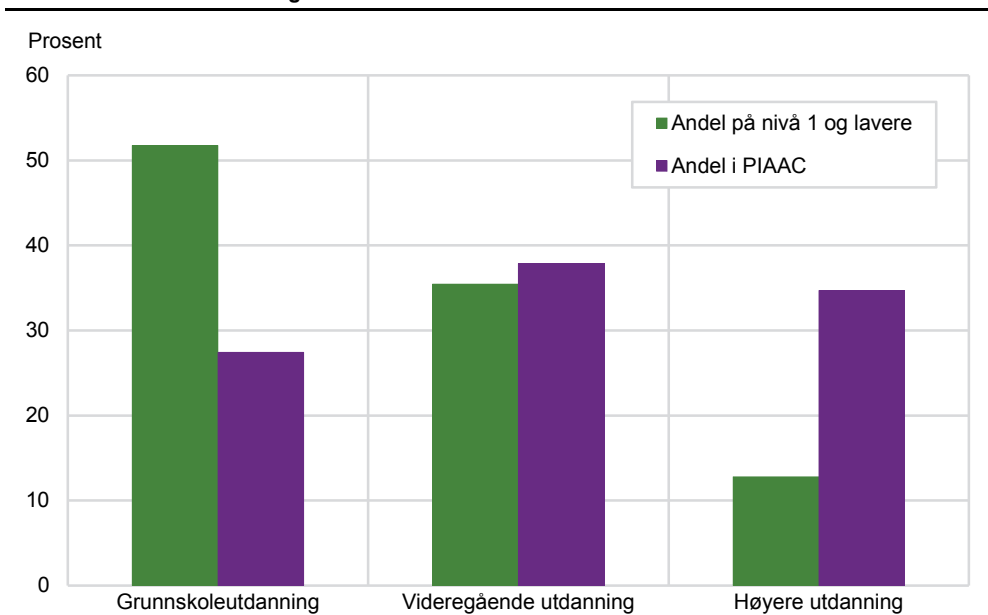

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Som for lesing er innvanderandelen blant dem med svakest tallforståelse langt høyere enn innvanderandelen i PIAAC. Mens 13 prosent av PIAAC-deltakerne er født i andre land enn Norge, gjelder dette 36 prosent av personer som skårer på nivå 1 eller lavere i tallforståelse.

Et knapt flertall av personer som skårer på nivå 1 eller lavere har grunnskole som høyeste fullførte utdanning, mens denne gruppen utgjør litt i overkant av en fjerdedel av PIAAC-deltakerne. Relativt få av dem med lavest ferdighetsnivå i tallforståelse har høyere utdanning, bare 12 prosent. Til sammenligning har en av tre av dem som har deltatt i PIAAC høyere utdanning. Nesten sju av ti personer med høy utdanning som skårer på nivå 1 eller lavere i tallforståelse er innvandrere.

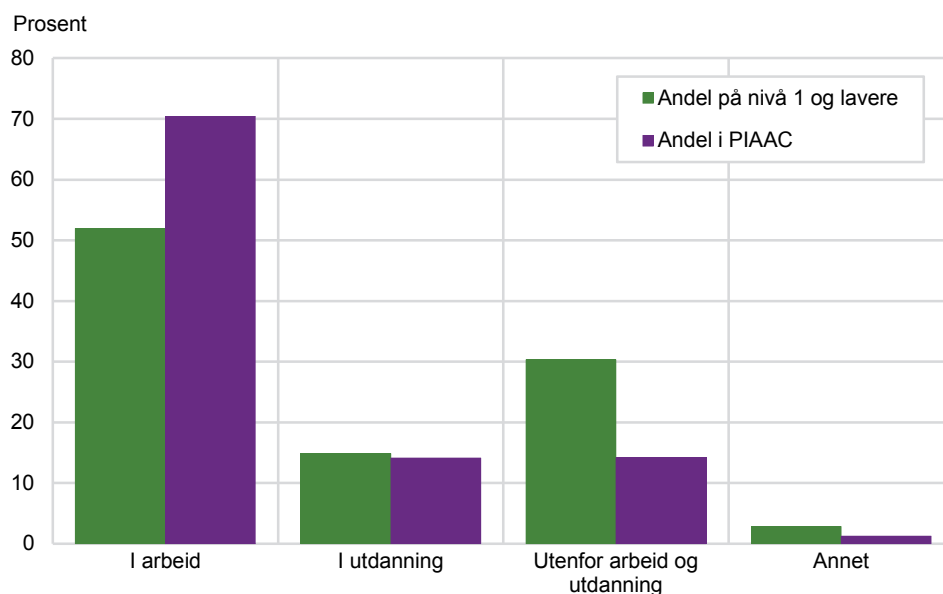
Figur 3.18. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i tallforståelse (og hele utvalget), fordelt etter utdanningsnivå. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Dersom man ser på selvoppgitt hovedaktivitet, er den største gruppen av dem som skårer på nivå 1 eller lavere tallforståelse i arbeid. Dette er ikke overraskende, ettersom sju av ti PIAAC-deltakere oppgir at de er i arbeid. Blant dem som har svak tallforståelse oppgir imidlertid bare halvparten at de er i jobb. Deltidsarbeidende utgjør om lag 30 prosent av personer som er i jobb, og som har svak tallforståelse. Blant PIAAC-deltakerne oppgir 18 prosent av dem som er i arbeid at de jobber deltid. Nesten en tredjedel av dem som skårer på nivå 1 eller lavere er utenfor arbeid og utdanning, sammenlignet med 14 prosent av dem som har deltatt i PIAAC.

Figur 3.19. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i tallforståelse (og hele utvalget), fordelt etter hovedaktivitet. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

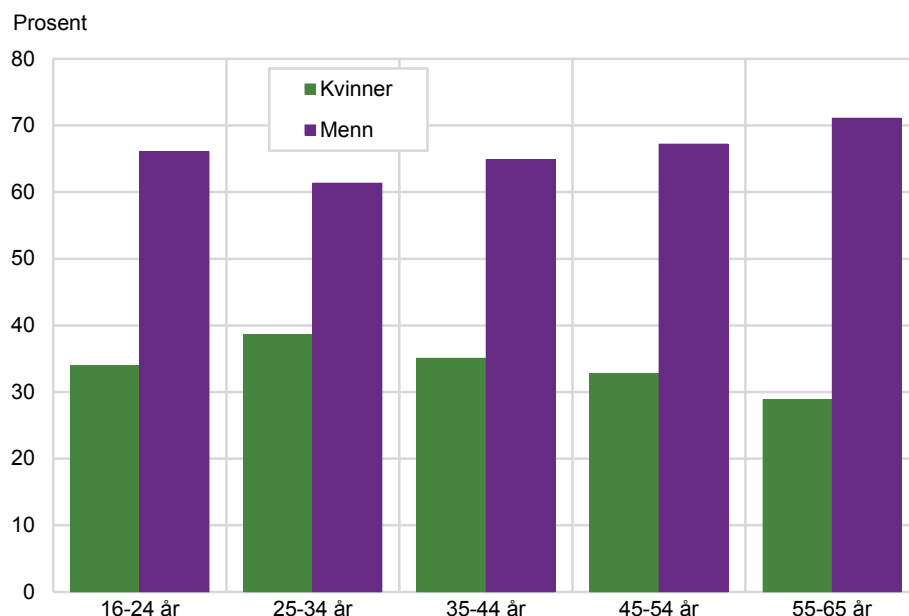
3.5. Høyt ferdighetsnivå i tallforståelse

Omtrent 17 prosent av befolkningen, eller rundt 570 000 voksne, ligger på et av de to øverste ferdighetsnivåene i tallforståelse. I gjennomsnitt er det stor forskjell mellom menn og kvinner i denne ferdigheten. Menn har klart høyere poengsum enn kvinner, og dette gjenspeiles også når man ser på kjønnsfordelingen blant personer som ligger ferdighetsnivå 4 og 5. 65 prosent av dem som skårer på et av de to øverste nivåene er menn, mens kvinner bare utgjør 35 prosent av denne gruppen.

Bare 11 prosent av dem som ligger på et høyt nivå i tallforståelse er 55 år eller eldre, mens denne aldersgruppen utgjør 20 prosent av PIAAC-deltakerne. Den yngste aldersgruppen er også underrepresentert på ferdighetsnivå 4 og 5. Om lag 12 prosent i denne gruppen er i alderen 16 til 24 år, sammenlignet med 18 prosent av dem som har deltatt i denne undersøkelsen. Den vanligste aldersgruppen blant personer med ferdighetsnivå 4 og 5 i tallforståelse er 35 til 44 år.

Ser man på kjønn og alder, er det et klart flertall av menn i gruppen med sterkest tallforståelse i alle aldersgruppene. Menn utgjør 61 prosent av dem som ligger på nivå 4 og 5 i aldersgruppen 25 til 34 år, der kjønnsfordelingen er jevnest. Den største forskjellen finner vi blant dem over 54 år. Her er 71 prosent av personene på de øverste ferdighetsnivåene menn.

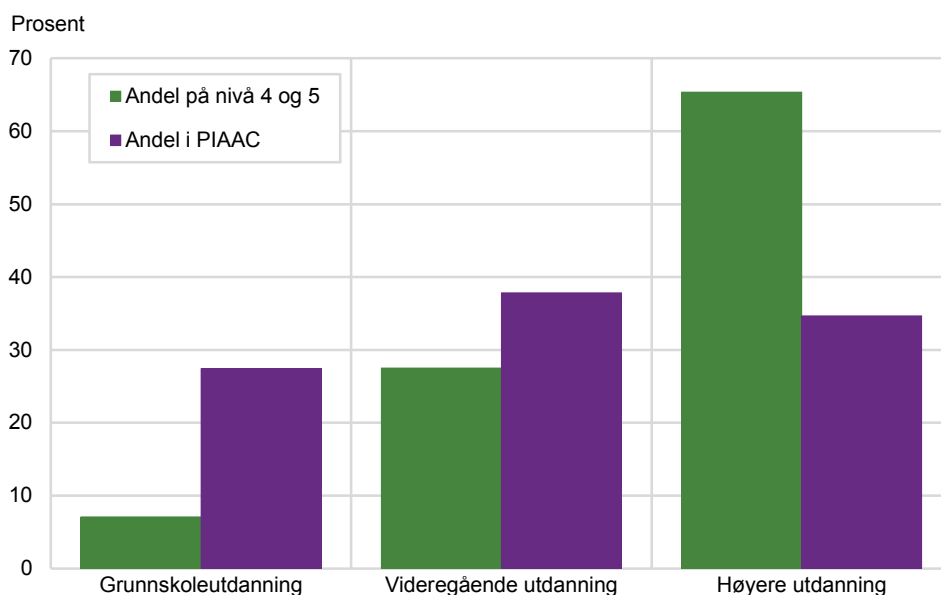
Figur 3.20. Personer som ligger på nivå 4 og 5 i tallforståelse (og hele utvalget), fordelt etter alder. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Flertallet, 65 prosent, av dem som har sterke ferdigheter i tallforståelse har høyere utdanning. Til sammenligning har 35 prosent av PIAAC-deltakerne høyere utdanning. Blant kvinner som skårer på nivå 4 eller 5 har hele 73 prosent høyere utdanning, sammenlignet med 61 prosent av menn som ligger på et av de to øverste ferdighetsnivåene. Det er svært få med grunnskole som høyeste utdanningsnivå i gruppen med tallforståelse på nivå 4 og 5, bare 7 prosent.

Figur 3.21. Personer som ligger på nivå 4 og 5 i tallforståelse (og hele utvalget), fordelt etter utdanningsnivå. 2012

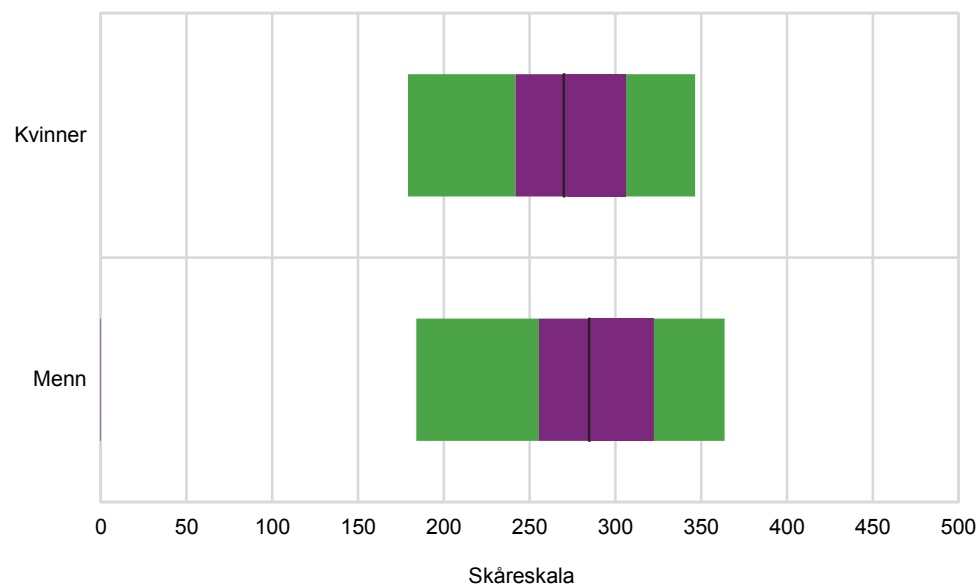
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Som i leseferdighet er et stort flertall av de med sterke ferdigheter i tallforståelse i arbeid. 84 prosent av dem som skårer på nivå 4 og 5 oppgir at de hovedsakelig ser på seg selv som i jobb, mens 11 prosent oppgir at de er i utdanning. Bare en av tyve blant de med høyt ferdighetsnivå i tallforståelse oppgir at de er utenfor arbeid og utdanning.

3.6. Størst spredning blant menn

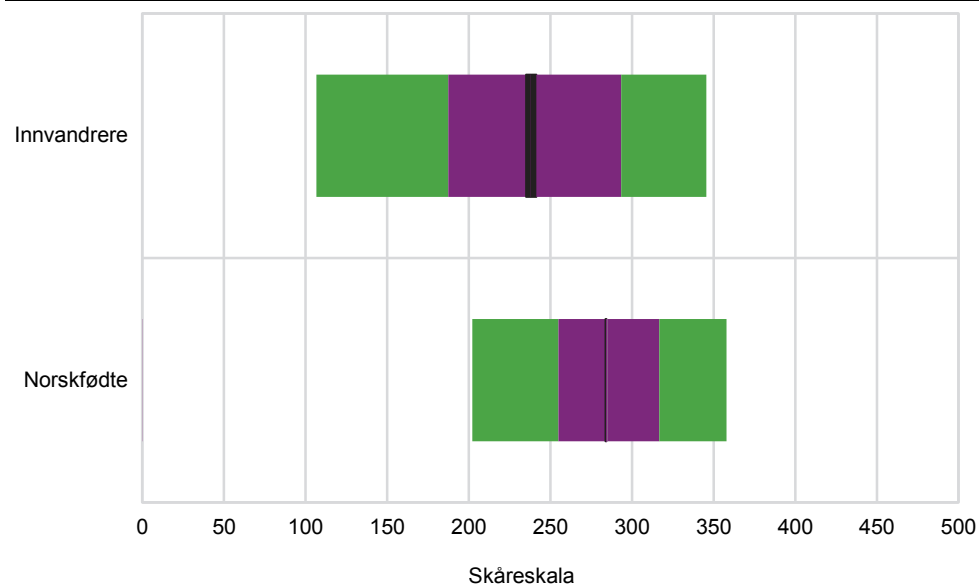
Når vi ser på spredningen mellom de sterkeste og svakeste i tallforståelse, her representert ved femte og 95. prosentil, ser vi at det er størst forskjell mellom menns skår ved disse prosentilene. Som i leseferdighet er det svært stor forskjell i spredning mellom innvandrere og norskfødte. Mens 95. prosentil ligger på 358 og 346 poeng for henholdsvis de som er født i Norge og de som har innvandret til landet, ligger femte prosentil på 202 poeng for norskfødte og så lavt som 107 poeng for innvandrere. Figur 3.22 illustrerer den markante spredningsforskjellen.

Figur 3.22. Gjennomsnittlig skår for tallforståelse og forskjell mellom svake og sterke (5. og 95. prosentiler), etter kjønn. 16-65 år. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

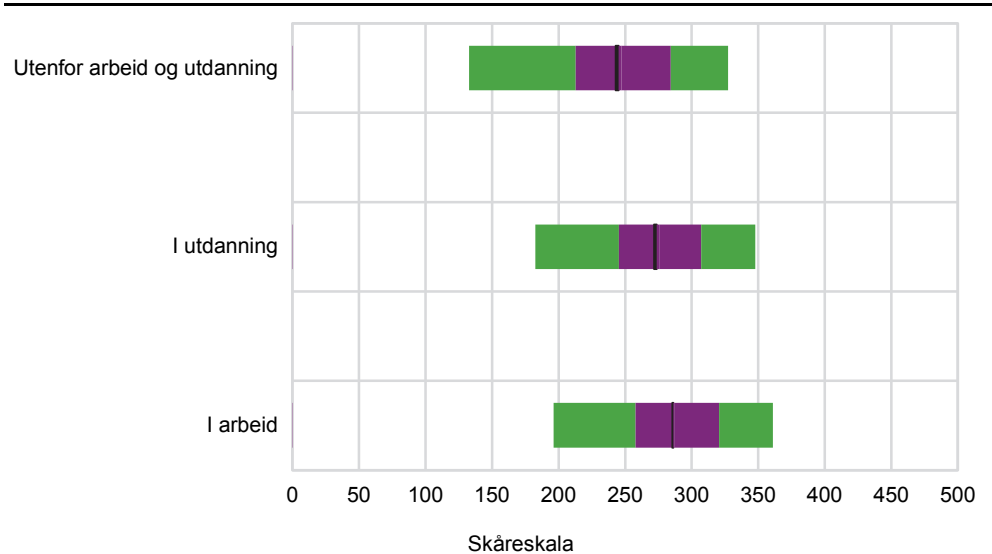
Figur 3.23. Gjennomsnittlig skår for tallforståelse og forskjell mellom svake og sterke (5. og 95. prosentiler), etter innvandrerkategori. 16-65 år. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Som for leseferdighet finner vi at forskjellen mellom de med sterkest og svakest tallforståelse er størst i gruppen utenfor arbeid og utdanning når vi ser på hovedaktivitet. Femte prosentil i denne gruppen ligger på et meget lavt ferdighetsnivå, klart under nivå 1, mens 95. prosentil så vidt ligger på ferdighetsnivå 4. De aller sterkeste i denne gruppen har dermed gode ferdigheter i tallforståelse.

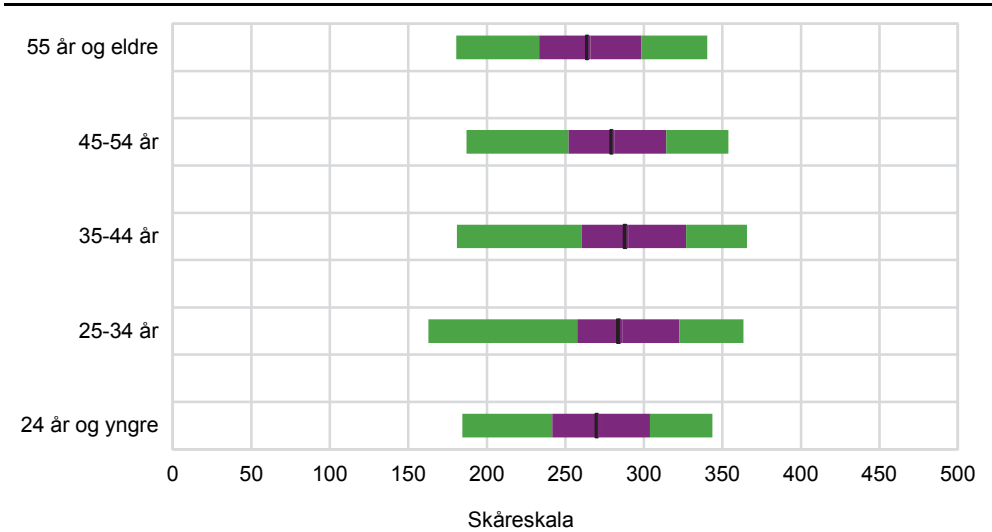
Figur 3.24. Gjennomsnittlig skår for tallforståelse og forskjell mellom svake og sterke (5. og 95. prosentiler), etter hovedaktivitet. 16-65 år. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Også når det gjelder tallforståelse finner vi den største spredningen i aldersgruppen 25 til 34 år. I denne gruppen ligger 95. prosentil på 364 poeng, noe som er mot toppen av ferdighetsnivå 4. Femte prosentil ligger på 163 poeng, og er dermed lavere enn nivå 1. Spredningen er minst i gruppen under 25 år og blant dem som er 55 år og eldre.

Figur 3.25. Gjennomsnittsskår for tallforståelse og forskjell mellom svake og sterke (5. og 95. prosentiler), etter alder. 16-65 år. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

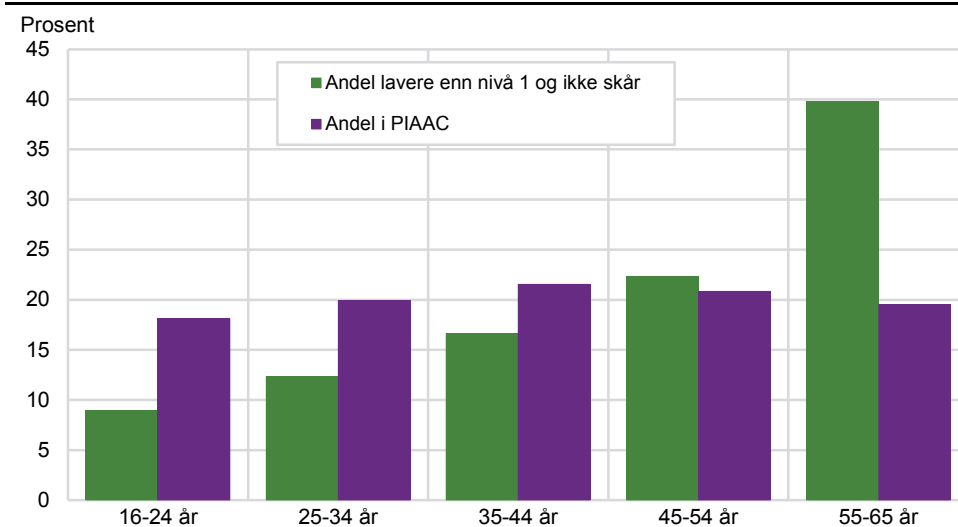
3.7. Svake problemløsningsferdigheter

Som nevnt innledningsvis i dette kapittelet har om lag 14 prosent av PIAAC-deltakerne ikke gjennomsnittlig skår i problemløsning i IKT-miljø, fordi de ikke har tatt PC-testen. Vi regner denne gruppen blant dem med svake ferdigheter. I tillegg skårer 11 prosent lavere enn ferdighetsnivå 1. Dermed utgjør gruppen med svake problemløsningsferdigheter 25 prosent av voksenbefolkningen, eller omtrent 820 000 personer. 52 prosent av disse er kvinner, så kjønnsfordelingen i denne gruppen er dermed relativt jevn.

Av figur 3.26 ser vi at den klart største aldersgruppen blant dem med svake ferdigheter i problemløsning, er de eldste deltakerne i undersøkelsen. Aldersgruppen 55 år og eldre utgjør nesten to av fem i gruppen med svake ferdigheter, mens de utgjør om lag en av fem PIAAC-deltakere. I motsetning til lesing og

tallforståelse er den yngste aldersgruppen tydelig underrepresentert blant dem med svake problemløsningsferdigheter. Personer i alderen 16 til 24 år utgjør bare ni prosent av dem som ligger lavere enn nivå 1 eller ikke har tatt PC-testen.

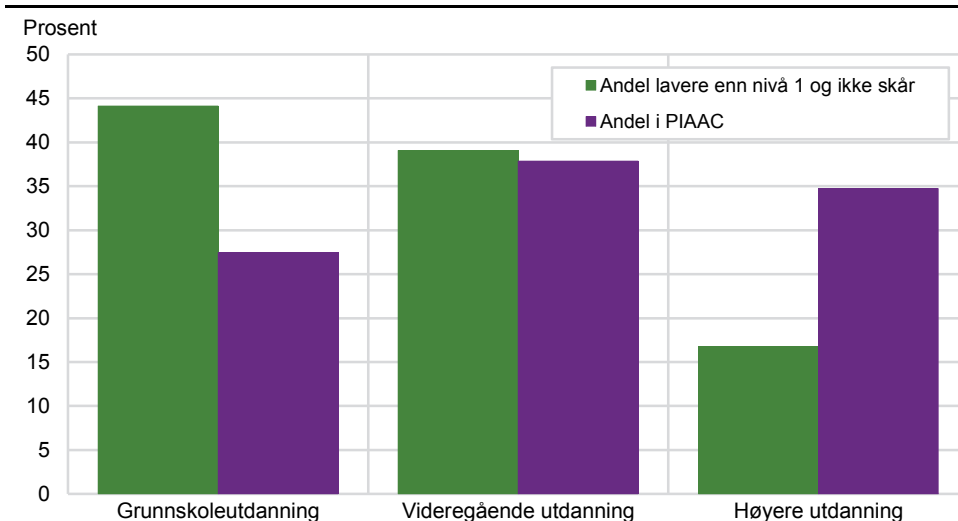
Figur 3.26. Personer som ligger lavere enn nivå 1 i problemløsning i IKT-miljø (og hele utvalget), eller som ikke har tatt PC-testen, fordelt etter alder. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Innvandrere er overrepresentert blant dem med de svakeste ferdighetene i problemløsning. Mens 13 prosent av PIAAC-deltakerne er innvandrere, utgjør innvandrere 26 prosent av de som ligger lavere enn nivå 1 i problemløsning, eller ikke har tatt PC-testen. Som for leseferdighet og tallforståelse ser vi at en stor andel av dem med lave ferdigheter har grunnskole som høyeste fullførte utdanningsnivå. 44 prosent av de med lavt ferdighetsnivå i problemløsning har grunnskoleutdanning, sammenlignet med 27 prosent av voksenbefolkningen som helhet. Omtrent 17 prosent av dem med svake ferdigheter har høyere utdanning. Som i lesing og tallforståelse utgjør innvandrere en relativt stor andel av disse, 43 prosent. I motsetning til i lesing og tallforståelse er det imidlertid ikke slik at innvandrere utgjør flertallet av de høyt utdannede med svake ferdigheter.

Figur 3.27. Personer som ligger lavere enn nivå 1 i problemløsning i IKT-miljø (og hele utvalget), eller som ikke har tatt PC-testen, fordelt etter utdanningsnivå. 2012

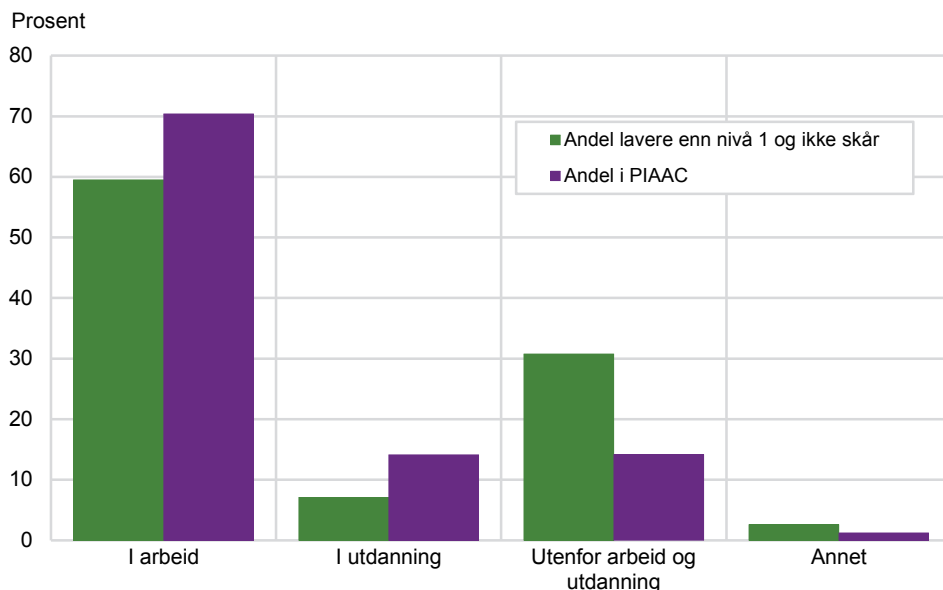

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

60 prosent av dem som har svake ferdigheter i problemløsning oppgir at de er i arbeid, sammenlignet med 70 prosent av PIAAC-deltakerne. Bare 7 prosent av personene som skårer lavere enn nivå 1 eller som ikke har tatt PC-testen oppgir at de er i utdanning. Gruppen utenfor arbeid og utdanning utgjør nesten en tredjedel

av dem med svake ferdigheter i problemløsning, til tross for at de bare utgjør 14 prosent av dem som har deltatt i PIAAC.

Figur 3.28. Personer som ligger lavere enn nivå 1 i problemløsning i IKT-miljø (og hele utvalget), eller som ikke har tatt PC-testen, fordelt etter hovedaktivitet. 2012

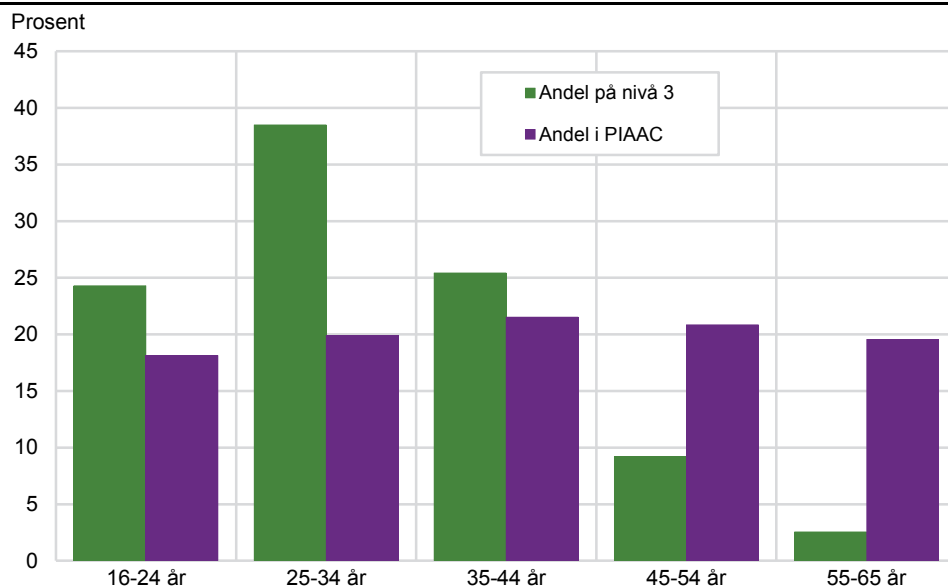
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.8. Sterke problemløsningsferdigheter

Om lag seks prosent av voksne i alderen 16 til 65 år ligger på det høyeste nivået i problemløsning i IKT-miljø. Dette utgjør nesten 200 000 personer. Mens kjønnsfordelingen i gruppen med svake ferdigheter er relativt jevn, er det et flertall av menn i gruppen med høyt ferdighetsnivå. Menn utgjør 60 prosent av dem med sterkeste ferdigheter.

Som vi ser av figur 3.29 er 24 til 34 år den vanligste aldersgruppen blant dem med de sterkeste problemløsningsferdighetene. Mer enn en av tre på ferdighetsnivå 3 er i denne alderen. Personer over 54 år utgjør en svært liten andel, bare 3 prosent. Til sammenligning utgjør denne gruppen om lag 20 prosent av PIAAC-deltakerne.

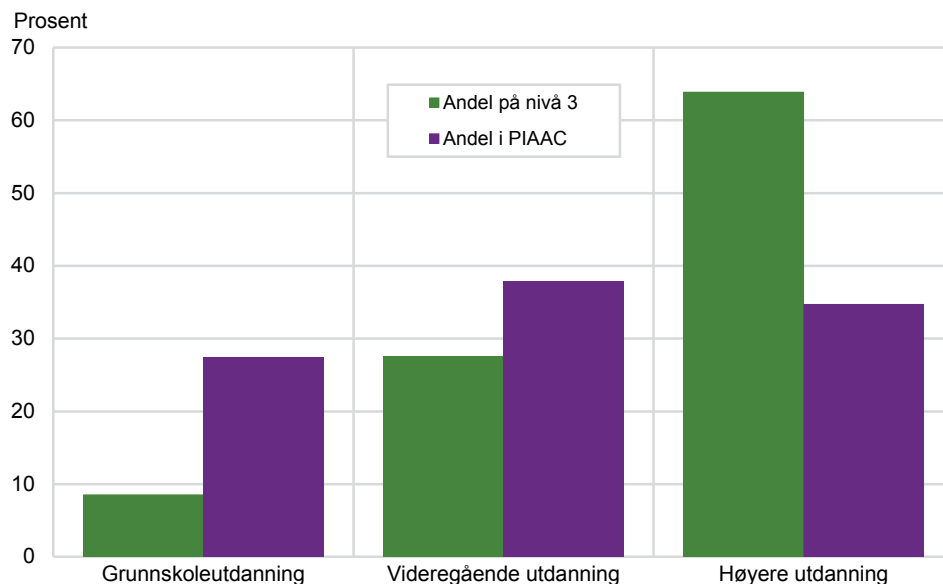
Figur 3.29. Personer som ligger på nivå 3 i problemløsning i IKT-miljø (og hele utvalget), fordelt etter alder. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Som i lesing og tallforståelse utgjør personer med høyere utdanning flertallet av dem som skårer på det øverste ferdighetsnivået i problemløsning i IKT-miljø. 63 prosent av de med de sterkeste problemløsningsferdighetene har høyere utdanning, mens bare 9 prosent har grunnskole som høyeste fullførte utdanning.

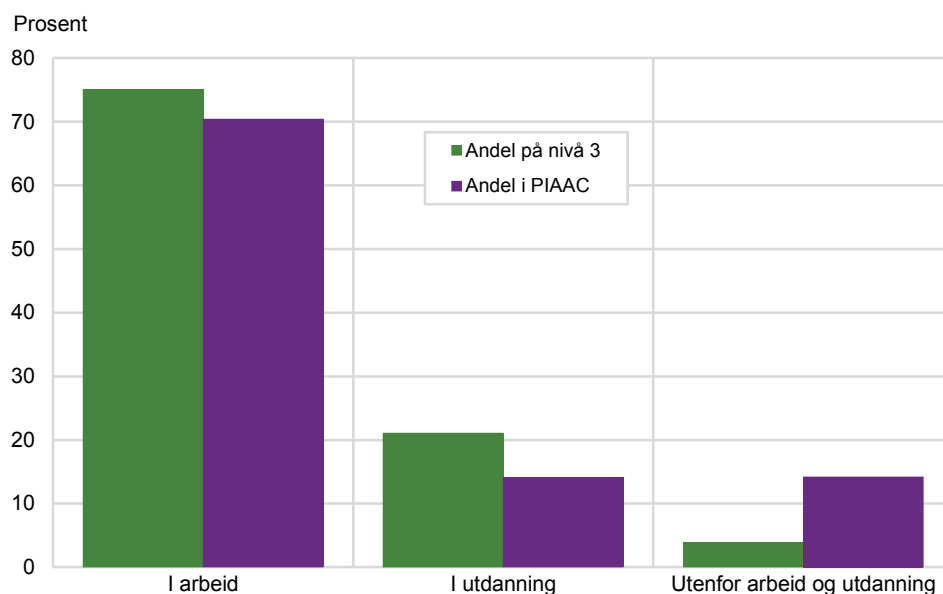
Figur 3.30. Personer som ligger på nivå 3 i problemløsning i IKT-miljø (og hele utvalget), fordelt etter utdanningsnivå. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Som man kan forvente er et stort flertall av dem som skårer på nivå 3 i problemløsning i heltids- eller deltidsarbeid, mens om lag 20 prosent er i utdanning. Bare 4 prosent av dem med sterkeste problemløsningsferdighet oppgir at de er utenfor arbeid og utdanning.

Figur 3.31. Personer som ligger på nivå 3 i problemløsning i IKT-miljø (og hele utvalget), fordelt etter hovedaktivitet. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.9. Stort overlapp mellom ferdighetene

Ved å se ferdighetene i sammenheng med hverandre, ser vi at folk gjerne ligger på omtrent samme nivå i flere ferdigheter. Særlig er sammenhengen mellom leseferdighet og tallforståelse markant. Blant dem som ligger på ferdighetsnivå 1 eller

lavere i lesing, ligger 81 prosent på nivå 1 eller lavere i tallforståelse, mens 18 prosent ligger på nivå 2. Ser man på de svakeste lesernes ferdigheter i problemløsning i IKT-miljø havner 82 prosent av dem i gruppen med svake problemløsningsferdigheter, det vil si at de enten ikke har tatt testen eller ligger lavere enn ferdighetsnivå 1. 16 prosent av de svakeste leserne har problemløsningsferdigheter på nivå 1, mens 1 prosent har ferdighetsnivå 2. Det er ingen av de svakeste leserne som er på det høyeste ferdighetsnivået i problemløsning i IKT-miljø.

Blant dem som ligger på nivå 1 eller lavere i tallforståelse har 68 prosent også ferdighetsnivå 1 eller lavere i lesing. Sammenlignet med tilsvarende tall for leseferdighet befinner en større andel seg på nivå 2, 31 prosent. Totalt er imidlertid 99 prosent av personer med lavt ferdighetsnivå i tallforståelse på et av de to laveste nivåene i lesing. 78 prosent av dem som ligger på nivå 1 eller lavere i tallforståelse har svake problemløsningsferdigheter, mens 20 prosent ligger på nivå 1. Bare 2 prosent ligger på nivå 2, og ingen ligger på det høyeste nivået i problemløsningsferdighet.

Dersom man tar utgangspunkt i personene med de svakeste problemløsningsferdighetene, altså dem som ikke tok testen eller ligger på et ferdighetsnivå som er lavere enn nivå 1, er prosentandelen på de laveste nivåene i lesing og tallforståelse noe mindre. 40 prosent av de svakeste problemløserne ligger på nivå 1 i leseferdighet, mens 46 prosent ligger på nivå 1 eller lavere i tallforståelse. Totalt ligger 81 prosent av dem som har svakest ferdigheter i problemløsning på ferdighetsnivå 1 eller 2 i lesing, mens 16 prosent ligger på nivå 3 og har et godt leseferdighetsnivå. 3 prosent ligger på nivå 4 eller 5 og har svært gode leseferdigheter. En lignende fordeling ser vi for tallforståelse, der 83 prosent er på nivå 1 eller nivå 2, 15 prosent er på nivå 3 og to prosent ligger på nivå 4 eller 5.

Oppsummert kan man si at de som har svake ferdigheter i lesing gjerne også har svak tallforståelse og til en viss grad også svake problemløsningsferdigheter.

I den andre enden av skalaen ser vi mye av det samme overlappet mellom lesing og tallforståelse. 74 prosent av dem som har oppnådd ferdighetsnivå 4 eller 5 i lesing, ligger på et av disse nivåene i tallforståelse, mens 26 prosent ligger på ferdighetsnivå 3. Det er imidlertid noe mer spredning i problemløsningsferdighetene til de sterkeste leserne. 32 prosent ligger på det øverste ferdighetsnivået i problemløsning i IKT-miljø, mens 59 prosent har ferdighetsnivå 2. Vi finner også 4 prosent på ferdighetsnivå 1, mens 5 prosent ikke har tatt testen eller ligger lavere enn nivå 1.

58 prosent av dem som har ferdighetsnivå 4 eller 5 i tallforståelse, ligger også på et av disse nivåene i lesing. 41 prosent ligger på ferdighetsnivå 3. I problemløsning ser vi omtrent samme tendensen som for de sterkeste leserne; 26 prosent ligger på nivå 3, 63 prosent på nivå 2, åtte prosent ligger på nivå 1 og fire prosent ligger lavere enn nivå 1 eller har ikke tatt testen.

Blant dem med ferdighetsnivå 3 i problemløsning skårer 72 prosent på ferdighetsnivå 4 eller 5 i lesing, mens 27 prosent ligger på nivå 3. I tallforståelse ligger 74 prosent av de sterkeste problemløserne på nivå 4 eller 5, mens 25 prosent ligger på nivå 3.

4. Kompetanse i arbeidslivet – utfall, krav og ferdigheter

I dette kapitlet skal vi se nærmere på kompetanse i arbeidslivet. Først skal vi se litt på sammenhengen mellom ferdigheter, utdanning og lønn, deretter skal vi se på grupper i arbeidslivet; krav til ferdigheter og hvordan dette henger sammen med faktiske ferdigheter og deres egen oppfatning av krav til leseferdigheter og tallforståelse i egen jobb.

4.1. Ferdigheter og arbeidsmarked utfall

Sammenhengen mellom kompetanse og arbeidsmarkedssuksess er veldokumentert, enten dette gjelder inntektsnivå, arbeidsmarkedstilknytning eller arbeidsledighet. Selv om det i Norge har kommet studier som viser at inntektsgevinsten av et år ekstra utdanning ikke gir så store gevinster som tidligere analyser har vist, så er det fortsatt en klar positiv sammenheng mellom utdanningslengde og inntekt. I følge Raaum (1999), gir et ekstra skoleår over fem prosent høyere lønn i snitt. Hovedfag gir et betydelig lønnstillegg, mens kortere høyere utdanning gir liten gevinst. En tilsvarende sammenheng finner vi også i andre internasjonale studier (Preston 1997, Le and Miller 2000). I en nyere studie av Bhuller et. al. (2011) brukes livslønn istedenfor årsinntekt, samt at de bruker IQ-test resultat for å ta hensyn til at det ikke bare er snakk om ett år ytterligere skolegang men også annen kompetanse som spiller inn. Deres tilnærming halverer effekten av et ekstra skoleår sammenlignet med tidligere studier (Raaum 1999). Like fullt er sammenhengen mellom kompetanse og lønn positiv.

I PIAAC har vi mål på «funksjonell» lese- og tallforståelse. Dette er mål som skiller seg fra mer akademiske mål som IQ og skoleresultat. Hvis det kan argumenteres for at dette er bedre mål på ferdighetene som den enkelte tar med seg inn i arbeidsmarkedet, så vil det være naturlig å anta at de har mindre tilfeldig målefeil i forhold til den sanne, men ukjente, ferdigheten som arbeidsmarkedet betaler for. I så fall vil effekten av ferdigheter som målt i PIAAC være beheftet med mindre skjevhet enn de andre målene på ferdigheter som er omtalt over.

Det er en sterk positiv og uavhengig sammenheng mellom det ulike ferdighetsdomene som er målt i PIAAC og deltakelse i arbeidsmarkedet, være sysselsatt og ha høyere lønn. Det er imidlertid store variasjoner mellom de ulike landene. I enkelte land som Italia og Spania så skårer over halvparten av de sysselsatte under nivå 3 både på lese- og tallskalaen. Det motsatte finner vi i land som Japan, Finland og Slovakia, mens vi i Norge finner stor andel (39 prosent) under nivå 3 (OECD 2013).

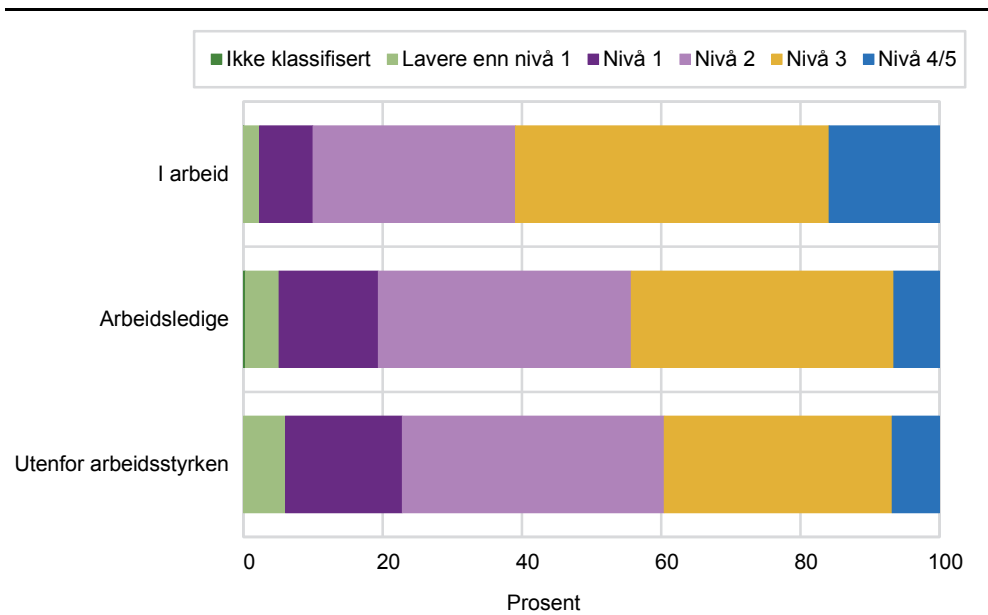
OECD (2013) finner en sterk sammenheng mellom ferdigheter og lønn. Alle landene i PIAAC sett i sammen, viser at median timelønn blant sysselsatte som skårer på de høyeste nivåene (nivå 4 og 5) er 61 prosent høyere enn de på de laveste nivåene (nivå 1 og under nivå 1). Det er imidlertid stor variasjon mellom land, hvor noen har stor lønnsulikhet og andre liten. I land som USA, Korea, Irland, Canada og Tyskland er ulikheten stor, mens i Tsjekkia, Estland, Polen, Slovakia og Sverige er liten. Det er også stor overlapp mellom ferdighetsnivå og lønn, sås slev om sammenhengen mellom ferdigheter og lønn er sterk, er den ikke lineær.

Bjørkeng (2013) har vist at heltidsarbeidene skårer vesentlig høyere på både leseferdigheter og tallforståelse enn deltidsarbeidene, som igjen skårer vesentlig høyere enn de som er arbeidsledige og aktivt søkende etter arbeid. Den sistnevnte gruppa er igjen på nivå med de som er uføretrygdede. Sammenhengen er sterkest med hensyn til tallforståelse. Faktisk så er gjennomsnittsskåren for tallforståelse blant de heltidsarbeidende vesentlig høyere enn for leseferdigheter. For de andre gruppene er sammenhengen den motsatte.

Vi finner en sterk positiv sammenheng mellom utdanningsnivå og sysselsetting og en tilsvarende invers sammenheng mellom utdanningsnivå og de å være utenfor arbeidsstyrken. I PIAAC er færre enn halvparten av de med utdanning på grunnskolenivå sysselsatte (46 prosent), mens sysselsettingsgraden blant de med høyere akademisk utdanning (master eller høyere) er på nesten ni av ti (88 prosent). Tilsvarende finner vi at nesten en fjerdedel (23 prosent) av de med grunnskole som høyeste fullførte utdanning verken er under utdanning eller i arbeidsstyrken. For de med master eller høyere gjelder dette knappe syv prosent.

Ferdigheter i PIAAC er som kjent rapportert på flere nivåer fra uklassifisert til nivå 5. Her vil vi slå sammen nivåene 1, under 1 og uklassifisert til nivå 1 eller lavere, samt å slå sammen nivå 4 og 5 til en gruppe, nivå 4/5 for å få en enklere fremstilling av poengene våre. De mellomliggende nivåene beholder vi som de er. Sysselsettingsraten øker i takt med ferdighetsnivåene både for lese- og tallforståelse fra 46 prosent i gruppen med de laveste ferdighetene til 82 prosent i gruppen med de høyeste for leseferdigheter. Tilsvarende finner vi at andelen som verken er i arbeid eller i utdanning faller fra 44 prosent blant de på det laveste ferdighetsnivået til kun 5 prosent blant de på det høyeste nivået (figur 4.1).

Figur 4.1. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i leseferdighet, etter hovedaktivitet. 2012

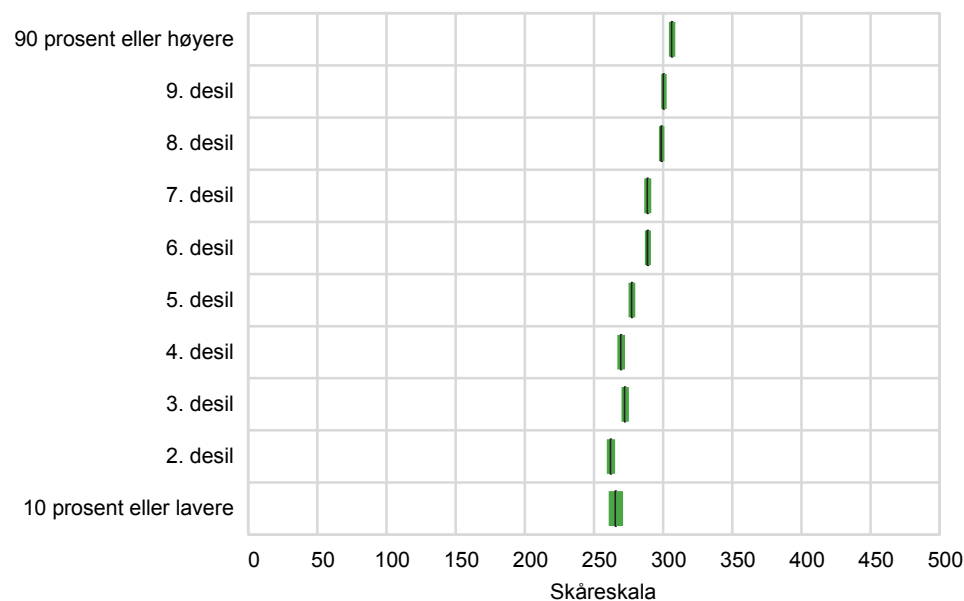
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Det synes relativt opplagt fra dataene våre at utdanning, leseforståelse og tallforståelse er nært knyttet til ulike arbeidsmarkedsutfall. Vanskeligheten med å forstå sammenhengene er likevel knyttet til at utdanningsnivå og ferdigheter igjen er relatert til hverandre. Bjørkeng (2013) finner en positiv sammenheng mellom utdanningsnivå og de to ferdighetsmålene.

4.2. Sterk sammenheng mellom ferdighetsnivå og lønn

Gjennomsnittsskåren for de med de 10 prosent høyest lønnsinntekt er vesentlig høyere enn de andre, både med tanke på leseferdigheter og tallforståelse. For leseferdigheter er forskjellen 44 skårepoeng, fra 260 poeng i desil 10 til 304 i desil 1. Tilsvarende finner vi en slik sammenheng også for tallforståelse. Her er forskjellen også vesentlig større fra 263 i desil 10 til hele 314 i desil 1, eller 54 skårepoeng.

Som vi tidligere har sett så er det også en klar positiv sammenheng mellom lønn og utdanning, men som vi ser av figur 4.2, og som kommentert tidligere på tvers av PIAAC-landene, så er denne sammenhengen mindre tydelig når vi også tar hensyn til ferdigheter. Selv om det er vesentlig forskjell i gjennomsnittsskåre blant de med de 10 prosent laveste lønningene og de med de 10 prosent høyeste, så er det likevel ikke en entydig lineær sammenheng mellom de med de i de 50 prosent laveste lønningene (6. – 10. desil).

Figur 4.2. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter lønnsdesiler. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

4.3. Ulike krav til leseferdigheter og tallforståelse i arbeidslivet

Av de som er kategorisert i arbeid har vi videre delt inn i fire grupper basert på SSB sin standard for yrkesklassifisering (Styrk 08). Kategoriseringsprinsippene i Styrk-08/ISCO-08 er basert på kompetansenivå og spesialisering og er derfor ikke uventet sterkt korrelert med ferdigheter (Bjørkeng 2013). Her vil vi bruke inndelingen for å se litt nærmere på hvordan opplevelsene til krav om ferdigheter henger sammen med faktiske ferdigheter. Ferdighetsnivået i norsk næringsliv er høyt, selv om det kan synes fallende i forhold til tidligere studier for mange grupper og at det ikke er like godt fordelt i alle deler av næringslivet. Mye skyldes ulikt utdanningsnivå, men ikke bare det. Ferdigheter skapes og utvikles også i arbeidslivet. Selv om vi ikke helt vet hvilke krav som stilles i næringslivet til basisferdigheter som målt i PIAAC, ønsker vi her å se litt nærmere på de kravene de ansatte selv mener kreves. Nyen (2006) gjorde en tilsvarende analyse med utgangspunkt i data fra den internasjonale kartlegging av voksnes lese- og mestringskompetanse (ALL). Nyen konstruerte en indeks med utgangspunkt i et sett med spørsmål som dreier seg om den enkelte sysselsatte utfører oppgaver i jobben som krever bruk av leseferdigheter og tallforståelse. Tilsvarende data er tilgjengelig i PIAAC. I tillegg har vi her spørsmål hvor den enkelte selv har vurdert kompetansekravet, målt i utdanning, til egne arbeidsoppgaver

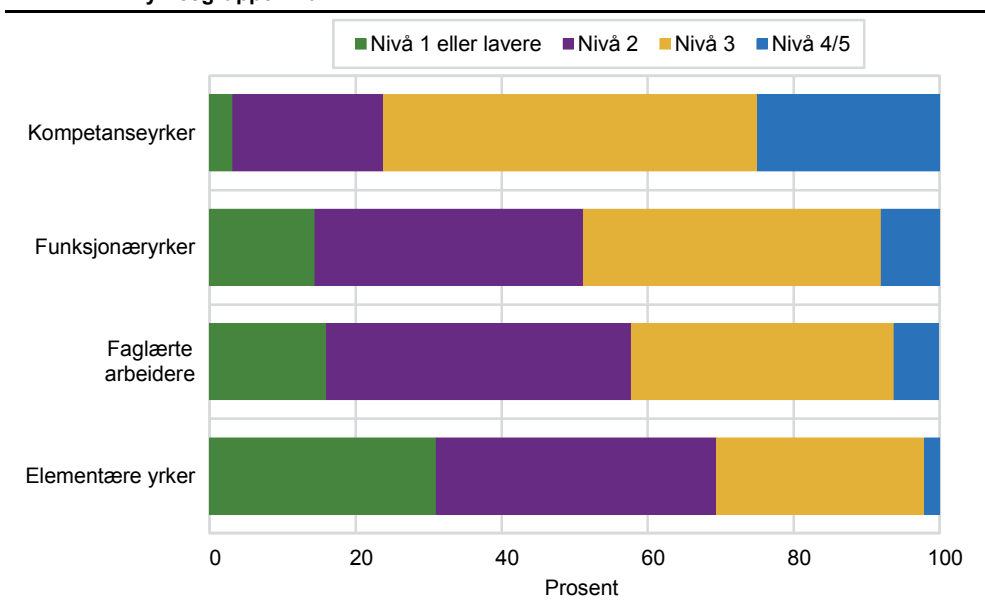
4.4. Tre av fire med høy kompetanse i kompetanseyrker

Det er variasjon i leseferdighetsfordelingen mellom ulike yrkesgrupper. Mens tre av fire (76 prosent) innen kompetanseyrker skårer over nivå 2, gjelder dette kun en av tre (31 prosent) innen elementære yrker. I følge OECD (2013) er forskjellen i gjennomsnittsskåre mellom disse to gruppene den største som er observert blant landene i PIAAC, men gruppen inne elementære yrker i Norge utgjør kun 5 prosent av de sysselsatte i PIAAC. Forskjellene er vesentlig mindre mellom funksjonær-yrker og faglærte arbeidere. For funksjonæryrker finner vi at nesten halvparten (49 prosent) skårer over nivå 2, mens dette gjelder for fire av ti (43 prosent) blant faglærte arbeidere.

I forhold til tallforståelse finner vi at en større gruppe av de faglærte arbeiderne har høyere ferdigheter sammenlignet med leseferdigheter. Figur 4.3 viser at halvparten (49 prosent) skårer over nivå 2, mens dette gjelder drøye fire av ti (44 prosent) innen funksjonæryrkene. Også her skårer en vesentlig større andel av de sysselsatte

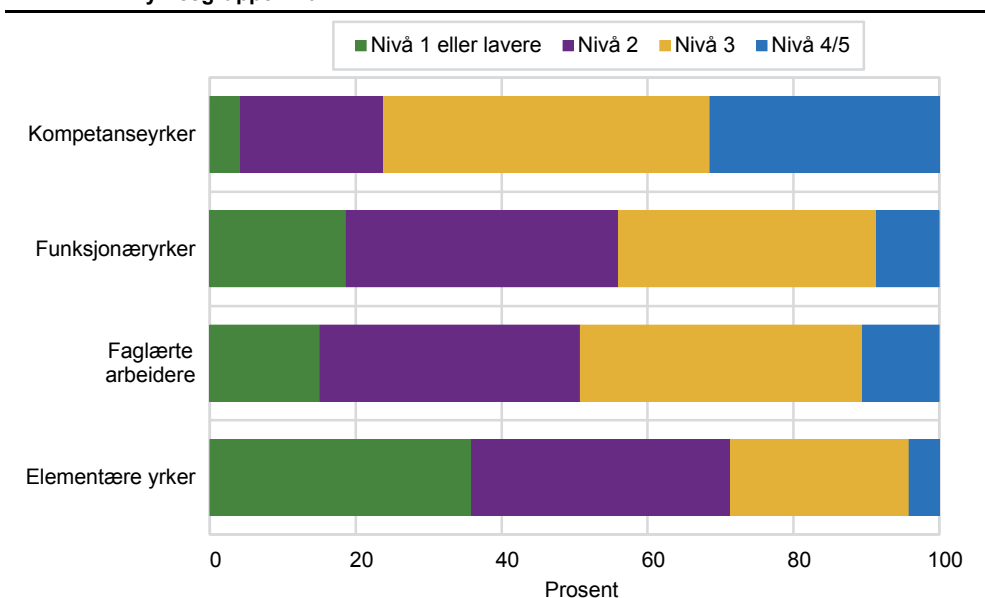
i kompetanseyrkene vesentlig høyere enn de andre. Også på denne skalaen finner vi at tre av fire (76 prosent) skårer over nivå 2. Nesten en av tre (31 prosent) inne kompetanse yrkene skårer faktisk på nivå 4/5 på tallferdighetsskalaen. Tilsvarende andel på leseferdighetsskalaen er en av fire (25 prosent).

Figur 4.3. Andel av voksne, 16-64 år, på hvert ferdighetsnivå i leseferdighet, etter yrkesgrupper. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.4. Andel av voksne, 16-64 år, på hvert ferdighetsnivå i tallforståelse, etter yrkesgrupper. 2012

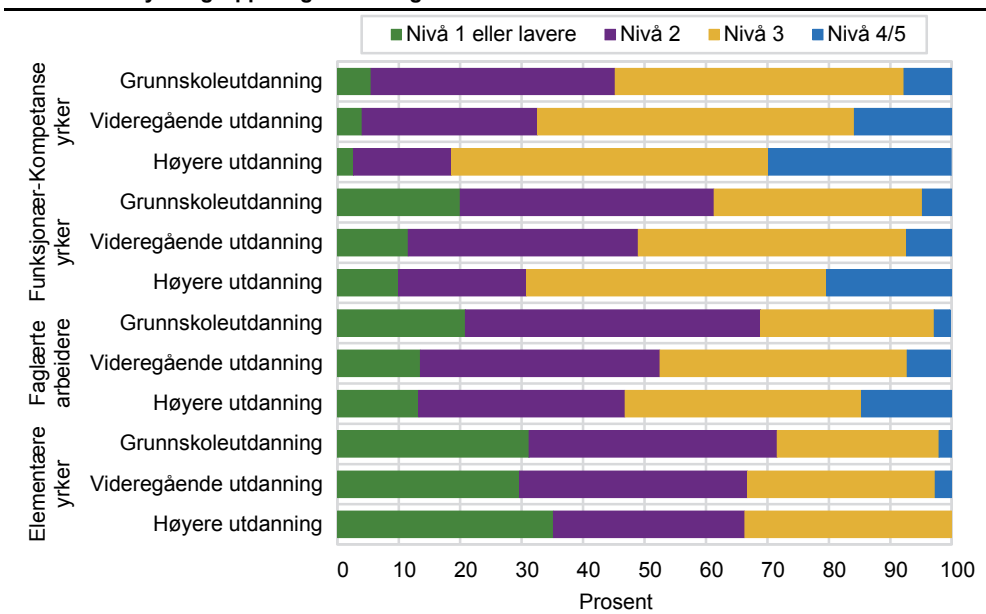
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

4.5. Viktigheten av utdanning øker med krav

Vi finner en klar positiv sammenheng mellom yrkesgrupper og ferdigheter, samtidig som vi finner det mellom utdanningsnivå og ferdigheter. Figur 4.5 viser ferdighetsfordelingen innenfor de ulike yrkesklassifiseringene etter utdanningsnivå. Når vi kontrollerer yrkesgruppene for utdanningsnivå får vi en ytterligere spissing i betydningen av at andelen på nivå 2 eller lavere er vesentlig lavere for faglærte arbeidere med høyere utdanning (47 prosent) enn andelen med kun grunnskoleutdanning (69 prosent). Betydningen av høyere utdanning i forhold til observerte ferdigheter synes å øke med kravet til kompetanse og spesialisering som uttrykt i Styrk-08/ISCO-08. Dette gjelder både for leseferdigheter og tallforståelse. Også

her synes sammenhengen sterkere for tallforståelse enn for leseferdigheter. Om det er utdanningsnivået innen de ulike yrkesgruppene, rekruttering eller utvikling og tilegnelse av ferdigheter i arbeidsoppgavene som ligger innenfor de ulike yrkesgruppene som gir oss dette bildet er uklart.

Figur 4.5. Andel av voksne, 16-64 år, på hvert ferdighetsnivå i leseferdighet, etter yrkesgrupper og utdanningsnivå. 2012

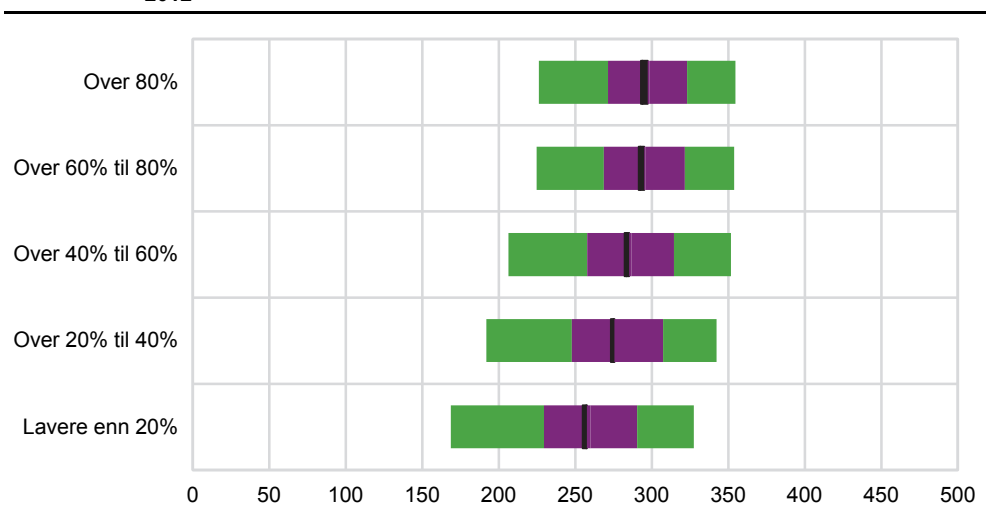

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

På bakgrunn av dette, ønsker vi å undersøke om det er ulike krav til bruk av ferdigheter mellom de ulike yrkesgruppene. PIAAC gir oss flere muligheter til å undersøke dette. For det første skal vi se på hvilke leseferdigheter og tallforståelsesferdigheter som krever innen for enkelte yrkesgrupper, samtidig som vi skal på hvordan den enkelte opplever at kravet er ut i fra sitt eget utdanningsnivå.

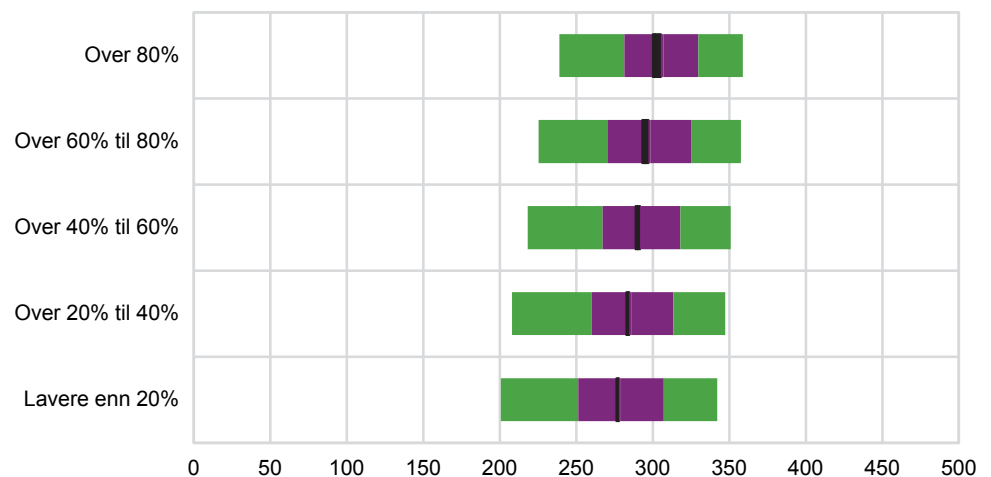
Spørreskjemaet i PIAAC inneholdt en rekke spørsmål om bruk av ferdigheter. Det er derfor konstruert 12 indekser som grupperer sammen oppgaver med bruk av samme type ferdigheter. I figurene 4.6 – 4.9 har vi uttrykt gjennomsnittsskårene for leseferdigheter og tallforståelse for henholdsvis en leseindeks og en tallindeks. Sammenhengen mellom bruken av de ulike ferdighetene og faktiske evner er klart positive.

Figur 4.6. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet og forskjell mellom de svakeste og sterkeste leserne (5. og 95. prosentiler), etter bruk av leseaktivitet i arbeidslivet. 16-65 år. 2012

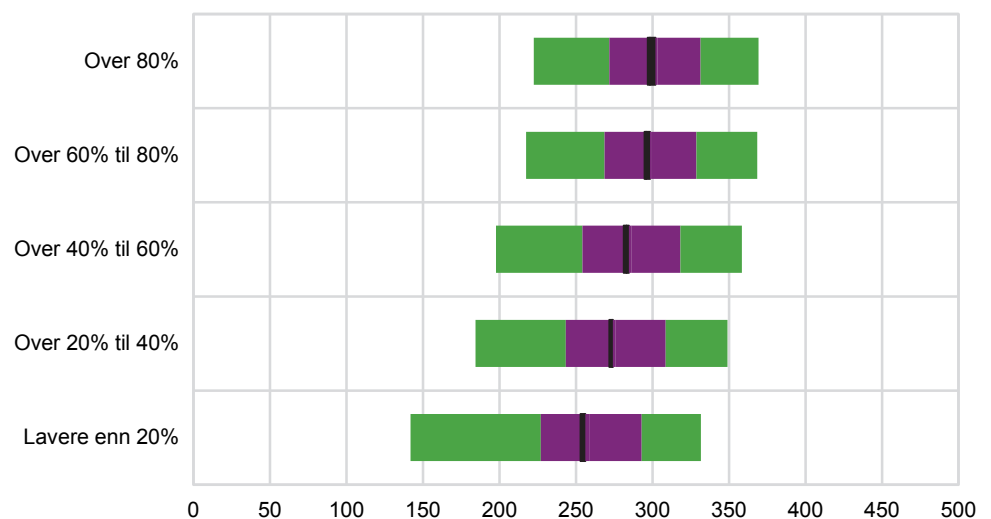
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.7. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet og forskjell mellom de svakeste og sterkeste leserne (5. og 95. prosentiler), etter bruk av tallaktivitet i arbeidslivet. 16-65 år. 2012

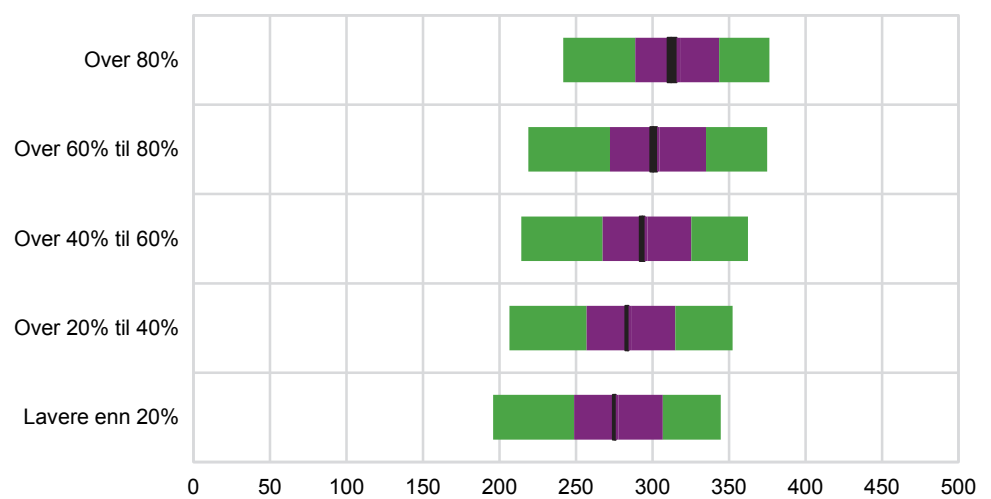
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.8. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse og forskjell mellom de svakeste og sterkeste (5. og 95. prosentiler), etter bruk av leseaktivitet i arbeidslivet. 16-65 år. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

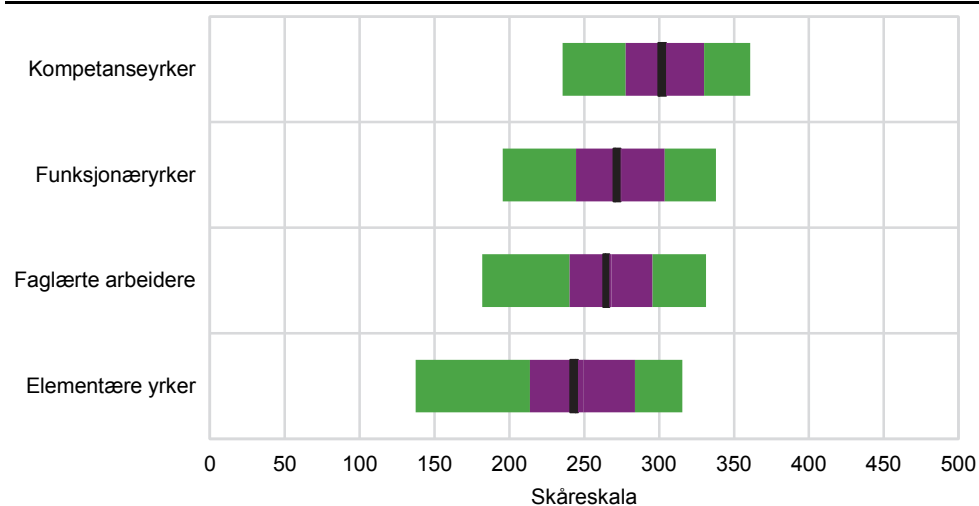
Figur 4.9. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse og forskjell mellom de svakeste og sterkeste (5. og 95. prosentiler), etter bruk av tallaktivitet i arbeidslivet. 16-65 år. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

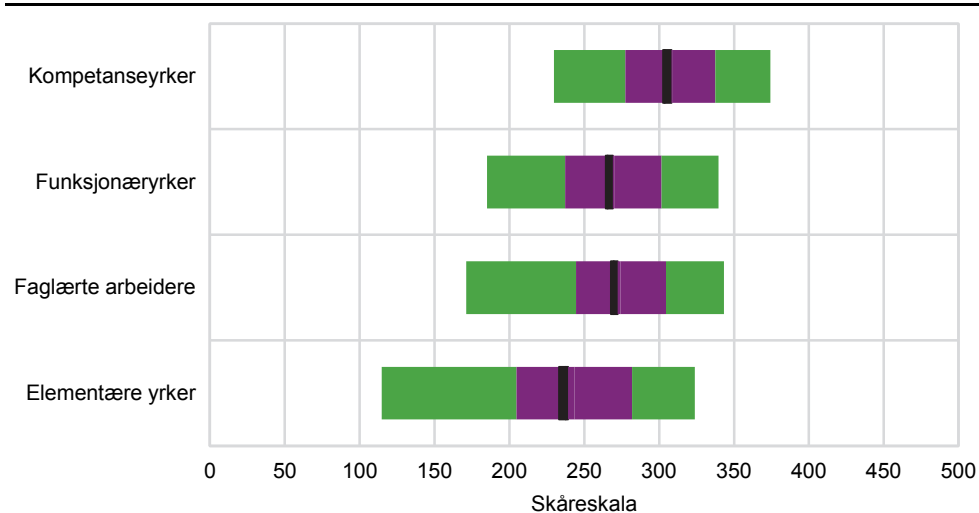
Figurene 4.10 og 4.11 viser gjennomsnittsskårer for henholdsvis leseferdigheter og tallforståelse for de fire yrkesgruppene våre; kompetanseyrker, funksjonæryrker, faglærte arbeidere og elementære yrker. For begge skalaene finner vi en klar sammenheng mellom faktiske ferdigheter og kravene til ferdigheter som er uttrykt i yrkesklassifiseringen; personene i yrkene hvor kravet til formell utdanning er størst, skårer også vesentlig høyere på både leseferdighets- og tallforståelses-skalaen.

Figur 4.10. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet og forskjell mellom de svakeste og sterkeste leserne (5. og 95. prosentiler), etter yrkesgrupper. 16-65 år. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.11. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse og forskjell mellom de svakeste og sterkeste leserne (5. og 95. prosentiler), etter yrkesgrupper. 16-65 år. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

5. Ferdigheter, holdninger og fritid

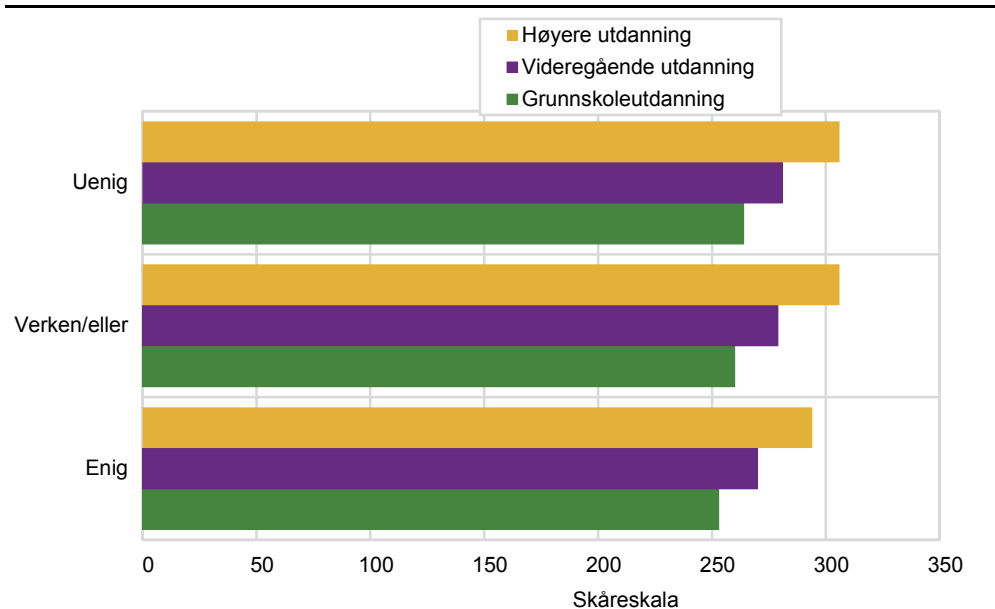
På samme måte som ferdigheter henger sammen med forhold i arbeidslivet, ser vi en sammenheng mellom ferdighetsnivå og aktiviteter som gjøres i fritiden. Det er ikke overraskende at personer som leser mye i fritiden sin også har høyere leseferdigheter enn dem som ikke bruker noe av fritiden på lesing, men det er også andre sammenhenger mellom ferdigheter og livssituasjon.

Mange tidligere undersøkelser har vist at det er en klar sammenheng mellom utdanningsnivå og ulike mål på sosial tillit (se blant annet Huang, Maassen van den Brink, Groot W. 2009, eller Vrålstad 2012). Personer med høyere utdanning har i snitt høyere tillit til politiske institusjoner og andre mennesker. Vi finner samme

type sammenhenger når vi ser på ferdighetsnivå og sosial tillit. De som oppgir at de er enige i påstanden om at man bare kan stole på noen få mennesker, har i snitt lavere ferdighetsnivå i både lesing, tallforståelse og problemløsning. På samme måte ser vi at personer som mener at de ikke har noen innflytelse på myndighetene har lavere ferdighetsnivå på alle de tre områdene. Dette er ikke overraskende, ettersom ferdigheter i både lesing, tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø henger klart sammen med utdanningsnivå. I gruppen med høy grad av tillit til andre mennesker, er det dermed både høyere utdanningsnivå og høyere ferdighetsnivå enn i gruppen med lav tillit.

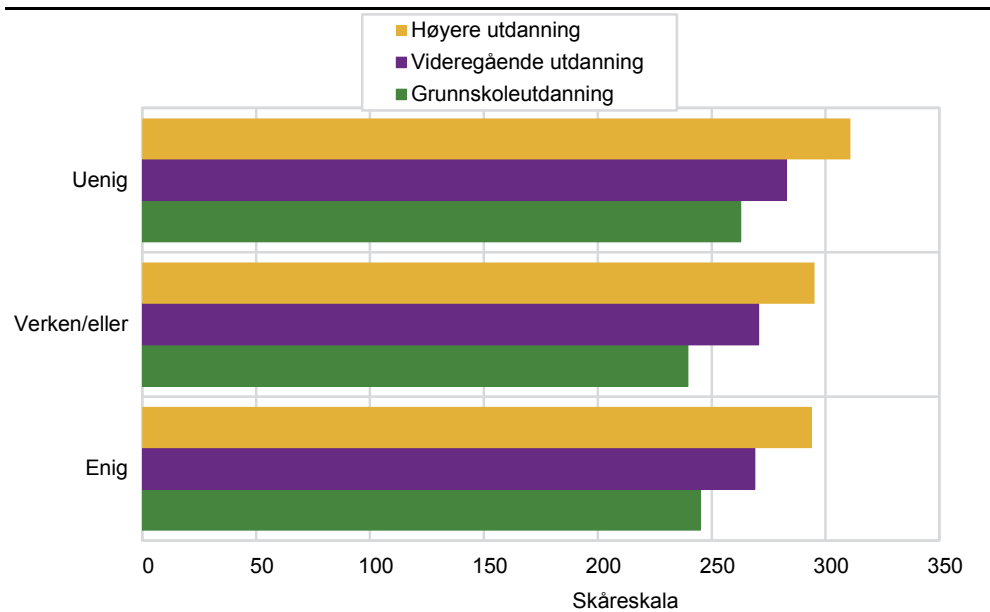
Det er imidlertid slik at ferdighetsnivået i lesing er lavere i gruppen som oppgir at de er enige i påstanden om at man bare kan stole på noen få mennesker, også når man ser på personer med samme utdanningsnivå. Mens gjennomsnittlig skår i leseferdighet er 253 poeng for personer med grunnskoleutdanning som har lav tillit til andre mennesker, er skåren 264 poeng for de som har samme utdanningsnivå, men oppgir at de er uenige eller svært uenige i at man bare kan stole på noen få mennesker. Dette utgjør en forskjell på 11 poeng, og tilsvarende forskjell finner vi også i de andre utdanningsgruppene, som man kan se i figur 5.1. De samme tendensene som man kan se i denne figuren gjør seg også gjeldende for tallforståelse.

Figur 5.1. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter utdanning og tillit til andre. 2012

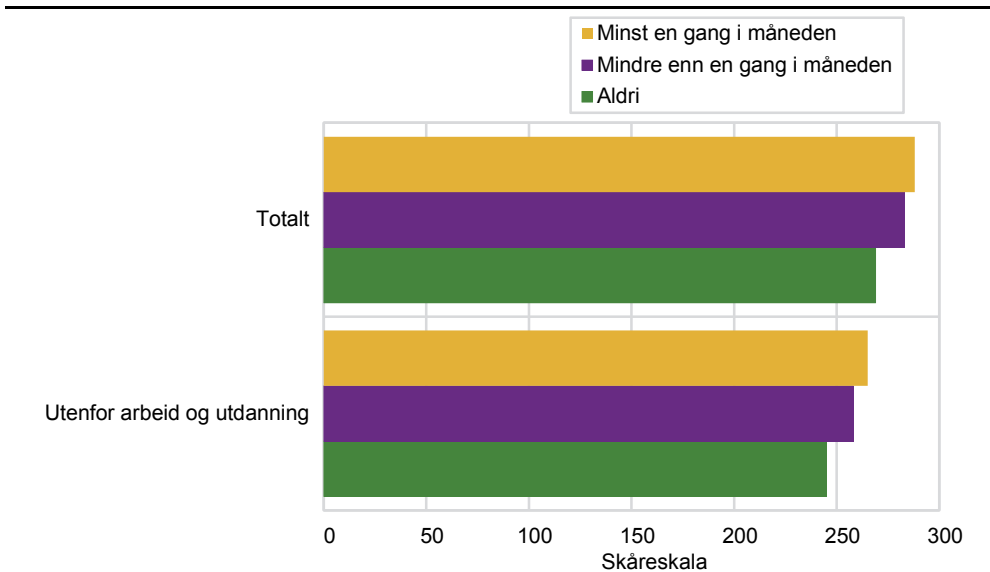
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Ser man på selvopplevd politisk innflytelse, altså i hvor stor grad man føler at man har innflytelse på myndighetene, har personer som opplever at de kan påvirke myndighetene høyere leseferdighetsnivå enn de som ikke føler at de har mulighet til å påvirke. Blant personer med grunnskoleutdanning er den gjennomsnittlige leseferdighetsskåren til personer som er enige i påstanden om at de ikke har noen innflytelse på myndighetene er 250 poeng, mens snittskåren er 269 poeng blant dem som er uenige. Som man kan se av figur 5.2 er differansen dermed på 19 poeng, og vi ser også en tilsvarende forskjell også blant personer som har utdanning på videregående nivå og universitets- og høyskolenivå. Det samme bildet gjør seg gjeldende dersom man ser på tallforståelse.

Figur 5.2. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet etter utdanning og opplevd politisk innflytelse. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Det å delta i samfunnet på ulike måter regnes som positivt, og tidligere har vi vist at de som deltar i arbeid og utdanning har høyere ferdighetsnivå på alle de tre ferdighetsområdene som måles i PIAAC, enn personer som er utenfor arbeid og utdanning. Også deltakelse i samfunnet på fritiden henger sammen med ferdighetsnivå. Om lag fire av ti personer gjør aldri arbeid for frivillige organisasjoner i fritiden. Som man kan se av figur 5.3 har de som aldri deltar i frivillig arbeid lavere ferdighetsnivå i lesing enn de som deltar, og de som gjør slikt arbeid minst en gang i måneden har det høyeste ferdighetsnivået. Ser vi på personer som er utenfor arbeid og utdanning, finner vi den samme tendensen. Seks av ti som er utenfor arbeid og utdanning deltar aldri i frivillig arbeid, sammenlignet med fire av ti blant de som er i arbeid eller utdanning.

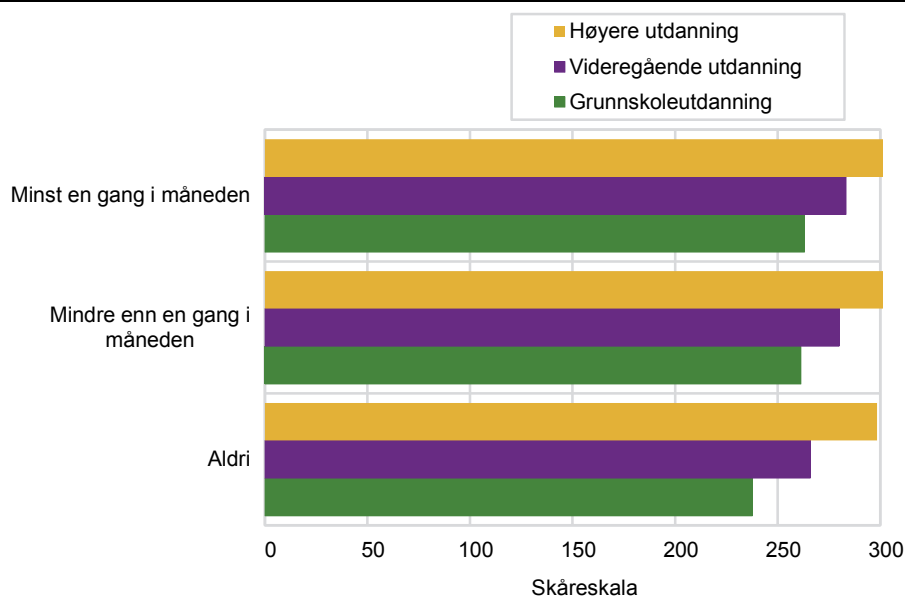
Figur 5.3. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter hovedaktivitet og deltakelse i frivillig arbeid. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Man kan tenke seg at årsaksforholdet her kan gå begge veier, at personer som har høyt ferdighetsnivå er mer aktive i arbeid, utdanning og samfunnet for øvrig, men også at man får høyere ferdighetsnivå av å delta i slike aktiviteter. I denne rapporten ser vi kun på sammenhenger og forsøker ikke å påvise slike årsaksforhold.

Som man kan se av figur 5.4 har de som aldri deltar i frivillig arbeid det laveste ferdighetsnivået i tallforståelse i alle de tre utdanningsgruppene. Det er også slik at personer med grunnskole som høyeste utdanningsnivå sjeldnere deltar i frivillig arbeid enn de som har mer utdanning, og de som har høyere utdanning deltar oftest.

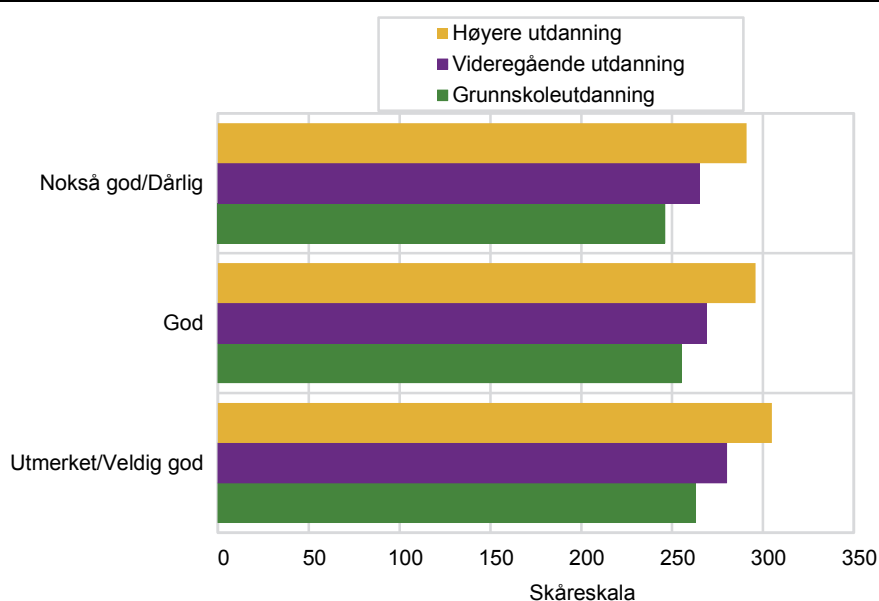
Figur 5.4. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse, etter utdanningsnivå og deltakelse i frivillig arbeid. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Et annet aspekt ved livssituasjon som henger sammen med utdanningsnivå, er levealder og generell helse. Mens kvinner med grunnskoleutdanning hadde en forventet levealder på 80,6 år i 2005, var den forventede levealderen for kvinner med høyere utdanning 85,8 år. Blant menn var tilsvarende tall 74,5 år for de med grunnskoleutdanning og 81,8 for de som hadde høyere utdanning. I PIAAC oppga seks av ti med høyere utdanning at deres egen helse var veldig god eller utmerket, sammenlignet med fire av ti blant personer med grunnskoleutdanning. En fjerdedel av de som hadde grunnskoleutdanning svarte at helsen deres var dårlig eller nokså god, mens dette gjaldt ti prosent av de som hadde høyere utdanning.

Figur 5.5. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter utdanningsnivå og helse. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

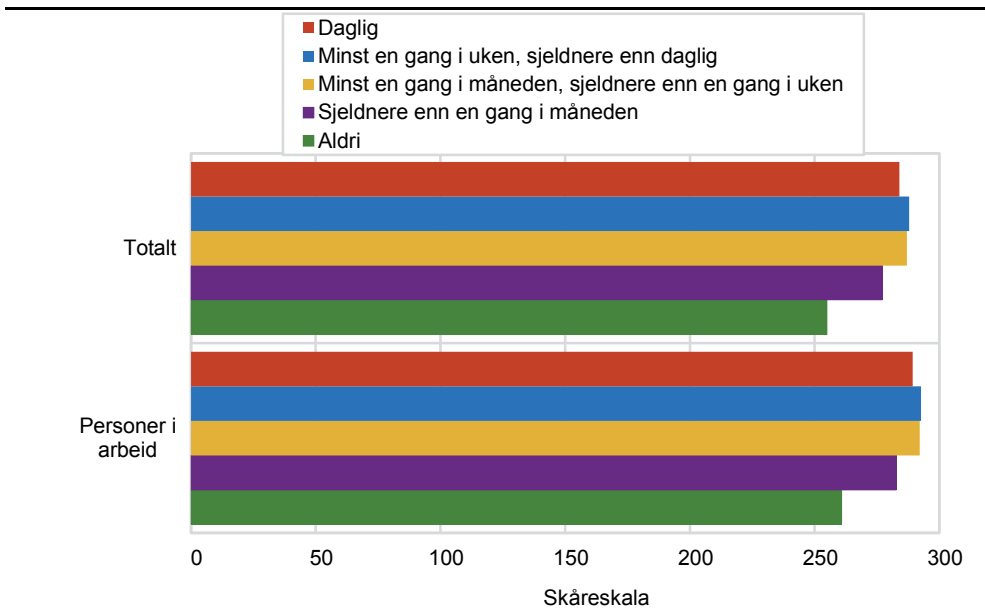
I figur 5.5 ser vi at det er en sammenheng mellom selvopplevd helsesituasjon og leseferdighetsnivå, også innad i utdanningsgrupper. Personer som opplever sin egen helsesituasjon som veldig god eller utmerket har høyere ferdighetsnivå i lesing, både blant dem som har grunnskoleutdanning, videregående utdanning og høyere utdanning. Dette gjelder også for tallforståelse. Forskjellen i leseferdighet mellom de som oppgir at de har veldig god eller utmerket helse, og de som svarer at de har dårlig helse, er størst i gruppen med grunnskoleutdanning.

Det er også slik at selvopplevd helse og alder har en klar sammenheng. Mens over 60 prosent i aldersgruppen 16 til 24 år oppgir at de har veldig god eller utmerket helse, gjelder det samme for i underkant av 40 prosent blant de som er i alderen 55 til 65 år. Ferdighetsnivået i lesing og tallforståelse er imidlertid høyere blant personer som har veldig god eller utmerket helse, også når vi bare ser på de eldste aldersgruppene.

5.1. Lesing og leseferdigheter

Vi har tidligere vist at det er en klar sammenheng mellom lesing på jobben og ferdigheter i lesing, og ikke overraskende er det også slik at de som leser ofte på fritiden har bedre leseferdigheter enn de som leser sjelden. I figur 5.6 ser vi at de som oppgir at de aldri leser bøker hjemme har det klart laveste leseferdighetsnivået. I snitt ligger de som aldri leser bøker hjemme på ferdighetsnivå 2 i lesing, mens gjennomsnittet av befolkningen ligger på nivå 3. Ferdighetsnivået blant de som leser bøker i fritiden noen ganger, men sjeldnere enn en gang i måneden, ligger noe høyere. Forskjellene mellom de som leser bøker minst en gang i måneden og de som leser oftere enn dette er ikke så store, men personer som oppgir at de leser bøker hver dag har lavere gjennomsnittlig skår enn de som leser noe mindre. Vi ser omtrent den samme fordelingen dersom vi kun ser på personer som er i arbeid, men gjennomsnittlig skår er da høyere i alle grupper.

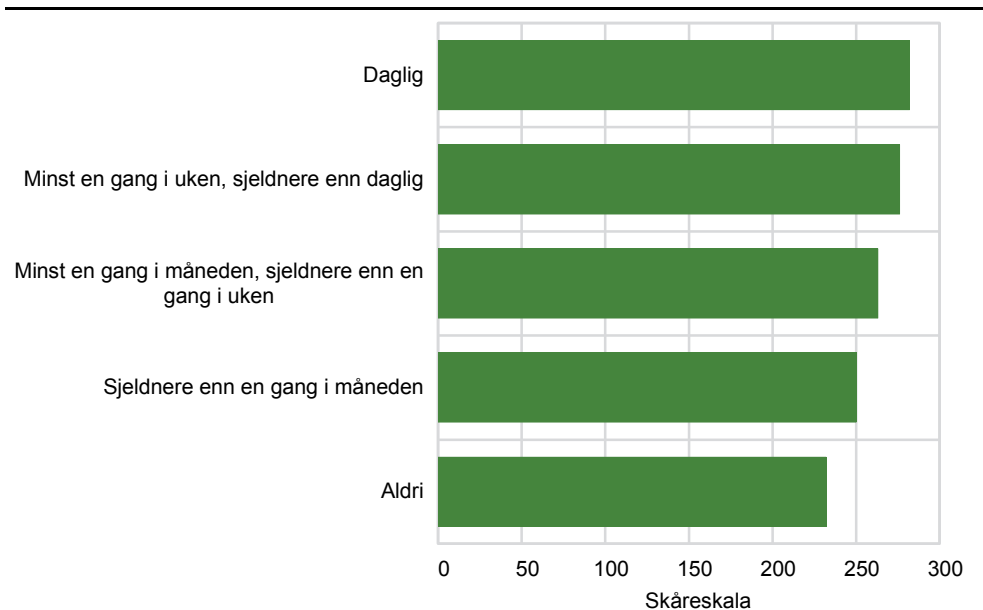
Figur 5.6. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter hovedaktivitet og lesing av bøker i fritiden. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Det er også en tydelig sammenheng mellom lesing av aviser og magasiner i fritiden og ferdighetsnivå i lesing. Som man kan se av figur 5.7 har personer som leser denne typen stoff hver dag de høyeste leseferdighetene, mens ferdighetsnivået er lavere blant personer som sjelden leser aviser og magasiner. De aller fleste gjør imidlertid dette ganske ofte, bare 8 prosent oppgir at de leser aviser og magasiner sjeldnere enn en gang i uka. Tre av fire leser slikt stoff hver dag.

Figur 5.7. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter lesing av aviser og magasiner i fritiden. 2012

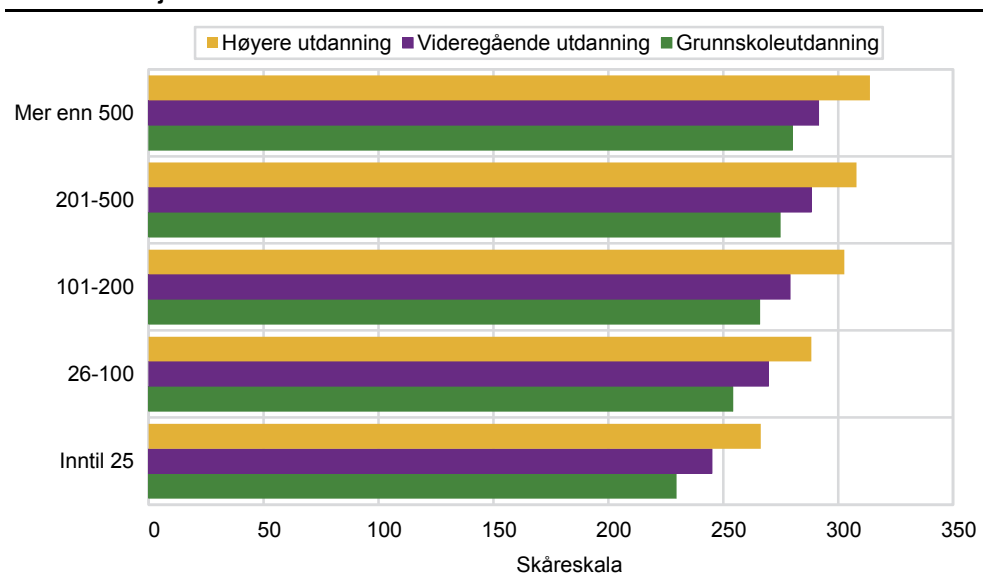

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Et annet uttrykk for leseinteresse og tilgang til lesestoff er antall bøker som finnes i hjemmet. Dette henger sammen med utdanningsnivå. Mens 28 prosent av de som har høyere utdanning oppgir at de har 100 bøker eller færre hjemme, gjelder dette 56 prosent av personer med grunnskoleutdanning. Blant de med høyere utdanning oppgir i overkant av en av fem at de har minst 500 bøker, mens tilsvarende tall for de med grunnskoleutdanning er om lag en av ti.

I figur 5.8 ser vi at personer med høyere utdanning gjennomgående har høyest leseferdigheter, også når man tar hensyn til antall bøker de har hjemme. Det er imidlertid slik at de som oppgir at de har mange bøker også har høyere leseferdighetsnivå i alle de tre utdanningsgruppene. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet er høyere blant personer med grunnskoleutdanning som har minst 500 bøker enn den er signifikant høyere blant personer med videregående utdanning som har inntil 100 bøker. Personer i denne gruppen har også signifikant høyere skår enn de som har høyere utdanning og inntil 25 bøker hjemme.

Figur 5.8. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter utdanningsnivå og antall bøker i hjemmet. 2012

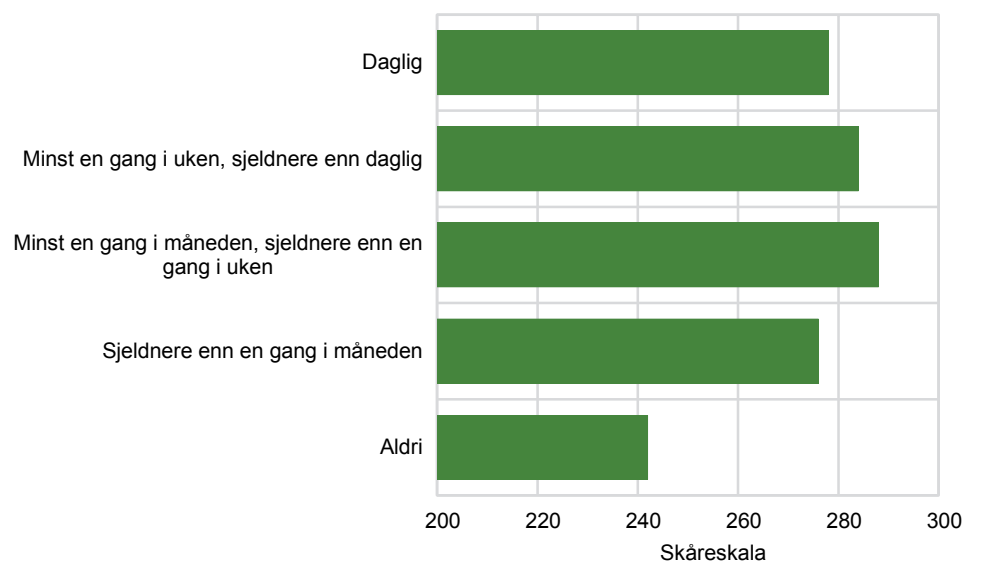

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

5.2. Tallforståelse og bruk av tall

Også når man ser på tallforståelse er det en sammenheng mellom bruk av ulike former for tallkunnskap i fritiden, og ferdighetsnivå. En av ti oppgir at de aldri bruker kalkulator i fritiden, og som man kan se i figur 5.9 har disse lavere gjennomsnittlig skår i tallforståelse enn personer som bruker kalkulator. Det er imidlertid ikke slik at ferdighetsnivået i tallforståelse er høyere jo oftere man bruker kalkulator.

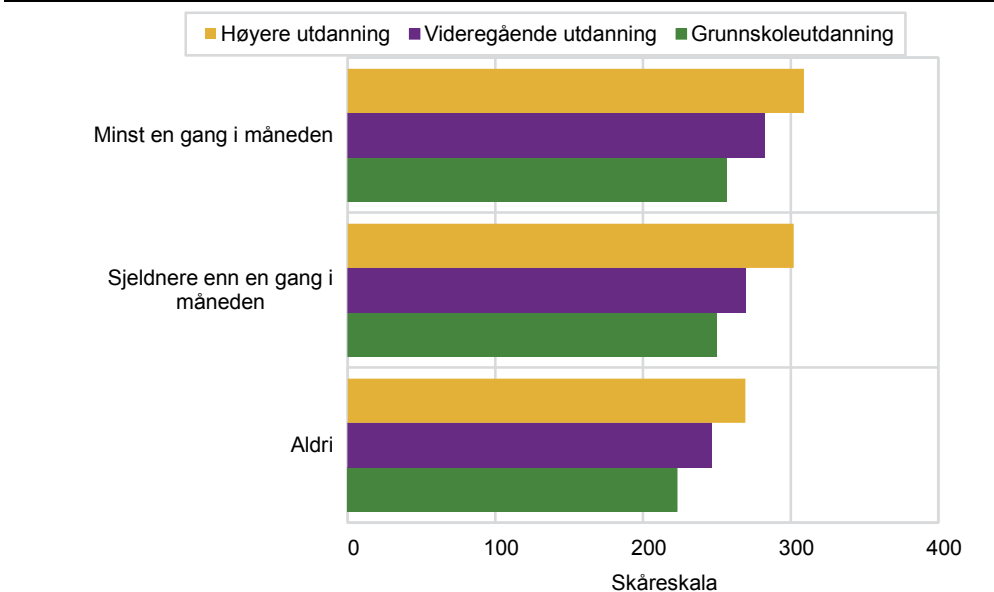
Figur 5.9. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse, etter bruk av kalkulator i fritiden. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Forskjellen mellom de som aldri bruker kalkulator og de som gjør dette, er tydelig også når man tar hensyn til utdanningsnivå. Mens gjennomsnittlig skår i tallforståelse er 223 poeng for personer med grunnskoleutdanning som aldri bruker kalkulator, er skåren 256 poeng for personer i samme utdanningsgruppe som bruker kalkulator minst en gang i måneden. Den gjennomsnittlige poengsummen til sistnevnte gruppe er dermed signifikant høyere enn for personer med videregående utdanning som aldri bruker kalkulator. Personer med videregående utdanning som bruker kalkulator minst en gang i måneden har også høyere gjennomsnittlig skår i tallforståelse enn personer med høyere utdanning som aldri bruker kalkulator i sin fritid.

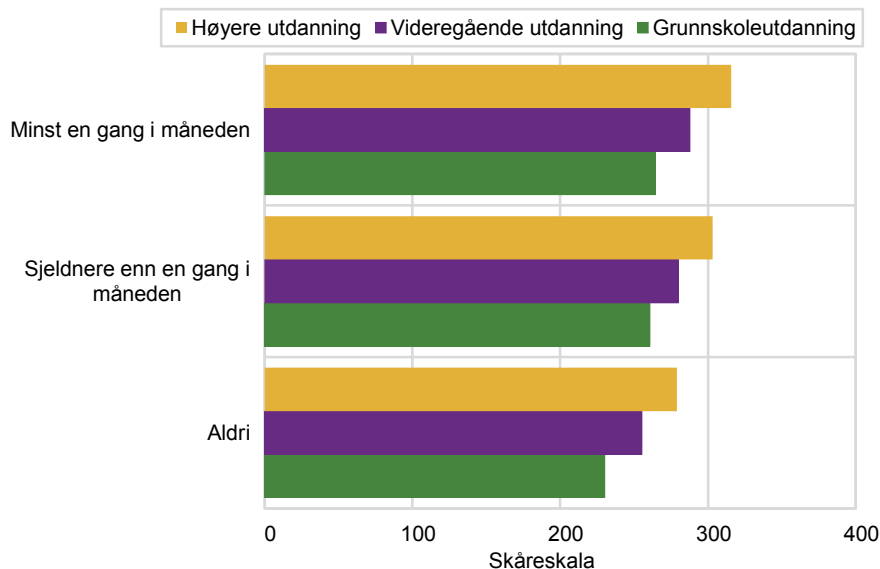
Figur 5.10. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse, etter utdanningsnivå og bruk av kalkulator i fritiden. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Nesten en av tre voksne oppgir at de aldri bruker brøkgregning eller prosentregning i fritiden. Dette varierer imidlertid mye med utdanningsnivå. Mens over 40 prosent av de som har grunnskoleutdanning aldri utfører brøkgregning eller prosentregning, gjelder dette under 20 prosent av personer med høyere utdanning. Som man kan se av figur 5.11 har de som sier at de bruker brøkgregning eller prosentregning i sin fritid høyere ferdighetsnivå i tallforståelse enn de som aldri gjør dette, i alle de tre utdanningsgruppene.

Figur 5.11. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse, etter utdanningsnivå og bruk av brøk- eller prosentregning i fritiden. 2012

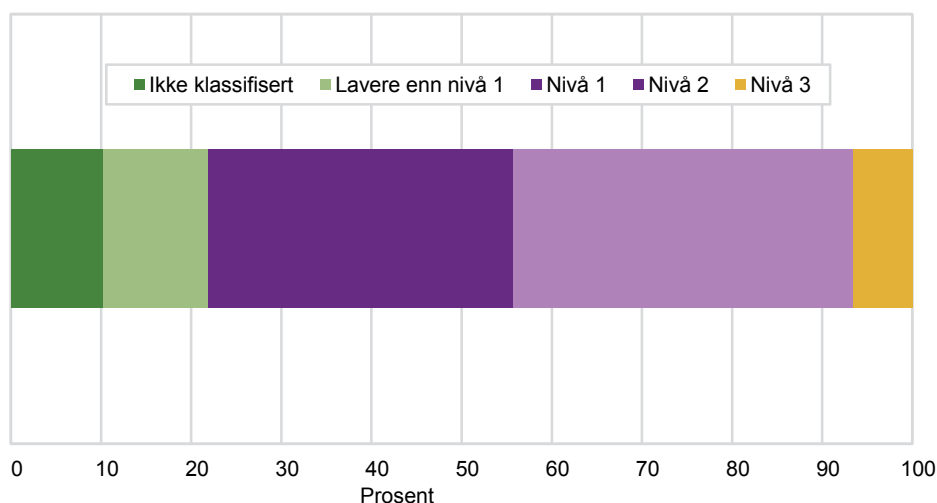

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

5.3. Ferdigheter og IKT-bruk

Om lag 98 prosent av norske voksne sier at de har erfaring med bruk av datamaskin, og 96 prosent av disse oppgir at de har brukt data i fritiden sin. Av de som ikke bruker datamaskin i dagliglivet, har om lag en av fem ferdigheter i problemløsning i IKT-miljø på nivå 1 eller nivå 2, resten ligger lavere enn nivå 1 eller er ikke klassifisert. Blant dem som bruker datamaskin i fritiden er 44 prosent på ferdighetsnivå 2 eller 3, 34 prosent er på nivå 1, mens de resterende 22 prosentene ligger lavere enn nivå 1 eller er ikke klassifisert, noe som betyr at de sannsynligvis har lavt ferdighetsnivå i problemløsning i IKT-miljø.

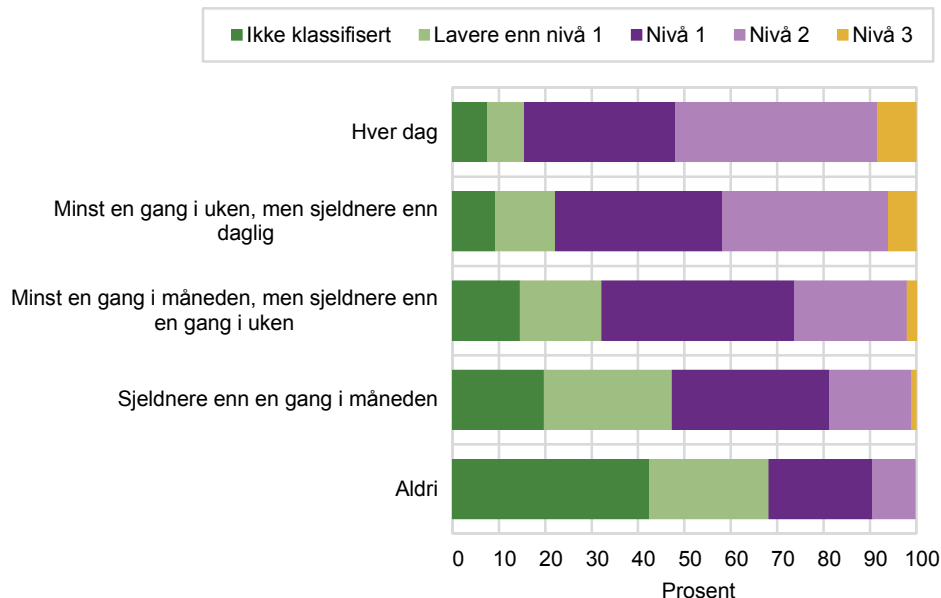
Figur 5.12. Andel på hvert ferdighetsnivå i problemløsning blant personer som bruker datamaskin i fritiden. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Av de som har erfaring med bruk av datamaskin i dagliglivet bruker 84 prosent e-post minst en gang i uken i sin fritid. 57 prosent bruker e-post hver dag. Sammenhengen mellom e-postbruk i fritiden og ferdighetsnivå i problemløsning er tydelig. Mens over halvparten av dem som bruker e-post daglig ligger på ferdighetsnivå 2 eller 3, gjelder dette en av ti blant personer som aldri bruker e-post, og en fjerdedel av dem som bruker e-post minst en gang i måneden, men sjeldnere enn ukentlig.

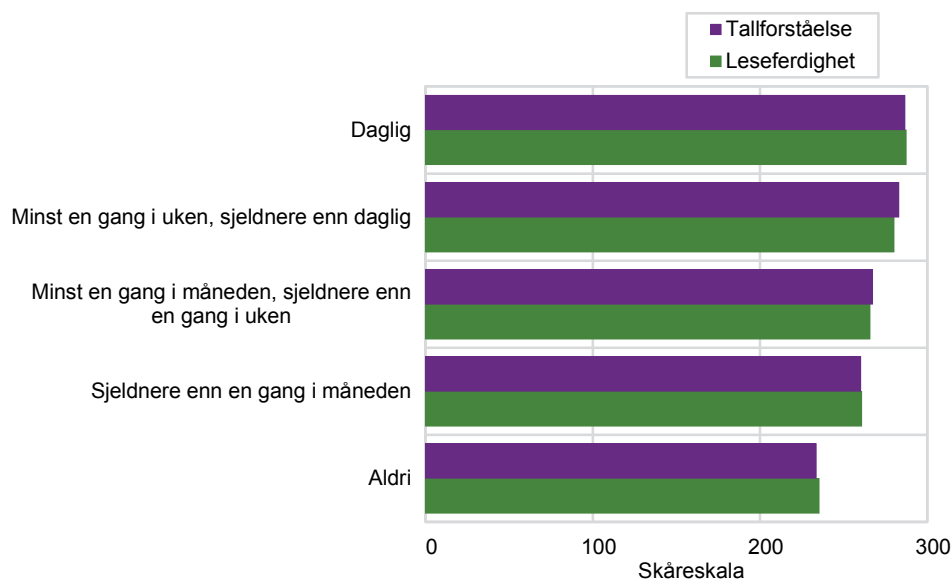
Figur 5.13. Andel på hvert ferdighetsnivå i problemløsning, etter bruk av e-post i fritiden. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Det er også sammenheng mellom bruk av e-post i fritiden og leseferdigheter og tallforståelse. Som man kan se i figur 5.14 er ferdighetsnivået lagt høyere blant personer som bruker e-post minst en gang i uken utenom jobben, enn blant dem som aldri gjør dette. Tendensen er svært lik for både lesing og tallforståelse.

Figur 5.14. Gjennomsnittlig skår i lesing og tallforståelse, etter bruk av e-post i fritiden. 2012

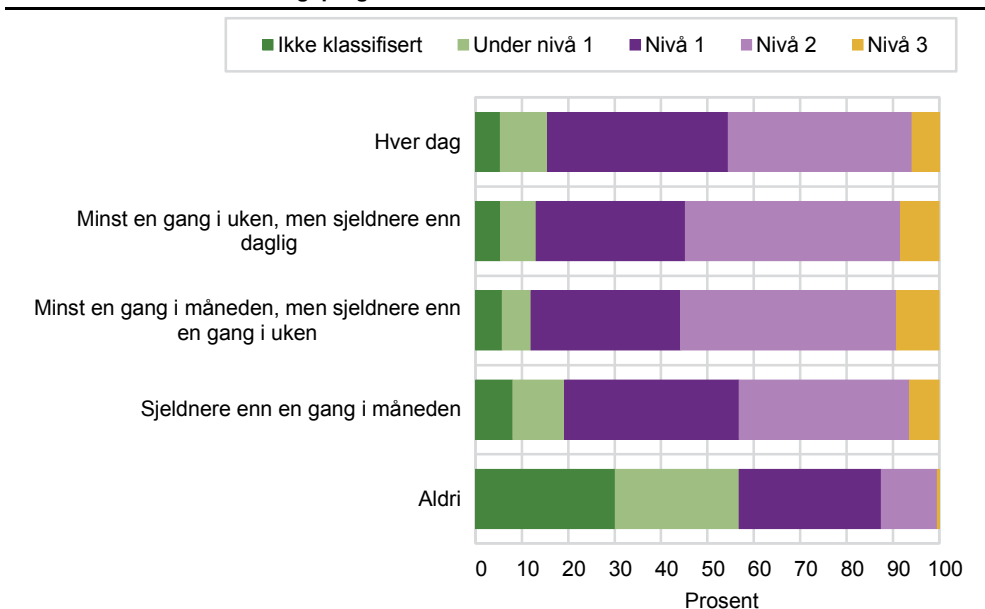

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Om lag 16 prosent av voksne bruker aldri tekstbehandlingsprogram i fritiden, mens nesten en av tre bruker slike programmer minst en gang i uken. Totalt bruker omtrent tre av fem voksne tekstbehandlingsprogrammer minst en gang i måneden i sin fritid. Som man kan se av figur 5.15 er det størst andel på de to øverste

ferdighetsnivåene i problemløsning i IKT-miljø blant personer som bruker tekstbehandlingsprogram minst en gang i måneden, men sjeldnere enn daglig. 57 prosent av dem som aldri bruker denne typen programvare har ferdigheter som ligger under nivå 1, eller som ikke er klassifisert. Dette gjelder 16 prosent av dem som bruker tekstbehandlingsprogram daglig i fritiden, og 12 prosent av dem som gjør dette minst en gang i måneden, men sjeldnere enn ukentlig.

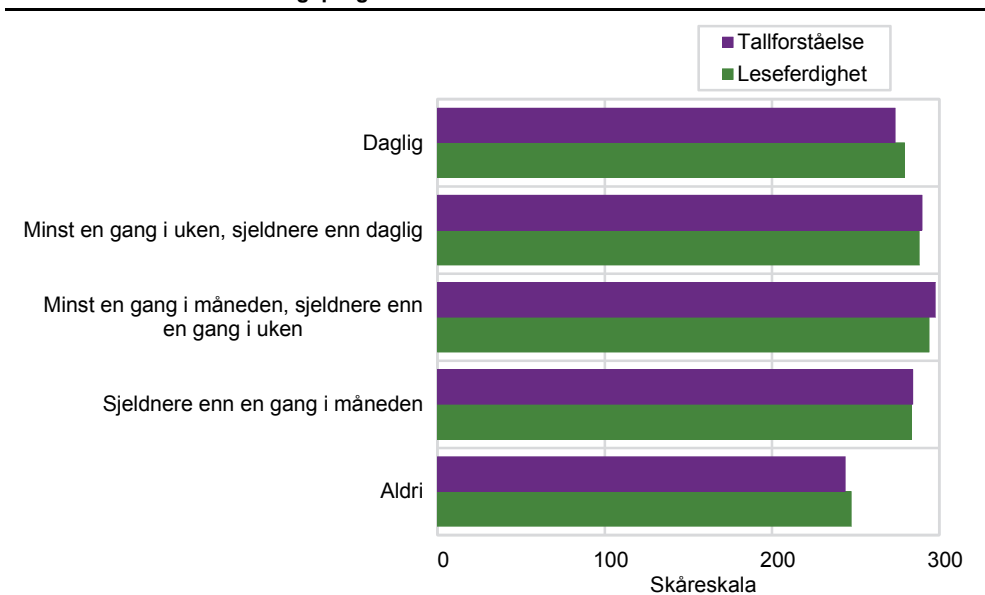
Figur 5.15 Andel på hvert ferdighetsnivå i problemløsning, etter bruk av tekstbehandlingsprogram i fritiden. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Også når det gjelder leseferdighet og tallforståelse kan vi se om lag den samme tendensen. Som figur 5.16 viser er ferdighetsnivået høyest blant de som bruker tekstbehandling minst en gang i måneden, men sjeldnere enn en gang i uken, og lavest blant personer som aldri bruker tekstbehandlingsprogram i fritiden sin. De som daglig gjør dette, har lavere ferdighetsnivå enn de som bruker det noe sjeldnere.

Figur 5.16. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet og tallforståelse, etter bruk av tekstbehandlingsprogram. 2012

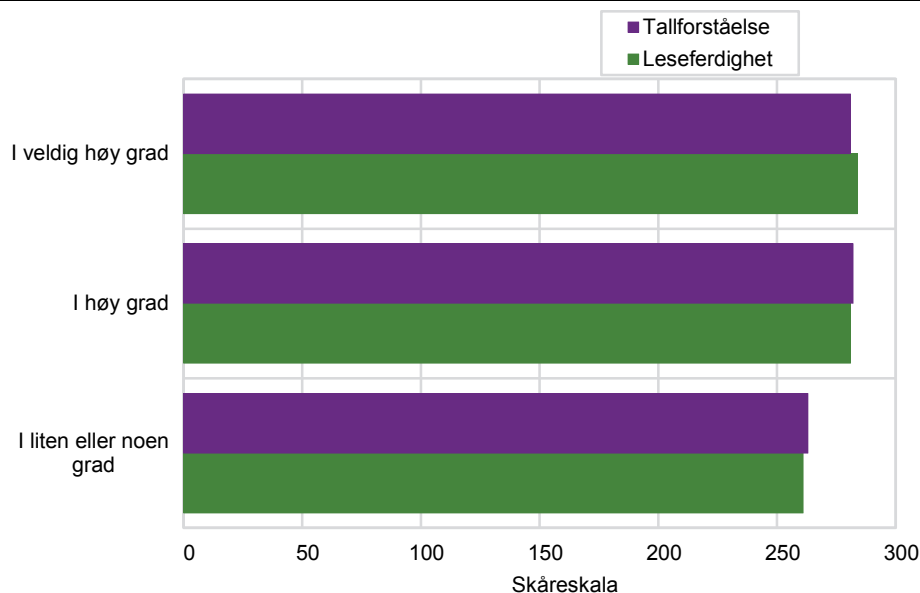

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

5.4. Ferdigheter og læring

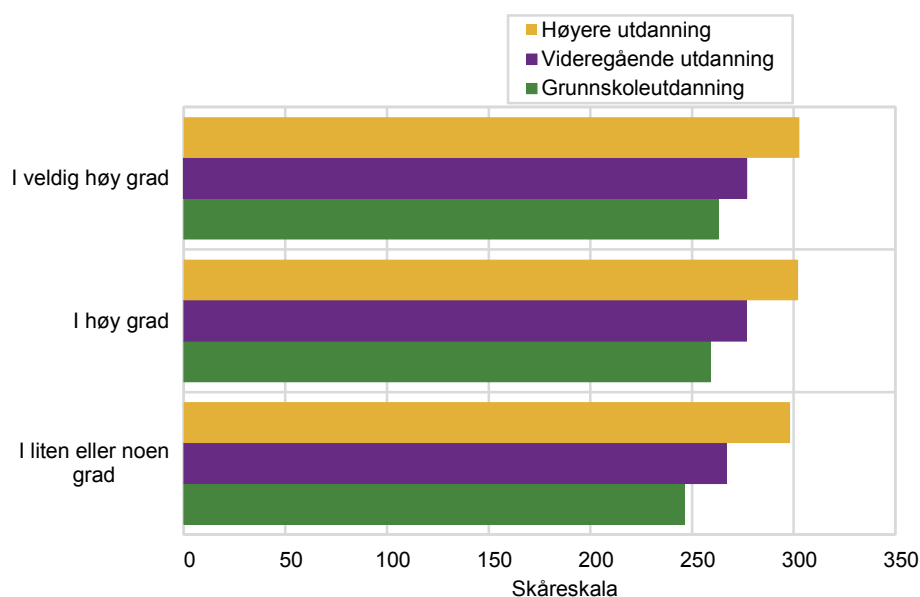
Som vi har beskrevet henger leseferdighetsnivå klart sammen med utdanningsnivå og hvorvidt man leser på jobb og i fritiden. Det samme mønsteret ser vi for tallforståelse og problemløsning i IKT-miljø. Ser man på mer generelle mål på lærevillighet er det også en tydelig sammenheng mellom dette og ferdigheter. Om lag en av fem PIAAC-deltakere oppgir at de i liten eller noen grad liker å lære nye ting, mens de resterende fire av fem oppgir at de i høy eller veldig høy grad liker dette. Som man kan se av figur 5.17 har personer som liker å lære nytt i høy eller veldig høy grad høyere gjennomsnittlig skår i både lesing og tallforståelse enn de som i liten eller noen grad liker dette.

Figur 5.17. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet og tallforståelse, etter hvorvidt man liker å lære nye ting. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 5.18. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter utdanningsnivå og hvorvidt man liker å komme til bunns i vanskelige ting. 2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Personer som oppgir at de i høy eller veldig høy grad liker å komme til bunns i vanskelige ting har også høyere ferdighetsnivå i lesing enn de som bare i noen eller liten grad liker dette. Som for spørsmålet om hvorvidt man liker å lære nye ting, oppgir det store flertallet at de i høy eller veldig høy grad liker å komme til bunns i

vanskelige ting. Figur 5.18 viser at forskjellen mellom de som i liten eller noen grad liker dette og de som gjør det i høy eller veldig høy grad, gjør seg gjeldende i alle utdanningsgrupper, men at forskjellen er størst blant de som har grunnskoleutdanning.

5.5. Ferdigheter, fritid og holdninger

Ved å lage en modell med ulike bakgrunnsfaktorer kan vi se om sammenhengene mellom ferdighet i lesing og tallforståelse på den ene siden, og holdninger og fritidsaktiviteter på den andre, er statistisk signifikant også når man justerer for andre forhold. OLS-regresjoner med gjennomsnittlig skår i lesing og tallforståelse som avhengig variabel, der demografiske kjennetegn, aktiviteter i fritiden og holdninger brukes som uavhengige variable, viser at de fleste sammenhengene som beskrives i dette kapittelet er statistisk signifikante også når man tar hensyn til bakgrunnskjennetegnene.

I modellen¹ i tabell 5.1 har vi tatt utgangspunkt i en referanseperson som er kvinne. Modellen viser, som tidligere funn også indikerer, at menn har høyere ferdighetsnivå enn kvinner i tallforståelse når man korrigerer for andre variable. Korrigert for bakgrunnsvariablene i denne modellen har menn også høyere leseferdighet enn kvinner, men effekten er mindre enn den er på tallforståelse.

Ferdighetsnivået øker med alderen i både leseferdighet og tallforståelse, men en svak kurvelineær effekt viser at denne økningen avtar noe. Referansepersonen i modellen er født i Norge, og modellen viser at i både lesing og tallforståelse har innvandrere klart lavere ferdighetsnivå enn personer som ikke har innvandret.

Referansepersonen har utdanning på grunnskolenivå, og vi ser at personer med videregående utdanning har høyere ferdigheter. De som har høyere utdanning har høyest ferdighetsnivå i både lesing og tallforståelse. Referansepersonen har også foreldre med grunnskoleutdanning, og vi ser det samme mønsteret her som for egen utdanning – barn av foreldre med videregående utdanning har høyere ferdigheter enn barn av foreldre med grunnskoleutdanning. Gruppen med foreldre som har høyere utdanning har det høyeste ferdighetsnivået i både lesing og tallforståelse.

Referansepersonen i modellen er i arbeid, og tabellen viser at de som er i arbeid skårer høyere enn personer som av en eller annen grunn ikke er i arbeid, både i lesing og i tallforståelse.

Når man justerer for disse bakgrunnsfaktorene, ser man en tydelig sammenheng mellom leseferdighet og bruk av ulike typer ferdigheter i fritiden. Personer som leser aviser, blader og bøker ofte har høyere ferdighetsnivå enn dem som sjelden gjør dette. Ferdighetsnivået er høyere blant personer som ofte bruker brøk- eller prosentregning i fritiden, og også blant dem som ofte bruker e-post og tekstbehandlingsprogrammer.

Også noen typer holdninger og oppfatninger har signifikant effekt på ferdighetsnivå i lesing og tallforståelse. Personer som i høy grad føler at de kan påvirke myndighetene har høyere ferdighetsnivå enn personer som i mindre grad opplever det slik², og ferdighetsnivået er også høyere blant de som har høy grad av tillit til andre mennesker³. Det å vurdere sin egen helse som svært god eller utmerket har

¹ For mer informasjon om modellen, se vedlegg B

² Referansepersonen besvarer påstanden «Folk som meg har ikke noen innflytelse på det myndighetene gjør» med «enig», «delvis enig» eller «verken enig eller uenig», mens alternativene «delvis uenig» og «helt uenig» representerer høy påvirkning på myndighetene i denne modellen

³ Referansepersonen besvarer påstanden «Det er bare noen få mennesker man kan stole helt og fullt på» med «enig», «delvis enig» eller «verken enig eller uenig», mens alternativene «delvis uenig» og «helt uenig» representerer høy tillit i denne modellen.

også signifikant effekt på ferdighetsnivå i denne modellen, sammenlignet med dem som vurderer helsen sin som god, nokså god eller dårlig.

Det kan imidlertid være problematisk å trekke konklusjoner om kausalitet ut fra dette materialet, ettersom ferdighetsnivå også kan påvirke fritidsinteresser og holdninger.

Tabell 5.1. OLS-regresjon av leseferdigheter og tallforståelse

	Leseferdighet			Tallforståelse		
	Beta	Standardfeil	P-verdi	Beta	Standardfeil	P-verdi
Konstantledd	170,92 6	7,68866	<0,0001	155,278	9,34401	<0,0001
Mann	5,515	1,36519	<0,0001	15,16	1,4289	<0,0001
Alder	1,866	0,33511	<0,0001	1,971	0,39307	<0,0001
Alder kvadrert	-0,027	0,004	<0,0001	-0,026	0,00471	<0,0001
Innvandrer	-38,311	2,03369	<0,0001	-45,925	2,67189	<0,0001
Høyere utdanning	25,57	1,85661	<0,0001	32,458	2,38709	<0,0001
Videregående utdanning	8,686	1,86683	<0,0001	13,807	2,1961	<0,0001
Foreldre med høyere utdanning	9,226	1,74784	<0,0001	10,454	2,27504	<0,0001
Foreldre med videregående utdanning	5,47	1,60438	0,0004	6,903	2,01895	<0,0001
I arbeid	5,082	1,90858	0,0078	9,22	2,11554	<0,0001
Lese artikler i aviser, blader eller nyhetskriv på fritiden	2,942	0,9549	0,0004	2,564	1,1194	0,0057
Lese bøker, enten skjønnlitteratur eller sakprosa på fritiden	2,83	0,55371	<0,0001	2,149	0,60319	<0,0001
Bruke eller regne ut brøker, desimaler eller prosenter på fritiden ..	4,829	0,65804	<0,0001	6,622	0,75688	<0,0001
Bruke et tekstbehandlingsprogram på fritiden	3,838	0,78102	<0,0001	2,671	0,92675	0,0142
Bruke epost på fritiden	1,006	0,67802	0,1131	1,821	0,8133	0,0171
Minst 200 bøker hjemme	10,076	1,48164	<0,0001	11,801	1,798	<0,0001
Politisk innflytelse: høy eller veldig høy	8,452	1,4686	<0,0001	6,126	1,75004	<0,0001
Helse: veldig god eller utmerket	4,076	1,32547	0,0219	3,537	1,29435	0,0243
Tillit: høy eller veldig høy	4,476	1,3214	<0,0001	5,242	1,5535	0,0001
			R2=0,3613			R2=0,372

Referanser

Bhuller M., Mogstad M. og K. G. Salvanes (2011): Life-cycle bias and the returns to schooling in current and lifetime earnings. Discussion Papers No. 666, 2011 Statistics Norway

Bjørkeng, B. (2013): *Ferdigheter i den norske voksenbefolkningen*. Rapporter 42/2013. Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Desjardins, R. og Warnke, A. J. (2012): Ageing and skills: a review and analysis of skill gain and skill loss over the lifespan and over time. OECD Working Paper No. 72 OECD Publishing

Gabrielsen, E. (2000): "Slik leser voksne i Norge. En kartlegging av leseferdigheten i aldersgruppen 16 – 65 år. Stavanger, Senter for leseforskning/KUF/AAD/ Arbeidsdirektoratet/Statistisk Sentralbyrå.

Gabrielsen, E, Haslund, J. & Lagerstrøm, B.O. (2005): Lese- og mestringskompetanse i den norske voksenbefolkningen. Nasjonal rapport fra "Adult Literacy and Life Skills survey - ALL). Lesesenteret, Universitetet i Stavanger.

Gabrielsen, E. og Solheim, R.G. (2013): Hva har vi lært av PIRLS 2011? I: Over kneiken? Leseferdighet på 4. og 5. trinn i et tiårsperspektiv, s. 223 - 232. Oslo: Akademika forlag.

Gravem, D og Lagerstrøm, B. O. (2013): Den internasjonale undersøkelsen om lese- og tallforståelse – PIAAC Dokumentasjonsrapport. Notater 47/2013. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Hertzog, C., et al. (2009): Enrichment effects on adult cognitive development, *Psychological Science in the Public Interest*, vol. 9, no. 1, pp. 1-65.

Huang J, Maassen van den Brink H og Groot W. (2009): A metaanalysis of the effect of education on social capital. *Economics of Education Review*.

Hægeland, T., Klette, T.J. og Salvanes, K.G. (1999): «Declining returns to education in Norway? Comparing estimates across cohorts, sectors and over time», *Scandinavian Journal of Economics*, 101 (4), 1-22, 1999.

Lagerstrøm, B. O. (2005) Nordmenn flest forstår det de leser. Samfunnsspeilet 2005/5. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Nyen, T. (2006): *Hvis jobben krever det. En analyse av sammenhengene mellom krav til basisferdigheter, faktiske basisferdigheter og deltakelse i læringsaktiviteter i norsk arbeidsliv*, Monografi, Lesesenteret, Universitetet i Stavanger

OECD (2013a): OECD Skills Outlook 2013: First Results from the Survey of Adult Skills. OECD Publishing

OECD (2013b): Technical Report of the Survey of Adult Skills (PIAAC). OECD Publishing

Raaum, O. (1999) «Inntektseffekter av utdanning i Norge - en litteraturoversikt», Arbeidsnotat Frischsenteret, medio desember 1999.

Smyth, R. and Lane, C. (2009): Skills and education. *How well do educational qualifications measure skills?* Tertiary Sector Performance Analysis and Reporting. Strategy and System Performance. Ministry of education

Vrålstad, S. (2012): Mer aktive med tillit til andre. *Samfunnsspeilet 2012/2*. Oslo: Statistisk sentralbyrå

Vedlegg A: Ferdighetsnivåer i de tre basisferdighetene

(Antall poeng)	Leseferdigheter	Tallforståelse	Problemløsning i IKT-miljø
Ikke klassifisert			Voksne i denne kategorien rapporterte at de ikke hadde noen erfaring med pc, eller de "strøk" på en test som måler grunnleggende IKT-ferdigheter, som for eksempel å bruke en pc-mus og å kunne bla nedover en internettside. Disse tok en papirbasert variant av problemløsningstesten. En viss andel avslø også å ta testen av grunnleggende IKT-ferdigheter, selv om de rapporterte noe erfaring med PC. Også disse fikk en papirbasert test i stedet.
Lavere enn nivå 1 (Lavere enn 176)	Oppgavene på dette nivået krever at leseren kan finne en enkel opplysning i teksten som er identisk eller synonym med det det spørres etter. Teksten er kort og kjent, og ikke digital. Det er sjelden distraherende opplysninger (opplysninger som kan være et sannsynlig, men galt svar). Det kan bli krevet at leseren skal finne informasjon i en kort prosatekst, men da er gjerne den aktuelle informasjonen lett synlig og i dokumenttekst-format. Bare et grunnleggende ordforråd er nødvendig på dette nivået, leseren trenger ikke forstå oppbygging av setninger eller avsnitt for å forstå helheten.	Oppgavene på dette nivået krever at leseren kan utføre enkle oppgaver som å telle, sortere, utføre enkle aritmetiske operasjoner med hele tall eller penger, eller å gjenkjenne kjente romlige fremstillinger hvor det matematiske innholdet er både tydelig og visuelt med få distraktorer.	Oppgavene på dette nivået er veldefinerte problemer der løsningen kun involverer en funksjon innen et generisk grensesnitt, for å oppfylle et tydelig kriterium som verken krever kategoriske resonnerer eller slutninger, eller omforming av informasjon. Få steg kreves og ingen delmål må utvikles.
Nivå 1 (176-225)	I oppgavene på dette nivået skal man lese relativt korte, digitale eller trykte tekster som enten er kontinuerlige eller ikke-kontinuerlige, eller blandede tekster for å finne en enkel opplysning i teksten som er identisk eller synonym med det det spørres etter. Noen oppgaver kan kreve at leseren må fylle inn personlige opplysninger i et dokument. Lite, om noe, distraherende opplysninger er til stede. Noen oppgaver kan kreve at man må forholde seg til eller kombinere flere opplysninger. Man må kunne gjenkjenne basisord for å forstå innholdet i setninger. Man må også kunne lese avsnitt med tekst.	Oppgavene på dette nivået krever at leseren kan utføre enkle matematiske operasjoner fra kjente kontekster, hvor det matematiske innholdet er tydelig med lite tekst og få distraktorer. Oppgavene krever vanligvis ett-trinns operasjoner, eller operasjoner der leseren kan utføre enkle oppgaver som å telle, sortere, utføre enkle aritmetiske utregninger med hele tall eller forstå vanlige og enkle prosenter slik som 50 prosent. Leserens må også kunne identifisere enkle grafiske og romlige fremstillinger.	Oppgavene på dette nivået krever at man kan bruke utbredte og kjente hjelpemidler som et e-postprogram eller en nettleser. Det kreves lite navigering for å få tilgang til informasjonen, eller kun få kommandoer for å løse problemet. Problemet kan løses uavhengig av leserens forståelse for ulike verktøy og funksjoner (for eksempel en sorteringsfunksjon). Oppgavene inneholder få trinn og et minimalt antall operatører. Leserens kan lett identifisere målet med oppgaven ut fra oppgaveteksten. Leserens trenger ikke å samordne informasjon.
Nivå 2 (226-275)	På dette nivået kan tekstene være enten digitale eller trykte. Tekstene kan være prosa- eller dokumenttekster, eller blandet. Oppgavene krever at leseren må sammenligne tekst og informasjon, og kan kreve bearbeiding og at man kan trekke enkle slutninger. Noe distraherende informasjon er til stede. Noen oppgaver krever at leseren sammenligner eller, stiller opplysninger opp mot hverandre for så å trekke enkle slutninger. I digitale tekster betyr det å kunne navigere i teksten for å finne aktuell informasjon.	På dette nivået kreves det at leseren kan gjenkjenne og forstå grunnleggende matematiske begreper satt inn i forskjellige kjente kontekster der det matematiske innholdet er tydelig eller visuelt, og med få distraktorer. Oppgavene krever to- eller flertrinnsoperasjoner eller operasjoner som innebærer å regne med hele tall og kjente desimaler, prosenter og brøker; å utføre enkle måleoperasjoner og romlige fremstillinger, beregning og tolkning av relativt enkel statistikk i tekster, tabeller og grafer.	På dette nivået krever oppgavene bruk av både generiske og mer spesifikke teknologiske applikasjoner. For eksempel kan det være at leseren må ta i bruk et ukjent nettbasert skjema. Noe navigering mellom sider og applikasjoner er nødvendig for å løse problemet. Bruk av verktøy/funksjoner (for eksempel en sorteringsfunksjon) vil forenkle oppgaveløsningen. Oppgaven kan innebære flere trinn og flere operasjoner. Målet med oppgaven må defineres av leseren, selv om kriteriene som skal møtes er nokså tydelige. Det stilles høyere krav til vurderinger underveis. Noen overraskende resultater og blindspor underveis kan forekomme. Det vil også være distraktorer underveis.

<p>Nivå 3 (276-325)</p>	<p>Tekstene på dette nivået er ofte lange og fylldige (teksttette). Det er tekster av ulike format; prosatekster, dokumenttekster, blandede eller multiple tekster som går over mange sider. Å forstå tekst og retoriske strukturer blir mer sentralt for å mestre oppgaver på dette nivået, spesielt for å kunne navigere i komplekse digitale tekster. Oppgavene krever at leseren finner frem til rett informasjon på grunnlag av enkle logiske slutninger. Det kan være nødvendig å benytte informasjon fra flere deler av teksten. Leserens må også integrere eller sammenligne informasjon i ulike avsnitt eller seksjoner av teksten. Det er også mange distraherende opplysninger som leseren må ignorere, men de er ikke mer fremtredende enn annen informasjon. Noen oppgaver krever at leseren integrerer fra ett eller flere oppsett (tabeller eller lignende) eller leser igjennom dokumentet flere ganger for å finne fram til flere opplysninger.</p>	<p>Oppgavene på dette nivået krever at leseren viser forståelse for matematisk informasjon fremstilt i flere former, og som ikke fremkommer tydelig. Informasjonen kan være i mer ukjente kontekster og komplekse fremstillinger. Oppgavene må gjerne løses i flere trinn og med ulike metoder. Ferdigheter det spørres etter krever forståelse for tall og rom, kjennskap til matematiske figurer og forhold, tolkning av proporsjoner, data og statistikker som er presentert i både numeriske og verbale former.</p>	<p>På dette nivået krever oppgavene bruk av både generiske og mer spesifikke teknologiske applikasjoner. Noe navigering mellom sider og applikasjoner er nødvendig for å løse problemet. Bruk av verktøy/funksjoner (for eksempel en sorteringsfunksjon) er nødvendig for å ha fremdrift i oppgaveløsningen. Oppgaven kan innebære flere trinn og flere operatører. Målet med oppgaven må defineres av leseren, og kriteriene som skal møtes er ikke så tydelige. Det stilles høye krav til vurderinger underveis. Noen overraskende resultater og fremdriftsproblemer/blindspor underveis vil forekomme. Oppgaven krever at man vurderer informasjonens relevans og pålitelighet underveis for å forkaste eventuelle distraktorer. Leserens må hele tiden gjøre vurderinger og evalueringer underveis.</p>
<p>Nivå 4 (326-375)</p>	<p>For å løse oppgavene må leseren integrere eller sammenligne flere opplysninger, noen ganger med utgangspunkt i ganske komplekse og lange tekster. Tekstene er av ulike formater. Oppgavene kan ofte kreve at leseren foretar mer kompliserte logiske slutninger som krever en viss bakgrunnskunnskap for å løse oppgaven riktig. Noen ganger må leseren ta betingede opplysninger fra dokumentet med i betraktning. Distraherende opplysninger er til stede og er ofte like fremtredende som den korrekte informasjonen</p>	<p>På dette nivået kreves det at leseren forstår en hel del matematisk informasjon av mer abstrakt art og som er fremstilt på forskjellige måter og i ulike kontekster. For å løse disse oppgavene må leseren foreta flere operasjoner og velge relevante metoder. Oppgavene krever mer kompleks resonnering og evne til tolkning, i tillegg til å forstå og arbeide med proporsjoner og formler eller gi svar ved hjelp av forklaringer.</p>	<p>Ikke relevant</p>
<p>Nivå 5 (376-500)</p>	<p>Oppgavene krever at leseren leter etter opplysninger i en fortettet tekst. Noen ganger forutsettes det at det kan trekkes logiske slutninger på et høyt nivå. Leserens må også være kritisk til ulike kilders pålitelighet og trekke ut nøkkelinformasjon fra flere steder. Det kan ofte være nødvendig med spesialisert bakgrunnskunnskap.</p>	<p>For å løse oppgaver på dette nivået må leseren forstå komplekse fremstillinger og abstrakte og formelle matematiske og statistiske begreper, som igjen kan være satt inn i komplekse kontekster. Leserens må kunne integrere flere typer matematisk informasjon, trekke slutninger eller gi svar ved hjelp av en matematisk forklaring.</p>	<p>Ikke relevant</p>

Vedlegg B: Dokumentasjon av tabell 5.1

Avhengige variable i modellen er antall skårepoeng i lesing og tallforståelse. Vedleggstabellen viser de uavhengige variablene

	Navn		Kategorier	
	Omkodet variabel	Opprinnelig variabel	Omkodet variabel	Opprinnelig variabel
Dikotome variable	Mann	Kjønn	1=Mann, 0=Kvinne	Menn, kvinner
	Innvandrer	Innvandrerkategori	1=Innvandrer, 0=Norskfødt	Innvandrere, Norskfødte
	Høyere utdanning	Utdanningsnivå	1=Høyere utdanning, 0=ikke høyere utdanning	Høyere utdanning, videregående utdanning, grunnskoleutdanning
	I arbeid	Hovedaktivitet	1=I arbeid, 0=Ikke i arbeid	I arbeid, I utdanning, Utenfor arbeid og utdanning, Annet
	Minst 200 bøker hjemme	Antall bøker i hjemmet	1=Minst 200 bøker hjemme, 0=Mindre enn 200 bøker hjemme	10 eller færre bøker, 11 til 25 bøker, 26 til 100 bøker, 101 til 200 bøker, 201 til 500 bøker, Mer enn 500 bøker
	Politisk innflytelse: høy eller veldig høy	Påstand: folk som meg har ikke noen innflytelse på det myndighetene gjør	1=Uenig eller svært uenig i påstand, 0=Svært enig, enig eller verken enig eller uenig i påstand	Helt enig, Delvis enig, Verken enig eller uenig, Delvis uenig, Helt uenig
	Helse: veldig god eller utmerket	Vurder din egen helse	1=Helse er veldig god eller utmerket, 0=Helse er god, nokså god eller dårlig	Utmerket, Veldig god, God, Nokså god, Dårlig
Dummykodete kategoriske variable	Tillit: høy eller veldig høy	Påstand: Det er bare noen få mennesker man kan stole helt og fullt på	1=Uenig eller svært uenig i påstand, 0=Svært enig, enig eller verken enig eller uenig i påstand	Helt enig, Delvis enig, Verken enig eller uenig, Delvis uenig, Helt uenig
	Høyere utdanning	Utdanningsnivå	1=Høyere utdanning, 0=ikke høyere utdanning	Høyere utdanning, videregående utdanning, grunnskoleutdanning
	Videregående utdanning	Utdanningsnivå	1=Videregående utdanning, 0=ikke høyere utdanning	Høyere utdanning, videregående utdanning, grunnskoleutdanning
			REFERANSEKATEGORI = GRUNNSKOLEUTDANNING	
	Foreldre med høyere utdanning	Foreldres utdanningsnivå	1=Foreldre har høyere utdanning, 0=Foreldre har ikke høyere utdanning	Foreldre har høyere utdanning, foreldre har videregående utdanning, foreldre har grunnskoleutdanning
	Foreldre med videregående utdanning	Foreldres utdanningsnivå	1=Foreldre har videregående utdanning, 0=Foreldre har ikke videregående utdanning	Foreldre har høyere utdanning, foreldre har videregående utdanning, foreldre har grunnskoleutdanning
			REFERANSEKATEGORI = FORELDRE HAR GRUNNSKOLEUTDANNING	

Kategoriske variable	Lese artikler i aviser, blader eller nyhetsskriv på fritiden	Aldri, Mindre enn en gang i måneden, Mindre enn en gang i uka, men minst en gang i måneden, Minst en gang i uka, men ikke hver dag, Hver dag
	Lese bøker, enten skjønnlitteratur eller sakprosa på fritiden	Aldri, Mindre enn en gang i måneden, Mindre enn en gang i uka, men minst en gang i måneden, Minst en gang i uka, men ikke hver dag, Hver dag
	Bruke eller regne ut brøker, desimaler eller prosenter på fritiden	Aldri, Mindre enn en gang i måneden, Mindre enn en gang i uka, men minst en gang i måneden, Minst en gang i uka, men ikke hver dag, Hver dag
	Bruke et tekstbehandlingsprogram på fritiden	Aldri, Mindre enn en gang i måneden, Mindre enn en gang i uka, men minst en gang i måneden, Minst en gang i uka, men ikke hver dag, Hver dag
	Bruke epost på fritiden	Aldri, Mindre enn en gang i måneden, Mindre enn en gang i uka, men minst en gang i måneden, Minst en gang i uka, men ikke hver dag, Hver dag
Kontinuerlige variable	Alder	

Vedlegg C: Figurgrunnlag

Figur 1-1

Ferdighetsnivå	N	Vektet	Standardfeil, antall	Prosentandel på ferdighetsnivå	Standardfeil, ferdighetsnivå
Ikke klassifisert	181	73 763	5 032,53	2,25	0,15
Lavere enn nivå 1	131	97 888	8 012,87	2,98	0,30
Nivå 1	415	304 536	14 038,66	9,28	0,57
Nivå 2	1 480	990 671	20 285,51	30,18	0,78
Nivå 3	2 180	1 366 434	20 717,18	41,62	0,83
Nivå 4/5	741	449 462	14 953,96	13,69	0,59

Figur 1-2

Ferdighetsnivå	N	Vektet	Standardfeil, antall	Prosentandel på ferdighetsnivå	Standardfeil, ferdighetsnivå
Ikke klassifisert	181	73 763	5 032,53	2,25	0,15
Lavere enn nivå 1	186	142 401	9 690,25	4,34	0,34
Nivå 1	461	335 975	14 746,05	10,23	0,51
Nivå 2	1 397	933 556	20 644,50	28,44	0,79
Nivå 3	1 957	1 226 916	20 487,23	37,37	0,79
Nivå 4/5	946	570 144	15 728,81	17,37	0,59

Figur 1-3

Ferdighetsnivå	N	Vektet	Standardfeil, antall	Prosentandel på ferdighetsnivå	Standardfeil, ferdighetsnivå
Ikke klassifisert	786	517 180	15 661,70	15,75	0,48
Lavere enn nivå 1	533	375 806	14 957,42	11,45	0,58
Nivå 1	1 622	1 044 510	22 336,62	31,82	0,80
Nivå 2	1 857	1 145 936	19 975,06	34,91	0,85
Nivå 3	331	199 323	10 851,75	6,07	0,37

Figur 1-4

Alder	Ferdighetsnivå	N	Vektet	Standardfeil, antall	Prosentandel på ferdighetsnivå	Standardfeil, ferdighetsnivå
16 til 19 år	Ikke klassifisert	6	2 411	981,13	0,81	0,33
16 til 19 år	Lavere enn nivå 1	8	5 713	2 123,05	1,91	0,85
16 til 19 år	Nivå 1	57	36 141	4 712,66	12,09	2,17
16 til 19 år	Nivå 2	204	121 468	7 174,46	40,64	2,74
16 til 19 år	Nivå 3	196	116 320	7 954,86	38,92	2,75
16 til 19 år	Nivå 4/5	27	16 829	3 276,27	5,63	1,58
20 til 24 år	Ikke klassifisert	7	2 966	914,06	1,00	0,31
20 til 24 år	Lavere enn nivå 1	9	6 623	2 292,77	2,24	1,01
20 til 24 år	Nivå 1	37	27 469	4 277,04	9,27	1,82
20 til 24 år	Nivå 2	127	80 635	6 582,07	27,22	2,47
20 til 24 år	Nivå 3	226	135 164	7 801,96	45,64	2,94
20 til 24 år	Nivå 4/5	73	43 322	4 475,83	14,63	2,00
25 til 29 år	Ikke klassifisert	28	11 882	2 437,44	3,88	0,79
25 til 29 år	Lavere enn nivå 1	18	13 490	3 088,80	4,41	1,05
25 til 29 år	Nivå 1	25	21 131	3 988,84	6,90	1,81
25 til 29 år	Nivå 2	81	61 233	6 375,85	20,01	2,78
25 til 29 år	Nivå 3	199	133 899	8 684,79	43,75	3,17
25 til 29 år	Nivå 4/5	103	64 448	6 159,11	21,06	2,20
30 til 34 år	Ikke klassifisert	26	10 943	1 756,45	3,14	0,51
30 til 34 år	Lavere enn nivå 1	16	13 547	3 282,05	3,89	0,96
30 til 34 år	Nivå 1	27	22 140	4 178,71	6,36	1,54
30 til 34 år	Nivå 2	99	72 242	7 108,29	20,76	2,49
30 til 34 år	Nivå 3	238	157 600	8 639,06	45,28	2,68
30 til 34 år	Nivå 4/5	114	71 569	6 237,91	20,56	2,50
35 til 39 år	Ikke klassifisert	16	6 539	1 543,54	1,92	0,46
35 til 39 år	Lavere enn nivå 1	14	10 000	2 923,57	2,94	0,92
35 til 39 år	Nivå 1	31	22 957	3 762,14	6,74	1,23
35 til 39 år	Nivå 2	110	74 409	6 506,80	21,84	1,98
35 til 39 år	Nivå 3	252	159 558	9 131,37	46,83	2,66
35 til 39 år	Nivå 4/5	112	67 241	5 774,75	19,74	1,90
40 til 44 år	Ikke klassifisert	22	8 877	1 803,71	2,42	0,50
40 til 44 år	Lavere enn nivå 1	17	12 305	3 031,43	3,36	0,90
40 til 44 år	Nivå 1	31	22 309	4 540,59	6,09	1,33
40 til 44 år	Nivå 2	126	85 203	7 230,85	23,25	2,11
40 til 44 år	Nivå 3	260	164 958	9 235,25	45,01	2,53
40 til 44 år	Nivå 4/5	119	72 879	6 240,08	19,88	1,92
45 til 49 år	Ikke klassifisert	28	11 467	2 243,56	3,25	0,63
45 til 49 år	Lavere enn nivå 1	12	8 678	2 485,27	2,46	0,76
45 til 49 år	Nivå 1	33	22 077	3 872,35	6,25	1,32
45 til 49 år	Nivå 2	164	107 089	8 104,78	30,31	2,51
45 til 49 år	Nivå 3	256	154 990	9 285,92	43,86	2,57
45 til 49 år	Nivå 4/5	83	49 056	5 012,14	13,88	1,50
50 til 54 år	Ikke klassifisert	24	9 346	1 851,40	2,82	0,57
50 til 54 år	Lavere enn nivå 1	13	9 829	2 605,60	2,97	0,88
50 til 54 år	Nivå 1	41	28 719	4 611,13	8,67	1,79
50 til 54 år	Nivå 2	188	122 447	8 170,32	36,96	2,24
50 til 54 år	Nivå 3	216	131 428	8 122,20	39,67	2,49
50 til 54 år	Nivå 4/5	51	29 551	3 994,50	8,92	1,39
55 til 59 år	Ikke klassifisert	15	5 769	1 610,73	2,02	0,56
55 til 59 år	Lavere enn nivå 1	10	7 443	2 060,08	2,61	0,76
55 til 59 år	Nivå 1	51	36 805	5 175,25	12,89	2,21
55 til 59 år	Nivå 2	163	112 953	8 494,44	39,57	3,27
55 til 59 år	Nivå 3	167	103 855	7 152,95	36,38	2,89
55 til 59 år	Nivå 4/5	31	18 620	3 248,10	6,52	1,54
60 til 65 år	Ikke klassifisert	9	3 563	1 214,71	1,00	0,34
60 til 65 år	Lavere enn nivå 1	13	10 260	2 733,06	2,88	0,81
60 til 65 år	Nivå 1	83	64 788	6 833,25	18,19	2,01
60 til 65 år	Nivå 2	219	152 993	9 122,42	42,95	2,75
60 til 65 år	Nivå 3	171	108 663	7 187,52	30,50	2,56
60 til 65 år	Nivå 4/5	27	15 947	2 972,85	4,48	0,95

Figur 1-5

Kjønn	Ferdighetsnivå	N	Vektet	Standardfeil, antall	Prosentandel på ferdighetsnivå	Standardfeil, ferdighetsnivå
Menn	Ikke klassifisert	98	39 071	3 792,47	2,33	0,23
Menn	Lavere enn nivå 1	94	69 572	6 957,15	4,14	0,47
Menn	Nivå 1	196	140 600	9 857,46	8,38	0,74
Menn	Nivå 2	629	416 674	14 550,10	24,82	1,14
Menn	Nivå 3	1 022	640 308	15 386,52	38,15	1,27
Menn	Nivå 4/5	617	372 322	12 097,42	22,18	0,95
Kvinner	Ikke klassifisert	83	34 692	3 610,70	2,16	0,23
Kvinner	Lavere enn nivå 1	93	72 829	6 771,25	4,54	0,50
Kvinner	Nivå 1	265	195 374	10 356,26	12,18	0,78

Figur 1-6

Utdanningsnivå	Ferdighetsnivå	N	Vektet	Standardfeil, antall	Prosentandel på ferdighetsnivå	Standardfeil, ferdighetsnivå
Grunnskoleutdanning	Ikke klassifisert	3	1 080	624,98	0,12	0,07
Grunnskoleutdanning	Lavere enn nivå 1	60	50 056	5 862,85	5,68	0,88
Grunnskoleutdanning	Nivå 1	196	153 263	10 760,53	17,40	1,50
Grunnskoleutdanning	Nivå 2	508	360 218	14 082,27	40,90	1,71
Grunnskoleutdanning	Nivå 3	410	280 249	12 604,12	31,82	1,56
Grunnskoleutdanning	Nivå 4/5	53	35 847	4 974,77	4,07	0,77
Videregående utdanning	Ikke klassifisert	1	451	457,03	0,04	0,04
Videregående utdanning	Lavere enn nivå 1	39	28 373	4 548,01	2,33	0,43
Videregående utdanning	Nivå 1	165	117 262	8 708,50	9,64	1,03
Videregående utdanning	Nivå 2	647	438 861	15 914,13	36,09	1,37
Videregående utdanning	Nivå 3	801	523 093	14 624,82	43,02	1,37
Videregående utdanning	Nivå 4/5	167	107 832	8 234,20	8,87	0,91
Høyere utdanning	Ikke klassifisert	1	455	455,57	0,04	0,04
Høyere utdanning	Lavere enn nivå 1	32	19 459	3 267,27	1,75	0,31
Høyere utdanning	Nivå 1	55	34 011	4 318,27	3,05	0,57
Høyere utdanning	Nivå 2	324	191 592	10 716,16	17,19	1,08
Høyere utdanning	Nivå 3	970	563 092	13 803,20	50,53	1,30
Høyere utdanning	Nivå 4/5	522	305 782	11 656,65	27,44	1,15

Figur 1-7

Innvandrerkategori	Ferdighetsnivå	N	Vektet	Standardfeil, antall	Prosentandel på ferdighetsnivå	Standardfeil, ferdighetsnivå
Norskfødte	Ikke klassifisert	0	0	0,00	0,00	0,00
Norskfødte	Lavere enn nivå 1	65	51 103	6 192,88	1,84	0,24
Norskfødte	Nivå 1	347	254 668	13 068,71	9,17	0,58
Norskfødte	Nivå 2	1 229	820 321	18 976,05	29,55	0,85
Norskfødte	Nivå 3	1 797	1 124 701	21 195,80	40,51	0,88
Norskfødte	Nivå 4/5	873	525 592	15 474,59	18,93	0,68
Innvandrere	Ikke klassifisert	0	0	0,00	0,00	0,00
Innvandrere	Lavere enn nivå 1	121	91 108	7 708,95	21,12	1,94
Innvandrere	Nivå 1	113	80 492	7 701,54	18,66	2,20
Innvandrere	Nivå 2	168	112 984	9 143,60	26,19	2,17
Innvandrere	Nivå 3	160	102 215	8 571,04	23,70	2,08
Innvandrere	Nivå 4/5	73	44 552	5 144,42	10,33	1,24

Figur 1-8

Hovedaktivitet	N	Vektet	Standardfeil, antall	Gjennomsnittlig skår	Standardfeil, gjennomsnittligskår
Leseferdighet					
Heltidsarbeid	2 895,00	1 848 474,92	21 360,47	286,90	0,91
Deltidsarbeid	617,00	410 445,09	14 257,76	271,60	2,06
Arbeidsledig	129,00	95 153,42	7 418,91	259,92	4,87
Elev, student	701,00	416 999,56	10 836,98	281,52	1,71
Lærling, trainee	61,00	37 262,93	4 142,14	254,67	5,74
Pensjonist, førtidspensjonist	91,00	64 622,54	6 588,21	260,74	4,78
Ufør	309,00	233 478,29	12 203,25	247,11	2,94
Hjemmeværende	78,00	56 546,88	6 591,22	247,11	8,17
Annet	57,00	39 856,96	5 111,14	248,42	7,23
Tallforståelse					
Heltidsarbeid	2 895,00	1 848 474,92	21 360,47	290,27	1,09
Deltidsarbeid	617,00	410 445,09	14 257,76	268,83	2,25
Arbeidsledig	129,00	95 153,42	7 418,91	253,51	5,63
Elev, student	701,00	416 999,56	10 836,98	276,53	2,28
Lærling, trainee	61,00	37 262,93	4 142,14	245,66	7,67
Pensjonist, førtidspensjonist	91,00	64 622,54	6 588,21	259,34	5,94
Ufør	309,00	233 478,29	12 203,25	240,61	2,94
Hjemmeværende	78,00	56 546,88	6 591,22	230,50	9,59
Annet	57,00	39 856,96	5 111,14	247,93	9,23

Figur 1-9

Yrke	Ferdighetsnivå	N	Vektet	Standardfeil, antall	Prosentandel på ferdighetsnivå	Standardfeil, ferdighetsnivå
Kompetanseyrker	Ikke klassifisert	1	455	455,57	0,04	0,04
Kompetanseyrker	Lavere enn nivå 1	14	7 858	1 979,05	0,68	0,20
Kompetanseyrker	Nivå 1	47	29 574	4 341,68	2,55	0,46
Kompetanseyrker	Nivå 2	387	239 126	11 753,04	20,61	1,09
Kompetanseyrker	Nivå 3	986	594 230	14 947,71	51,20	1,47
Kompetanseyrker	Nivå 4/5	486	289 276	12 420,67	24,93	1,22
Funksjonæryrker	Ikke klassifisert	0	0	0,00	0,00	0,00
Funksjonæryrker	Lavere enn nivå 1	28	21 252	3 800,98	2,39	0,54
Funksjonæryrker	Nivå 1	144	106 862	8 790,87	12,01	1,21
Funksjonæryrker	Nivå 2	472	327 355	12 575,64	36,81	1,67
Funksjonæryrker	Nivå 3	558	362 571	12 718,46	40,76	1,86
Funksjonæryrker	Nivå 4/5	111	71 380	6 940,28	8,03	0,97
Faglærte arbeidere	Ikke klassifisert	2	790	567,69	0,19	0,13
Faglærte arbeidere	Lavere enn nivå 1	24	18 166	3 315,11	4,29	0,87
Faglærte arbeidere	Nivå 1	67	49 572	5 885,76	11,71	1,76
Faglærte arbeidere	Nivå 2	254	176 582	11 012,69	41,72	2,20
Faglærte arbeidere	Nivå 3	226	152 414	8 964,13	36,01	2,38
Faglærte arbeidere	Nivå 4/5	39	25 716	4 035,06	6,08	1,28
Elementære yrker	Ikke klassifisert	0	0	0,00	0,00	0,00
Elementære yrker	Lavere enn nivå 1	20	15 920	3 582,07	11,36	2,72
Elementære yrker	Nivå 1	36	27 470	4 399,19	19,61	3,60
Elementære yrker	Nivå 2	77	53 675	6 189,58	38,31	3,91
Elementære yrker	Nivå 3	62	39 833	4 351,55	28,43	3,65
Elementære yrker	Nivå 4/5	5	3 192	1 427,61	2,28	1,29

Figur 1-10

Organiserer arbeidstiden	N	Vektet	Standardfeil, antall	Gjennomsnittlig skår	Standardfeil, gjennomsnittligskår
Aldri	723,00	483 165,36	16 522,01	261,92	1,79
Opp til en fjerdedel av tiden	357,00	232 013,91	11 528,03	273,38	3,44
Opp til halvparten av tiden	253,00	162 724,36	8 888,64	286,27	3,79
Mer enn halvparten av tiden	602,00	376 548,77	14 461,23	287,38	2,24
Hele tiden	2 319,00	1 467 796,45	23 834,87	292,43	1,15

Figur 1-11

Lesing av brev og e-post	Ferdighetsnivå	N	Vektet	Standardfeil, antall	Prosentandel på ferdighetsnivå	Standardfeil, ferdighetsnivå
Aldri	Ikke klassifisert	0	0	0,00	0,00	0,00
Aldri	Lavere enn nivå 1	37	27 757	4 581,05	8,48	1,70
Aldri	Nivå 1	77	59 015	6 384,14	18,03	2,55
Aldri	Nivå 2	197	136 022	9 278,79	41,56	3,40
Aldri	Nivå 3	143	93 647	7 179,14	28,61	2,56
Aldri	Nivå 4/5	18	10 878	2 590,91	3,32	1,05
Sjeldnere enn en gang i måneden	Ikke klassifisert	0	0	0,00	0,00	0,00
Sjeldnere enn en gang i måneden	Lavere enn nivå 1	8	7 494	2 495,55	4,26	1,73
Sjeldnere enn en gang i måneden	Nivå 1	39	28 693	4 726,32	16,30	2,69
Sjeldnere enn en gang i måneden	Nivå 2	98	66 133	6 624,00	37,57	3,67
Sjeldnere enn en gang i måneden	Nivå 3	91	60 053	5 972,71	34,12	3,46
Sjeldnere enn en gang i måneden	Nivå 4/5	21	13 634	3 049,30	7,75	2,03
Sjeldnere enn en gang i uken, men mer enn en gang i måneden	Ikke klassifisert	0	0	0,00	0,00	0,00
Sjeldnere enn en gang i uken, men mer enn en gang i måneden	Lavere enn nivå 1	7	4 565	1 797,64	2,85	1,35
Sjeldnere enn en gang i uken, men mer enn en gang i måneden	Nivå 1	20	13 679	3 073,75	8,54	2,18
Sjeldnere enn en gang i uken, men mer enn en gang i måneden	Nivå 2	78	51 220	5 412,11	31,99	4,35
Sjeldnere enn en gang i uken, men mer enn en gang i måneden	Nivå 3	115	72 803	6 761,15	45,48	4,05
Sjeldnere enn en gang i uken, men mer enn en gang i måneden	Nivå 4/5	28	17 823	3 434,80	11,13	2,53
Minst hver uke, men sjeldnere enn hver dag	Ikke klassifisert	0	0	0,00	0,00	0,00
Minst hver uke, men sjeldnere enn hver dag	Lavere enn nivå 1	11	7 557	2 334,74	1,86	0,68
Minst hver uke, men sjeldnere enn hver dag	Nivå 1	54	38 630	5 424,20	9,50	1,63
Minst hver uke, men sjeldnere enn hver dag	Nivå 2	205	139 124	9 743,66	34,22	2,51
Minst hver uke, men sjeldnere enn hver dag	Nivå 3	279	177 113	10 168,64	43,57	2,48
Minst hver uke, men sjeldnere enn hver dag	Nivå 4/5	73	44 078	5 168,81	10,84	1,41
Hver dag	Ikke klassifisert	0	0	0,00	0,00	0,00
Hver dag	Lavere enn nivå 1	18	12 724	3 336,54	0,77	0,23
Hver dag	Nivå 1	104	71 081	6 302,02	4,30	0,54
Hver dag	Nivå 2	631	407 277	14 812,44	24,65	1,04
Hver dag	Nivå 3	1 342	822 615	17 561,14	49,79	1,19
Hver dag	Nivå 4/5	563	338 349	13 735,72	20,48	0,92

Kapittel 2

Figur 2-2

	Endring, IALS-PIAAC
Sverige	-26.30995214
Danmark	-18.25011445
Norge	-16.04789969
Tyskland	-12.39380424
Canada	-5.445426692
USA	-3.669372588
Tsjekkia	-2.82650635
Nederland	-1.747294339
Belgia (Flandern)	-1.608130755
Finland	0.053287102
Irland	2.327304289
Storbritannia (England/Nord-Irland)	5.686253969
Italia	7.01091161
Australia	8.296775892
Polen	34.70801667

Figur 2-3

		5. percentil	25. percentil	Gjennomsnitt	Standardfeil, gjennomsnitt	75. percentil	95. percentil
24 år og yngre	PIAAC	199,26	249,18	275,04	1,43	304,33	339,72
	ALL	237,47	283,54	306,46	2,00	331,37	367,58
	IALS	237,37	284,01	305,51	2,20	331,46	364,12
25-34 år	PIAAC	186,24	264,55	288,53	1,85	321,96	355,95
	ALL	240,21	283,51	306,79	1,43	333,38	364,65
	IALS	225,21	285,87	305,30	2,34	333,15	365,00
35-44 år	PIAAC	196,66	263,82	288,16	1,56	320,34	353,24
	ALL	233,95	280,32	302,80	1,88	328,66	360,63
	IALS	228,09	279,19	298,67	1,62	324,82	355,03
45-54 år	PIAAC	200,52	252,39	277,45	1,52	307,09	342,45
	ALL	217,71	261,43	287,42	2,02	315,66	350,15
	IALS	215,38	263,73	289,14	2,06	318,09	351,42
55 år og eldre	PIAAC	189,88	234,34	261,87	1,47	291,59	327,86
	ALL	193,84	243,23	270,87	1,97	301,72	338,81
	IALS	181,27	236,39	264,78	3,27	296,52	335,21

Figur 2-4

		5. percentil	25. percentil	Gjennomsnitt	Standardfeil, gjennomsnitt	75. percentil	95. percentil
24 år og yngre	PIAAC	184,75	241,92	270,93	1,73	304,33	344,30
	ALL	221,19	265,07	290,44	2,31	317,48	353,08
25-34 år	PIAAC	163,89	257,64	284,93	2,02	323,17	364,05
	ALL	224,86	270,27	294,16	1,39	320,18	355,51
35-44 år	PIAAC	181,61	260,51	289,02	1,89	327,46	366,30
	ALL	227,27	269,54	292,77	1,84	318,12	349,74
45-54 år	PIAAC	187,26	252,08	280,30	1,69	314,79	354,43
	ALL	212,69	253,81	279,98	2,03	307,43	343,90
55 år og eldre	PIAAC	180,69	233,36	264,72	1,73	298,94	340,94
	ALL	200,07	243,39	269,11	1,79	295,89	333,25

Figur 2-5

		5. percentil	25. percentil	Gjennomsnitt	Standardfeil, gjennomsnitt	75. percentil	95. percentil
Norskfødte	PIAAC	210,09	257,26	283,58	0,62	312,67	347,60
	ALL	222,33	271,51	296,34	0,87	324,64	358,57
	IALS	218,92	272,73	296,04	1,15	324,44	356,99
Innvandrere	PIAAC	132,20	204,30	245,36	2,55	292,18	338,52
	ALL	181,24	241,19	276,93	3,86	316,17	357,87
	IALS	134,59	223,06	270,97	6,30	325,18	365,29

Figur 2-6

		5. percentil	25. percentil	Gjennomsnitt	Standardfeil, gjennomsnitt	75. percentil	95. percentil
Norskfødte	PIAAC	202,29	254,89	284,57	0,76	317,12	358,42
	ALL	218,34	261,44	286,73	0,93	313,57	348,51
Innvandrere	PIAAC	107,32	187,93	238,12	3,13	293,44	345,68
	ALL	189,37	235,71	269,50	3,50	304,43	346,31

Figur 2-7

		5. percentil	25. percentil	Gjennomsnitt	Standardfeil, gjennomsnitt	75. percentil	95. percentil
Grunnskoleutdanning	PIAAC	159.06	222.02	249.66	1.93	283.79	318.47
	ALL	183.81	231.74	262.49	1.21	295.78	334.99
	IALS	160.56	228.49	258.99	3.62	295.85	331.72
Videregående utdanning	PIAAC	199.67	247.04	272.02	1.12	300.30	334.08
	ALL	228.77	270.99	294.67	1.22	302.33	354.29
	IALS	217.05	269.28	291.28	1.57	318.01	350.05
Høyere utdanning	PIAAC	218.34	272.94	295.47	0.93	324.29	355.99
	ALL	245.07	285.86	309.21	1.03	334.71	366.72
	IALS	267.60	303.27	321.46	1.28	342.23	370.35

Figur 2-8

		5. percentil	25. percentil	Gjennomsnitt	Standardfeil, gjennomsnitt	75. percentil	95. percentil
Grunnskoleutdanning	PIAAC	132,24	211,58	242,41	2,28	281,63	320,02
	ALL	184,26	228,11	254,57	1,81	283,03	320,55
Videregående utdanning	PIAAC	190,26	243,78	271,18	1,37	302,60	340,74
	ALL	220,97	258,89	283,08	1,31	308,03	341,73
Høyere utdanning	PIAAC	210,81	273,65	298,92	1,17	331,82	369,52
	ALL	239,71	278,18	301,27	1,07	326,01	358,22

Kapittel 3

Figur 3-1

Ferdighetsnivå, lesing	Alder	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 1 og lavere	16 -24	110,9	75 945,88	18,8796	1,86560
Nivå 1 og lavere	25 -34	86,5	70 307,15	17,4742	1,96653
Nivå 1 og lavere	35 -44	93,0	67 571,41	16,7929	1,67634
Nivå 1 og lavere	45 -54	98,6	69 303,59	17,2079	1,83791
Nivå 1 og lavere	55 -65	156,9	119 296,36	29,6455	2,31244
Totalt i PIAAC	16 -24	977	595 060	18,1269	0,1403
Totalt i PIAAC	25 -34	974	654 123	19,9260	0,2476
Totalt i PIAAC	35 -44	1 110	707 237	21,5440	0,2542
Totalt i PIAAC	45 -54	1 108	684 677	20,8568	0,2375
Totalt i PIAAC	55 -65	959	641 659	19,5463	0,1717

Figur 3-2 til 3-4

Ferdighetsnivå, lesing	Kjønn	Alder	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 1 og lavere	Kvinner	16 -24	51,7	35 026,48	17,6351	2,33811
Nivå 1 og lavere	Menn	16 -24	59,2	40 919,40	20,0957	2,39625
Nivå 1 og lavere	Kvinner	25 -34	34,5	29 171,49	14,6983	2,80304
Nivå 1 og lavere	Menn	25 -34	52,0	41 135,66	20,1957	2,43649
Nivå 1 og lavere	Kvinner	35 -44	52,0	36 544,04	18,3903	2,36583
Nivå 1 og lavere	Menn	35 -44	41,0	31 027,37	15,2357	2,30412
Nivå 1 og lavere	Kvinner	45 -54	48,5	36 619,79	18,4042	2,65541
Nivå 1 og lavere	Menn	45 -54	50,1	32 683,80	16,0505	2,42039
Nivå 1 og lavere	Kvinner	55 -65	77,5	61 430,44	30,8721	3,50018
Nivå 1 og lavere	Menn	55 -65	79,4	57 865,91	28,4225	2,98917
Totalt i PIAAC	Kvinner	16 -24	476	289 966	18,0753	0,2310
Totalt i PIAAC	Menn	16 -24	501	305 094	18,1761	0,2156
Totalt i PIAAC	Kvinner	25 -34	476	318 600	19,8602	0,3673
Totalt i PIAAC	Menn	25 -34	498	335 523	19,9889	0,3203
Totalt i PIAAC	Kvinner	35 -44	562	346 774	21,6165	0,3876
Totalt i PIAAC	Menn	35 -44	548	360 463	21,4747	0,3325
Totalt i PIAAC	Kvinner	45 -54	512	331 017	20,6343	0,3517
Totalt i PIAAC	Menn	45 -54	596	353 660	21,0694	0,3294
Totalt i PIAAC	Kvinner	55 -65	447	317 851	19,8136	0,2536
Totalt i PIAAC	Menn	55 -65	512	323 807	19,2909	0,2295

Figur 3-5

Ferdighetsnivå, lesing	Utdanningsnivå	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 1 og lavere	Grunnskoleutdanning	255,8	203 319,24	50,5243	2,3035
Nivå 1 og lavere	Videregående utdanning	203,4	145 635,26	36,1788	2,4717
Nivå 1 og lavere	Høyere utdanning	86,7	53 469,88	13,2969	1,7101
Totalt i PIAAC	Grunnskoleutdanning	1 229	880 713	27,4282	0,5243
Totalt i PIAAC	Videregående utdanning	1 819	1 215 873	37,8661	0,6003
Totalt i PIAAC	Høyere utdanning	1 904	1 114 392	34,7057	0,4409

Figur 3-6

Ferdighetsnivå, lesing	Hovedaktivitet	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 1 og lavere	I arbeid	296,4	217 847,6	54,1508	2,5176
Nivå 1 og lavere	I utdanning	76,9	49 440,37	12,2947	1,6689
Nivå 1 og lavere	Utenfor arbeid og utdanning	155,7	121 872,8	30,316	2,3646
Nivå 1 og lavere	Annet	16,5	13 019,14	3,2385	0,899
Totalt i PIAAC	I arbeid	3 514	2 259 826	70,4078	0,5517
Totalt i PIAAC	I utdanning	762	454 262	14,1531	0,3142
Totalt i PIAAC	Utenfor arbeid og utdanning	616	455 680	14,1973	0,5179
Totalt i PIAAC	Annet	57	39 857	1,2418	0,1594

Figur 3-7

Ferdighetsnivå, lesing	Alder	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 4 og 5	16 -24	100,2	60 151,06	13,3767	1,56529
Nivå 4 og 5	25 -34	216,7	136 017,49	30,2436	2,0864
Nivå 4 og 5	35 -44	231,8	140 120,24	31,1899	1,76131
Nivå 4 og 5	45 -54	133,9	78 606,35	17,4963	1,41527
Nivå 4 og 5	55 -65	58,7	34 566,85	7,6935	1,10034
Totalt i PIAAC	16 -24	977	595 060	18,1269	0,1403
Totalt i PIAAC	25 -34	974	654 123	19,9260	0,2476
Totalt i PIAAC	35 -44	1 110	707 237	21,5440	0,2542
Totalt i PIAAC	45 -54	1 108	684 677	20,8568	0,2375
Totalt i PIAAC	55 -65	959	641 659	19,5463	0,1717

Figur 3-8

Ferdighetsnivå, lesing	Alder	Kjønn	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 4 og 5	16 -24	Menn	59,4	35 607,86	59,1356	5,6673
Nivå 4 og 5	25 -34	Menn	117,7	73 575	54,1046	3,7457
Nivå 4 og 5	35 -44	Menn	127,1	79 110,43	56,4578	3,7347
Nivå 4 og 5	45 -54	Menn	85,5	49 449,14	62,8906	4,963
Nivå 4 og 5	55 -65	Menn	41,9	24 119,17	69,8447	7,9033
Nivå 4 og 5	16 -24	Kvinner	40,8	24 543,2	40,8644	5,6673
Nivå 4 og 5	25 -34	Kvinner	99	62 442,49	45,8954	3,7457
Nivå 4 og 5	35 -44	Kvinner	104,7	61 009,81	43,5422	3,7347
Nivå 4 og 5	45 -54	Kvinner	48,4	29 157,21	37,1094	4,963
Nivå 4 og 5	55 -65	Kvinner	16,8	10 447,69	30,1553	7,9033
Totalt i PIAAC	16 -24	Menn	501	305 094	18,1761	0,2156
Totalt i PIAAC	25 -34	Menn	498	335 523	19,9889	0,3203
Totalt i PIAAC	35 -44	Menn	548	360 463	21,4747	0,3325
Totalt i PIAAC	45 -54	Menn	596	353 660	21,0694	0,3294
Totalt i PIAAC	55 -65	Menn	512	323 807	19,2909	0,2295
Totalt i PIAAC	16 -24	Kvinner	476	318 600	19,8602	0,3673
Totalt i PIAAC	25 -34	Kvinner	476	318 600	19,8602	0,3673
Totalt i PIAAC	35 -44	Kvinner	562	346 774	21,6165	0,3876
Totalt i PIAAC	45 -54	Kvinner	512	331 017	20,6343	0,3517
Totalt i PIAAC	55 -65	Kvinner	447	317 851	19,8136	0,2536

Figur 3-9

Ferdighetsnivå, lesing	Utdanningsnivå	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 4 og 5	Grunnskoleutdanning	52,7	35 847,36	7,9737	1,4474
Nivå 4 og 5	Videregående utdanning	166,8	107 832,18	23,9727	1,9742
Nivå 4 og 5	Høyere utdanning	521,8	305 782,46	68,0536	2,0628
Totalt i PIAAC	Grunnskoleutdanning	1 229	880 713	27,4282	0,5243
Totalt i PIAAC	Videregående utdanning	1 819	1 215 873	37,8661	0,6003
Totalt i PIAAC	Høyere utdanning	1 904	1 114 392	34,7057	0,4409

Figur 3-10

Ferdighetsnivå, lesing	Hovedaktivitet	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 4 og 5	I arbeid	606,3	367 443,72	81,7603	1,5136
Nivå 4 og 5	I utdanning	93,5	55 825,41	12,4227	1,1922
Nivå 4 og 5	Utenfor arbeid og utdanning	36,9	23 490,86	5,2177	1,0483
Nivå 4 og 5	Annet	4,6	2 702,01	0,5992	0,3446
Totalt i PIAAC	I arbeid	3 514	2 259 826	70,4078	0,5517
Totalt i PIAAC	I utdanning	762	454 262	14,1531	0,3142
Totalt i PIAAC	Utenfor arbeid og utdanning	616	455 680	14,1973	0,5179
Totalt i PIAAC	Annet	57	39 857	1,2418	0,1594

Figur 3-11

Kjønn	Menn	Kvinner
Antall	2 557	2 390
Vektet antall	1 639 476	1 569 516
Gjennomsnittlig skår	280,335	276,43
5. prosentil	193,682	195,171
25. prosentil	252,451	249,969
75. prosentil	313,49	307,738
95. prosentil	349,079	342,766
Standardfeil	0,96697	0,9077
Standardfeil 5. prosentil	3,76533	4,22779
Standardfeil 25. prosentil	1,69343	1,63458
Standardfeil 75. prosentil	1,28564	1,35471
Standardfeil 95. prosentil	1,53801	1,98223

Figur 3-12

Kjønn	Menn	Kvinner
Antall	1 889	1 623
Vektet antall	1 208 418	1 050 502
Gjennomsnittlig skår	285,246	282,822
5. prosentil	199,791	207,877
25. prosentil	259,432	257,873
75. prosentil	317,011	312,134
95. prosentil	351,563	345,952
Standardfeil	1,10692	1,1379
Standardfeil 5. prosentil	4,65413	5,23068
Standardfeil 25. prosentil	1,80275	1,80748
Standardfeil 75. prosentil	1,65784	1,41854
Standardfeil 95. prosentil	2,0529	2,30095

Figur 3-13

Hovedaktivitet	I arbeid	I utdanning	Utenfor arbeid og utdanning	Annet
Antall	3 512	762	615	57
Vektet antall	2 258 920	454 262	455 341	39 857
Gjennomsnittlig skår	284,119	279,315	251,972	248,422
5. prosentil	203,557	204,031	158,336	151,155
25. prosentil	258,712	252,959	222,781	216,127
75. prosentil	314,674	308,656	287,79	281,531
95. prosentil	349,212	344,326	326,301	328,527
Standardfeil	0,7688	1,6725	2,1924	7,2283
Standardfeil 5. prosentil	3,3926	6,2324	9,132	31,4324
Standardfeil 25. prosentil	1,388	3,3548	4,2577	14,2408
Standardfeil 75. prosentil	0,9472	2,2047	3,1947	8,3763
Standardfeil 95. prosentil	1,3684	4,0761	6,5838	11,755

Figur 3-14

Innvandrerkategori	Norskfødt	Innvandrere
Antall	4 312	635
Vektet antall	2 777 640	431 352
Gjennomsnittlig skår	283,559	245,364
5. prosentil	209,994	131,868
25. prosentil	257,203	204,051
75. prosentil	312,656	291,989
95. prosentil	347,51	338,427
Standardfeil	0,62154	2,55455
Standardfeil 5. prosentil	2,658	6,54803
Standardfeil 25. prosentil	1,10191	6,52848
Standardfeil 75. prosentil	0,78589	3,95874
Standardfeil 95. prosentil	1,74252	4,50825

Figur 3-15

Alder	16-24	25-34	35-44	45-54	55-65
Antall	964	920	1 072	1 056	935
Vektet antall	589 683	631 298	691 821	663 864	632 326
Gjennomsnittlig skår	275,037	288,528	288,165	277,451	261,866
5. prosentil	199,005	185,081	196,125	200,058	189,529
25. prosentil	249,116	264,479	263,767	252,354	234,301
75. prosentil	304,297	321,919	320,292	307,043	291,547
95. prosentil	339,416	355,65	353,188	342,314	327,687
Standardfeil	1,432	1,84703	1,55724	1,51797	1,4742
Standardfeil 5. prosentil	4,9092	14,3152	9,3135	6,4638	6,1913
Standardfeil 25. prosentil	2,12399	3,33324	2,85959	2,15179	2,74462
Standardfeil 75. prosentil	1,66354	2,30745	1,85205	2,17286	2,3977
Standardfeil 95. prosentil	2,80727	4,05503	2,4765	2,81926	3,46959

Figur 3-16

Ferdighetsnivå, tallforståelse	Alder	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 1 og lavere	16 -24	148,9	100 514,73	21,0105	1,64624
Nivå 1 og lavere	25 -34	103,8	84 122,94	17,5843	1,61924
Nivå 1 og lavere	35 -44	112,3	82 170,7	17,179	1,54032
Nivå 1 og lavere	45 -54	112,2	80 595,34	16,8504	1,51763
Nivå 1 og lavere	55 -65	170	130 972,04	27,3758	2,00514
Totalt i PIAAC	16 -24			18,1269	0,1403
Totalt i PIAAC	25 -34			19,9260	0,2476
Totalt i PIAAC	35 -44			21,5440	0,2542
Totalt i PIAAC	45 -54			20,8568	0,2375
Totalt i PIAAC	55 -65			19,5463	0,1717

Figur 3-17

Alder	Ferdighetsnivå, tallforståelse	Kjønn	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
16-24	Nivå 1 og lavere	Menn	69,5	47 717,28	47,4808	3,4554
25-34	Nivå 1 og lavere	Menn	55,2	43 395,73	51,5419	4,6797
35-44	Nivå 1 og lavere	Menn	42,4	31 980,28	38,8766	4,8866
45-54	Nivå 1 og lavere	Menn	47,7	32 202,74	39,9656	4,8689
55-65	Nivå 1 og lavere	Menn	74,5	54 876,37	41,8828	3,7257
16-24	Nivå 1 og lavere	Kvinner	79,4	52 797,46	52,5192	3,4554
25-34	Nivå 1 og lavere	Kvinner	48,6	40 727,21	48,4581	4,6797
35-44	Nivå 1 og lavere	Kvinner	69,9	50 190,41	61,1234	4,8866
45-54	Nivå 1 og lavere	Kvinner	64,5	48 392,6	60,0344	4,8689
55-65	Nivå 1 og lavere	Kvinner	95,5	76 095,67	58,1172	3,7257
16-24	Totalt i PIAAC	Menn	501	305 094	18,1761	0,2156
25-34	Totalt i PIAAC	Menn	498	335 523	19,9889	0,3203
35-44	Totalt i PIAAC	Menn	548	360 463	21,4747	0,3325
45-54	Totalt i PIAAC	Menn	596	353 660	21,0694	0,3294
55-65	Totalt i PIAAC	Menn	512	323 807	19,2909	0,2295
16-24	Totalt i PIAAC	Kvinner	476	318 600	19,8602	0,3673
25-34	Totalt i PIAAC	Kvinner	476	318 600	19,8602	0,3673
35-44	Totalt i PIAAC	Kvinner	562	346 774	21,6165	0,3876
45-54	Totalt i PIAAC	Kvinner	512	331 017	20,6343	0,3517
55-65	Totalt i PIAAC	Kvinner	447	317 851	19,8136	0,2536

Figur 3-18

Ferdighetsnivå, tallforståelse	Utdanningsnivå	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 1 og lavere	Grunnskoleutdanning	314,2	247 600,01	51,7599	2,2211
Nivå 1 og lavere	Videregående utdanning	233,4	169 634,7	35,4579	2,2484
Nivå 1 og lavere	Høyere utdanning	99,6	61 141,03	12,7822	1,3239
Totalt i PIAAC	Grunnskoleutdanning	1 229	880 713	27,4282	0,5243
Totalt i PIAAC	Videregående utdanning	1 819	1 215 873	37,8661	0,6003
Totalt i PIAAC	Høyere utdanning	1 904	1 114 392	34,7057	0,4409

Figur 3-19

Ferdighetsnivå, tallforståelse	Hovedaktivitet	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 1 og lavere	I arbeid	336	248 354,6	51,9647	2,3044
Nivå 1 og lavere	I utdanning	111,2	71 076,66	14,8778	1,5855
Nivå 1 og lavere	Utenfor arbeid og utdanning	182,4	144 970,75	30,3335	2,0539
Nivå 1 og lavere	Annet	16,8	13 484,8	2,8239	0,7425
Totalt i PIAAC	I arbeid	3 514	2 259 826	70,4078	0,5517
Totalt i PIAAC	I utdanning	762	454 262	14,1531	0,3142
Totalt i PIAAC	Utenfor arbeid og utdanning	616	455 680	14,1973	0,5179
Totalt i PIAAC	Annet	57	39 857	1,2418	0,1594

Figur 3-20

Ferdighetsnivå, tallforståelse	Alder	Kjønn	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 4 og 5	16 -24	Menn	76,6	45 329,01	66,0478	4,768
Nivå 4 og 5	25 -34	Menn	140,2	87 984,47	61,3695	3,5068
Nivå 4 og 5	35 -44	Menn	187,5	117 683,43	64,9014	2,9152
Nivå 4 og 5	45 -54	Menn	136,1	77 664,58	67,2192	3,9642
Nivå 4 og 5	55 -65	Menn	76,3	43 660,48	71,1357	5,2747
Nivå 4 og 5	16 -24	Kvinner	39,1	23 294,94	33,9522	4,768
Nivå 4 og 5	25 -34	Kvinner	88,3	55 399,72	38,6305	3,5068
Nivå 4 og 5	35 -44	Kvinner	109,6	63 585,33	35,0986	2,9152
Nivå 4 og 5	45 -54	Kvinner	63,6	37 821,53	32,7808	3,9642
Nivå 4 og 5	55 -65	Kvinner	28,3	17 720,53	28,8643	5,2747
Totalt i PIAAC	16 -24	Menn	501	305 094	18,1761	0,2156
Totalt i PIAAC	25 -34	Menn	498	335 523	19,9889	0,3203
Totalt i PIAAC	35 -44	Menn	548	360 463	21,4747	0,3325
Totalt i PIAAC	45 -54	Menn	596	353 660	21,0694	0,3294
Totalt i PIAAC	55 -65	Menn	512	323 807	19,2909	0,2295
Totalt i PIAAC	16 -24	Kvinner	476	318 600	19,8602	0,3673
Totalt i PIAAC	25 -34	Kvinner	476	318 600	19,8602	0,3673
Totalt i PIAAC	35 -44	Kvinner	562	346 774	21,6165	0,3876
Totalt i PIAAC	45 -54	Kvinner	512	331 017	20,6343	0,3517
Totalt i PIAAC	55 -65	Kvinner	447	317 851	19,8136	0,2536

Figur 3-21

Ferdighetsnivå, tallforståelse	Utdanningsnivå	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 4 og 5	Grunnskoleutdanning	59,9	40 452,2	7,0933	1,1636
Nivå 4 og 5	Videregående utdanning	244,9	156 961,88	27,5151	2,0469
Nivå 4 og 5	Høyere utdanning	640,8	372 729,92	65,3916	2,2463
Totalt i PIAAC	Grunnskoleutdanning	1 229	880 713	27,4282	0,5243
Totalt i PIAAC	Videregående utdanning	1 819	1 215 873	37,8661	0,6003
Totalt i PIAAC	Høyere utdanning	1 904	1 114 392	34,7057	0,4409

Figur 3-22

Kjønn	Menn	Kvinner
Antall	2 557	2 390
Vektet antall	1 639 476	1 569 516
Gjennomsnittlig skår	285,555	270,718
5. prosentil	183,852	179,04
25. prosentil	255,347	241,784
75. prosentil	322,912	306,073
95. prosentil	364,057	346,328
Standardfeil	1,16975	1,07302
Standardfeil 5. prosentil	4,69016	5,07573
Standardfeil 25. prosentil	1,90349	2,07543
Standardfeil 75. prosentil	1,44328	1,75556
Standardfeil 95. prosentil	2,57803	1,61765

Figur 3-23

Innvandrerkategori	Norskfødt	Innvandrere
Antall	4 312	635
Vektet antall	2 777 640	431 352
Gjennomsnittlig skår	284,538	238,116
5. prosentil	202,115	106,717
25. prosentil	254,835	187,475
75. prosentil	317,103	293,283
95. prosentil	358,378	345,543
Standardfeil	0,75927	3,131
Standardfeil 5. prosentil	2,84028	7,58677
Standardfeil 25. prosentil	1,23627	9,38543
Standardfeil 75. prosentil	1,15414	4,44072
Standardfeil 95. prosentil	2,07096	4,20525

Figur 3-24

Hovedaktivitet	I arbeid	I utdanning	Utenfor arbeid og utdanning	Annet
Antall	3 512	762	615	57
Vektet antall	2 258 920	454 262	455 341	39 857
Gjennomsnittlig skår	286,379	273,999	245,255	247,934
5. prosentil	196,226	182,604	132,831	132,023
25. prosentil	257,838	245,392	212,803	211,359
75. prosentil	321,039	307,562	284,746	285,484
95. prosentil	361,418	348,136	327,76	330,295
Standardfeil	0,9651	2,2095	2,4127	9,2287
Standardfeil 5. prosentil	4,3489	6,2022	8,8326	37,1607
Standardfeil 25. prosentil	1,5784	3,9859	4,942	12,4877
Standardfeil 75. prosentil	1,2066	2,318	3,5595	11,1118
Standardfeil 95. prosentil	2,2135	4,4996	3,9948	15,4408

Figur 3-25

Alder	16-24	25-34	35-44	45-54	55-65
Antall	964	920	1 072	1 056	935
Vektet antall	589 683	631 298	691 821	663 864	632 326
Gjennomsnittlig skår	270,927	284,931	289,017	280,299	264,721
5. prosentil	184,394	162,805	180,925	186,982	180,457
25. prosentil	241,755	257,573	260,45	252,045	233,278
75. prosentil	304,287	323,141	327,438	314,739	298,888
95. prosentil	344,16	363,912	366,115	354,272	340,83
Standardfeil	1,72894	2,01588	1,88794	1,69336	1,7306
Standardfeil 5. prosentil	5,2295	13,6855	12,803	6,5466	5,8961
Standardfeil 25. prosentil	3,25725	3,57101	2,79663	2,40911	3,40683
Standardfeil 75. prosentil	2,21582	2,5941	2,35202	2,23159	2,26717
Standardfeil 95. prosentil	3,47608	5,51762	3,3247	4,1984	3,13404

Figur 3-26

Ferdighetsnivå, problemløsning	Alder	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Lavere enn nivå 1	16 -24	108,3	73 471,3	8,9686	0,86309
Lavere enn nivå 1	25 -34	129	100 842,37	12,3082	1,09496
Lavere enn nivå 1	35 -44	190,1	136 234,96	16,6295	1,19008
Lavere enn nivå 1	45 -54	264,3	182 735,87	22,3069	1,20986
Lavere enn nivå 1	55 -65	446,2	325 938,92	39,7866	1,26419
Totalt i PIAAC	16 -24			18,1269	0,1403
Totalt i PIAAC	25 -34			19,9260	0,2476
Totalt i PIAAC	35 -44			21,5440	0,2542
Totalt i PIAAC	45 -54			20,8568	0,2375
Totalt i PIAAC	55 -65			19,5463	0,1717

Figur 3-27

Ferdighetsnivå, problemløsning	Utdanningsnivå	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Lavere enn nivå 1	Grunnskoleutdanning	457,2	361 572,66	44,1374	1,4906
Lavere enn nivå 1	Videregående utdanning	452,3	320 326,81	39,097	1,4782
Lavere enn nivå 1	Høyere utdanning	228,4	137 323,96	16,7656	1,0241
Totalt i PIAAC	Grunnskoleutdanning	1 229	880 713	27,4282	0,5243
Totalt i PIAAC	Videregående utdanning	1 819	1 215 873	37,8661	0,6003
Totalt i PIAAC	Høyere utdanning	1 904	1 114 392	34,7057	0,4409

Figur 3-28

Ferdighetsnivå, problemløsning	Hovedaktivitet	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Lavere enn nivå 1	I arbeid	692,5	487 142,68	59,5052	1,5885
Lavere enn nivå 1	I utdanning	89,6	58 204,36	7,1091	0,7833
Lavere enn nivå 1	Utenfor arbeid og utdanning	327	251 999,34	30,787	1,426
Lavere enn nivå 1	Annet	27,8	21 265,88	2,5986	0,5008
Totalt i PIAAC	I arbeid	3 514	2 259 826	70,4078	0,5517
Totalt i PIAAC	I utdanning	762	454 262	14,1531	0,3142
Totalt i PIAAC	Utenfor arbeid og utdanning	616	455 680	14,1973	0,5179
Totalt i PIAAC	Annet	57	39 857	1,2418	0,1594

Figur 3-29

Ferdighetsnivå, problemløsning	Alder	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 3	16 -24	82	48 390,07	24,2908	2,89728
Nivå 3	25 -34	122,9	76 759,37	38,5046	3,22303
Nivå 3	35 -44	85,1	50 671,3	25,4207	2,78931
Nivå 3	45 -54	31,6	18 402,78	9,2246	2,20157
Nivå 3	55 -65	8,9	5 099,25	2,5594	1,1091
Totalt i PIAAC	16 -24			18,1269	0,1403
Totalt i PIAAC	25 -34			19,9260	0,2476
Totalt i PIAAC	35 -44			21,5440	0,2542
Totalt i PIAAC	45 -54			20,8568	0,2375
Totalt i PIAAC	55 -65			19,5463	0,1717

Figur 3-30

Ferdighetsnivå, problemløsning	Utdanningsnivå	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 3	Grunnskoleutdanning	26,4	17 094,1	8,5626	2,582
Nivå 3	Videregående utdanning	88,4	54 954,59	27,5581	3,0069
Nivå 3	Høyere utdanning	215,7	127 274,07	63,8793	3,6747
Totalt i PIAAC	Grunnskoleutdanning	1 229	880 713	27,4282	0,5243
Totalt i PIAAC	Videregående utdanning	1 819	1 215 873	37,8661	0,6003
Totalt i PIAAC	Høyere utdanning	1 904	1 114 392	34,7057	0,4409

Figur 3-31

Ferdighetsnivå, problemløsning	Hovedaktivitet	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Nivå 3	I arbeid	246	149 532,55	75,0185	2,8037
Nivå 3	I utdanning	71,4	41 996,29	21,071	2,8445
Nivå 3	Utenfor arbeid og utdanning	12,9	7 688,26	3,8578	1,3716
Totalt i PIAAC	I arbeid	3 514	2 259 826	70,4078	0,5517
Totalt i PIAAC	I utdanning	762	454 262	14,1531	0,3142
Totalt i PIAAC	Utenfor arbeid og utdanning	616	455 680	14,1973	0,5179
Totalt i PIAAC	Annet	57	39 857	1,2418	0,1594

Kapittel 4

Figur 4-1

Arbidsmarkedsstatus	Ferdighetsnivå	N	Vektet	Standardfeil, antall	Prosentandel på ferdighetsnivå	Standardfeil, ferdighetsnivå
I arbeid	Ikke klassifisert	2	906	645,67	0,04	0,03
I arbeid	Lavere enn nivå 1	78	58 090	6 558,91	2,30	0,31
I arbeid	Nivå 1	268	193 335	11 411,63	7,64	0,53
I arbeid	Nivå 2	1 113	736 409	18 321,33	29,11	0,83
I arbeid	Nivå 3	1 829	1 138 347	20 190,54	44,99	0,96
I arbeid	Nivå 4/5	666	403 047	13 989,11	15,93	0,65
Arbeidsledig	Ikke klassifisert	1	339	339,40	0,32	0,32
Arbeidsledig	Lavere enn nivå 1	7	4 983	2 156,56	4,75	2,24
Arbeidsledig	Nivå 1	19	14 987	3 475,84	14,29	4,90
Arbeidsledig	Nivå 2	55	38 059	5 625,25	36,30	5,39
Arbeidsledig	Nivå 3	60	39 528	4 777,31	37,70	4,74
Arbeidsledig	Nivå 4/5	11	6 958	2 120,87	6,64	2,60
Utenfor arbeidsstyrken	Ikke klassifisert	0	0	0,00	0,00	0,00
Utenfor arbeidsstyrken	Lavere enn nivå 1	45	34 815	4 738,49	6,07	0,99
Utenfor arbeidsstyrken	Nivå 1	128	95 970	8 728,64	16,74	2,01
Utenfor arbeidsstyrken	Nivå 2	310	215 497	12 151,04	37,59	2,14
Utenfor arbeidsstyrken	Nivå 3	291	187 689	10 806,47	32,74	1,88
Utenfor arbeidsstyrken	Nivå 4/5	64	39 298	4 862,70	6,86	1,10

Figur 4-2

	Gjennomsnitt	Standardfeil
10 prosent eller lavere	265,84	5,29
9. desil	262,23	3,00
8. desil	272,55	2,61
7. desil	269,68	2,71
6. desil	277,48	2,47
5. desil	289,02	2,16
4. desil	288,87	2,54
3. desil	298,96	2,04
2. desil	300,54	1,98
90 prosent eller høyere	306,52	2,33

Figur 4-3

Yrke	Ferdighetsnivå	N	Vektet	Standardfeil, antall	Prosentandel på ferdighetsnivå	Standardfeil, ferdighetsnivå
Kompetanseyrker	Ikke klassifisert	1	455	455,57	0,04	0,04
Kompetanseyrker	Lavere enn nivå 1	14	7 858	1 979,05	0,68	0,20
Kompetanseyrker	Nivå 1	47	29 574	4 341,68	2,55	0,46
Kompetanseyrker	Nivå 2	387	239 126	11 753,04	20,61	1,09
Kompetanseyrker	Nivå 3	986	594 230	14 947,71	51,20	1,47
Kompetanseyrker	Nivå 4/5	486	289 276	12 420,67	24,93	1,22
Funksjonæryrker	Ikke klassifisert	0	0	0,00	0,00	0,00
Funksjonæryrker	Lavere enn nivå 1	28	21 252	3 800,98	2,39	0,54
Funksjonæryrker	Nivå 1	144	106 862	8 790,87	12,01	1,21
Funksjonæryrker	Nivå 2	472	327 355	12 575,64	36,81	1,67
Funksjonæryrker	Nivå 3	558	362 571	12 718,46	40,76	1,86
Funksjonæryrker	Nivå 4/5	111	71 380	6 940,28	8,03	0,97
Faglærte arbeidere	Ikke klassifisert	2	790	567,69	0,19	0,13
Faglærte arbeidere	Lavere enn nivå 1	24	18 166	3 315,11	4,29	0,87
Faglærte arbeidere	Nivå 1	67	49 572	5 885,76	11,71	1,76
Faglærte arbeidere	Nivå 2	254	176 582	11 012,69	41,72	2,20
Faglærte arbeidere	Nivå 3	226	152 414	8 964,13	36,01	2,38
Faglærte arbeidere	Nivå 4/5	39	25 716	4 035,06	6,08	1,28
Elementære yrker	Ikke klassifisert	0	0	0,00	0,00	0,00
Elementære yrker	Lavere enn nivå 1	20	15 920	3 582,07	11,36	2,72
Elementære yrker	Nivå 1	36	27 470	4 399,19	19,61	3,60
Elementære yrker	Nivå 2	77	53 675	6 189,58	38,31	3,91
Elementære yrker	Nivå 3	62	39 833	4 351,55	28,43	3,65
Elementære yrker	Nivå 4/5	5	3 192	1 427,61	2,28	1,29

Figur 4-4

Yrkesgruppe	Ferdighetsnivå	N	Vektet N	Prosent	Standardfeil
Kompetanseyrker	Nivå 1 og lavere	78.2	50 244.13	4.329	0.60657
Funksjonæreyrker	Nivå 1 og lavere	224.9	166 351.05	18.703	1.19932
Faglærte arbeidere	Nivå 1 og lavere	86	64 694.2	15.285	1.7306
Elementære yrker	Nivå 1 og lavere	64.6	50 114.03	35.773	3.78436
Kompetanseyrker	Nivå 2	368.5	227 498.16	19.603	1.15717
Funksjonæreyrker	Nivå 2	481.7	331 820.17	37.307	1.60625
Faglærte arbeidere	Nivå 2	214.5	150 273.66	35.505	2.454
Elementære yrker	Nivå 2	71.3	49 549.05	35.369	4.39281
Kompetanseyrker	Nivå 3	857.5	518 010.1	44.636	1.46122
Funksjonæreyrker	Nivå 3	485.5	314 236.61	35.33	1.38713
Faglærte arbeidere	Nivå 3	243.8	163 109.86	38.538	2.56835
Elementære yrker	Nivå 3	53.7	34 120.25	24.356	3.48955
Kompetanseyrker	Nivå 4	614.8	364 310.17	31.392	1.23418
Funksjonæreyrker	Nivå 4	120.9	77 013.45	8.659	1.06513
Faglærte arbeidere	Nivå 4	66.7	44 372.88	10.484	1.79887
Elementære yrker	Nivå 4	10.4	6 306.97	4.502	1.57645
Kompetanseyrker	Ikke klassifisert	1	455.16	0.039	0.03926
Faglærte arbeidere	Ikke klassifisert	2	789.95	0.187	0.13317

Figur 4-5

Utdanningsnivå	Yrkesgruppe	Ferdighetsnivå	N	Vektet N	Prosentandel på ferdighetsnivå	Standardfeil, ferdighetsnivå
Høyere utdanning	Elementære yrker	Lavere enn nivå 1	3.7	2 129.13	16.641	9.4205
Høyere utdanning	Elementære yrker	Nivå 1	3.9	2 282.72	17.841	11.7688
Høyere utdanning	Elementære yrker	Nivå 2	5.2	3 908.13	30.545	16.1047
Høyere utdanning	Elementære yrker	Nivå 3	6.8	4 224.3	33.016	12.6169
Høyere utdanning	Faglærte arbeidere	Lavere enn nivå 1	2.8	1 780.16	6.161	3.9461
Høyere utdanning	Faglærte arbeidere	Nivå 1	2.9	2 055	7.112	5.2064
Høyere utdanning	Faglærte arbeidere	Nivå 2	14.8	9 704.29	33.584	8.9796
Høyere utdanning	Faglærte arbeidere	Nivå 3	18.4	11 118.61	38.479	8.6119
Høyere utdanning	Faglærte arbeidere	Nivå 4 og 5	7.1	4 237.09	14.664	6.3799
Høyere utdanning	Funksjonærer	Lavere enn nivå 1	5.1	3 474.05	3.187	1.5376
Høyere utdanning	Funksjonærer	Nivå 1	10.7	7 388.22	6.777	2.5899
Høyere utdanning	Funksjonærer	Nivå 2	35.7	22 693.22	20.815	3.7733
Høyere utdanning	Funksjonærer	Nivå 3	90.4	53 296.45	48.886	4.1343
Høyere utdanning	Funksjonærer	Nivå 4 og 5	36.1	22 170.55	20.336	3.893
Høyere utdanning	Kompetanseyrker	Lavere enn nivå 1	12.2	6 860.28	0.846	0.2326
Høyere utdanning	Kompetanseyrker	Nivå 1	25	14 195.16	1.75	0.4578
Høyere utdanning	Kompetanseyrker	Nivå 2	224.9	129 562.82	15.972	1.1325
Høyere utdanning	Kompetanseyrker	Nivå 3	720.7	418 810.16	51.629	1.5758
Høyere utdanning	Kompetanseyrker	Nivå 4 og 5	411.2	241 312.6	29.748	1.4158
Høyere utdanning	Kompetanseyrker	Ikke klassifisert	1	455.16	0.056	0.0562
Grunnskoleutdanning	Elementære yrker	Lavere enn nivå 1	9.5	8 419.93	10.854	3.462
Grunnskoleutdanning	Elementære yrker	Nivå 1	19.4	15 811	20.383	4.5253
Grunnskoleutdanning	Elementære yrker	Nivå 2	44.8	31 309.87	40.363	5.2644
Grunnskoleutdanning	Elementære yrker	Nivå 3	30.8	20 416.91	26.32	4.2622
Grunnskoleutdanning	Elementære yrker	Nivå 4 og 5	2.5	1 613.33	2.08	1.7112
Grunnskoleutdanning	Faglærte arbeidere	Lavere enn nivå 1	8.3	7 017.64	4.873	1.7663
Grunnskoleutdanning	Faglærte arbeidere	Nivå 1	29.4	23 019.61	15.985	3.1719
Grunnskoleutdanning	Faglærte arbeidere	Nivå 2	94.5	69 244.71	48.084	3.9369
Grunnskoleutdanning	Faglærte arbeidere	Nivå 3	54.9	40 637.53	28.219	3.7197
Grunnskoleutdanning	Faglærte arbeidere	Nivå 4 og 5	4.9	3 748.34	2.603	1.3722
Grunnskoleutdanning	Faglærte arbeidere	Ikke klassifisert	1	338.72	0.235	0.2362
Grunnskoleutdanning	Funksjonærer	Lavere enn nivå 1	14.3	11 348.65	3.532	1.3415
Grunnskoleutdanning	Funksjonærer	Nivå 1	67.3	52 974.81	16.487	2.135
Grunnskoleutdanning	Funksjonærer	Nivå 2	185.4	132 696.48	41.299	2.9974
Grunnskoleutdanning	Funksjonærer	Nivå 3	160.8	108 925.9	33.901	2.9542
Grunnskoleutdanning	Funksjonærer	Nivå 4 og 5	23.2	15 363.94	4.782	1.4743
Grunnskoleutdanning	Kompetanseyrker	Nivå 1	6.6	4 933.06	5.46	2.6414
Grunnskoleutdanning	Kompetanseyrker	Nivå 2	50.4	35 846.34	39.672	5.419
Grunnskoleutdanning	Kompetanseyrker	Nivå 3	61.4	42 336.95	46.856	5.5446
Grunnskoleutdanning	Kompetanseyrker	Nivå 4 og 5	10.2	7 021.03	7.77	3.0319
Videregående utdanning	Elementære yrker	Lavere enn nivå 1	6.7	5 370.53	10.801	4.7352
Videregående utdanning	Elementære yrker	Nivå 1	12.8	9 376.09	18.856	5.847
Videregående utdanning	Elementære yrker	Nivå 2	27.1	18 456.97	37.119	7.1591
Videregående utdanning	Elementære yrker	Nivå 3	24.1	15 192.28	30.553	7.4253
Videregående utdanning	Elementære yrker	Nivå 4 og 5	2.3	1 328.56	2.672	2.4655
Videregående utdanning	Faglærte arbeidere	Lavere enn nivå 1	13.3	9 368.46	3.742	1.0607
Videregående utdanning	Faglærte arbeidere	Nivå 1	34.9	24 497.75	9.786	2.2023
Videregående utdanning	Faglærte arbeidere	Nivå 2	145.1	97 633.05	39	3.0467
Videregående utdanning	Faglærte arbeidere	Nivå 3	153	100 658.19	40.209	2.9547
Videregående utdanning	Faglærte arbeidere	Nivå 4 og 5	26.7	17 730.17	7.082	1.7617
Videregående utdanning	Faglærte arbeidere	Ikke klassifisert	1	451.23	0.18	0.1832
Videregående utdanning	Funksjonærer	Lavere enn nivå 1	8.9	6 429.76	1.401	0.5364
Videregående utdanning	Funksjonærer	Nivå 1	66.1	46 499.35	10.129	1.5489
Videregående utdanning	Funksjonærer	Nivå 2	250.6	171 965.13	37.458	2.1791
Videregående utdanning	Funksjonærer	Nivå 3	306.5	200 348.79	43.641	2.4012
Videregående utdanning	Funksjonærer	Nivå 4 og 5	51.9	33 845.99	7.372	1.2557
Videregående utdanning	Kompetanseyrker	Nivå 1	14.9	10 445.38	4.034	1.4457
Videregående utdanning	Kompetanseyrker	Nivå 2	112	73 716.69	28.466	3.1724
Videregående utdanning	Kompetanseyrker	Nivå 3	203.8	133 082.59	51.39	3.7058
Videregående utdanning	Kompetanseyrker	Nivå 4 og 5	64.3	40 942.1	15.81	2.4322

Figur 4-6

	5. prosentil	25. prosentil	Gjennomsnitt	Standardfeil, gjennomsnitt	75. prosentil	95. prosentil
Lowest to 20%	168,58	229,57	257,31	2,49	290,33	327,41
More than 20% to 40%	191,87	247,73	275,23	2,03	307,40	342,22
More than 40% to 60%	206,28	257,78	283,85	1,69	313,50	350,59
More than 60% to 80%	224,79	268,64	292,69	1,19	319,47	351,81
More than 80%	226,23	271,37	294,11	1,25	320,10	351,71

Figur 4-7

	5. percentil	25. percentil	Gjennomsnitt	Standardfeil, gjennomsnitt	75. percentil	95. percentil
Lowest to 20%	200,67	251,28	277,67	1,53	307,17	342,10
More than 20% to 40%	207,96	260,00	284,39	1,80	313,33	347,25
More than 40% to 60%	218,31	267,23	290,32	1,64	317,01	349,86
More than 60% to 80%	225,36	270,35	294,75	1,56	323,25	355,61
More than 80%	238,90	281,39	301,99	1,97	326,82	355,71

Figur 4-8

	5. percentil	25. percentil	Gjennomsnitt	Standardfeil, gjennomsnitt	75. percentil	95. percentil
Lowest to 20%	141,82	227,12	255,78	2,89	293,00	331,67
More than 20% to 40%	184,30	243,27	273,89	2,08	308,59	348,98
More than 40% to 60%	197,71	254,26	283,35	2,04	317,27	357,38
More than 60% to 80%	217,46	268,59	296,20	1,45	326,76	366,51
More than 80%	222,52	271,70	298,62	1,66	328,41	366,28

Figur 4-9

	5. percentil	25. percentil	Gjennomsnitt	Standardfeil, gjennomsnitt	75. percentil	95. percentil
Lowest to 20%	195,88	248,82	275,82	1,76	306,74	344,47
More than 20% to 40%	206,50	256,95	284,08	1,84	314,77	352,28
More than 40% to 60%	214,23	267,34	293,61	1,99	324,43	361,40
More than 60% to 80%	218,93	272,18	300,62	2,00	332,85	372,85
More than 80%	241,77	288,73	312,44	2,51	340,58	373,39

Figur 4-10

	5. percentil	25. percentil	Gjennomsnitt	Standardfeil, gjennomsnitt	75. percentil	95. percentil
Elementære yrker	137,40	213,67	244,62	3,99	282,73	314,43
Faglærte arbeidere	181,75	240,29	264,48	1,72	293,58	329,26
Funksjonæryrker	195,64	244,54	270,89	1,28	300,72	334,95
Kompetanseyrker	235,46	277,60	300,24	0,88	325,96	356,71

Figur 4-11

	5. percentil	25. percentil	Gjennomsnitt	Standardfeil, gjennomsnitt	75. percentil	95. percentil
Elementære yrker	114,63	204,68	237,87	4,64	281,00	322,90
Faglærte arbeidere	171,27	244,58	270,01	2,17	302,59	341,33
Funksjonæryrker	185,10	237,22	265,84	1,46	298,54	336,63
Kompetanseyrker	229,66	277,50	303,87	1,15	333,40	370,36

Kapittel 5

Figur 5-1

	Enig		Verken/eller		Uenig	
	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil
Grunnskoleutdanning	252.70	1.80	259.82	4.66	264.07	2.96
Videregående utdanning	269.99	1.57	279.18	3.25	281.38	2.00
Høyere utdanning	294.21	1.80	305.59	3.34	306.27	1.40

Figur 5-2

	Enig		Verken/eller		Uenig	
	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil
Grunnskoleutdanning	245.05	2.68	239.68	4.31	262.82	2.53
Videregående utdanning	269.01	2.17	270.76	3.00	282.96	1.62
Høyere utdanning	293.56	2.93	295.24	4.13	310.93	1.36

Figur 5-3

	Aldri		Sjeldnere enn en gang i måneden		Minst en gang i måneden	
	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil
Totalt	245.00		258.00		265.00	
I arbeid eller utdanning	268.77	1.13	283.38	1.29	288.20	1.32

Figur 5-4

	Aldri		Sjeldnere enn en gang i måneden		Minst en gang i måneden	
	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil
Grunnskoleutdanning	237.58	2.70	261.31	3.02	263.01	2.89
Videregående utdanning	265.90	2.25	279.92	2.29	283.28	2.30
Høyere utdanning	298.44	2.35	307.23	2.09	309.76	2.25

Figur 5-5

	Veldig bra, utmerket		God		Nokså god, dårlig	
	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil
Grunnskoleutdanning	263.30	2.19	254.51	2.49	245.59	3.31
Videregående utdanning	279.93	1.47	269.41	2.05	264.59	2.70
Høyere utdanning	305.10	1.19	296.25	1.91	290.66	3.73

Figur 5-6

	Poeng	Standardfeil
Aldri	255.25	1.83
Sjeldnere enn en gang i måneden	277.23	1.56
Minst en gang i måneden, sjeldnere enn en gang i uken	287.29	1.78
Minst en gang i uken, sjeldnere enn daglig	287.55	1.71
Daglig	283.69	1.60

Figur 5-7

	Poeng	Standardfeil
Aldri	231.60	8.79
Sjeldnere enn en gang i måneden	250.44	5.62
Minst en gang i måneden, sjeldnere enn en gang i uken	263.08	4.64
Minst en gang i uken, sjeldnere enn daglig	275.77	1.94
Daglig	281.79	0.67

Figur 5-8

	Inntil 25		26-100		101-200		201-500		Mer enn 500	
	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil
Grunnskole-utdanning	229.52	2.94	254.16	2.36	265.96	2.93	274.87	3.59	280.13	4.83
Videregående utdanning	245.19	2.99	269.73	2.03	279.14	2.30	288.29	2.58	291.56	2.62
Høyere utdanning	266.38	5.03	288.35	2.51	302.71	2.00	308.04	1.96	313.85	2.11

Figur 5-9

	Poeng	Standardfeil
Aldri	241.94	2.70
Sjeldnere enn en gang i måneden	275.74	1.49
Minst en gang i måneden, sjeldnere enn en gang i uken	287.82	1.49
Minst en gang i uken, sjeldnere enn daglig	284.38	1.48
Daglig	277.93	3.90

Figur 5-10

	Aldri		Sjeldnere enn en gang i måneden		Minst en gang i måneden	
	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil
Grunnskoleutdanning	223.04	4.74	249.68	3.17	256.44	2.18
Videregående utdanning	246.38	3.94	269.53	2.43	282.22	1.66
Høyere utdanning	269.34	5.00	302.01	2.42	308.92	1.35

Figur 5-11

	Aldri		Mindre enn en gang i måneden		Minst en gang i måneden	
	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil
Grunnskoleutdanning	230.30	2.65	260.89	3.20	264.57	2.83
Videregående utdanning	255.39	2.12	280.14	2.16	287.94	2.48
Høyere utdanning	279.12	2.91	303.06	2.19	315.61	1.54

Figur 5-12

Bruker PC	Ferdighetsnivå	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Ja	Lavere enn nivå 1	497.70	349996.51	11.58	0.60
Nei	Lavere enn nivå 1	35.20	25809.97	19.59	3.23
Ja	Nivå 1	1592.90	1025972.76	33.93	0.87
Nei	Nivå 1	28.60	18536.76	14.07	3.30
Ja	Nivå 2	1845.50	1138866.16	37.66	0.94
Nei	Nivå 2	11.60	7070.22	5.37	2.09
Ja	Nivå 3	329.90	198972.93	6.58	0.41
Ja	Nivå 3	432.00	310013.79	10.25	0.44
Nei	Ikke klassifisert	106.00	79959.19	60.70	3.56

Figur 5-13

Bruk av e-post	Ferdighetsnivå	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Aldri	Lavere enn nivå 1	33.70	24 985.75	25.73	4.11
Sjeldnere enn en gang i måneden	Lavere enn nivå 1	54.70	38 626.82	27.63	3.43
Minst en gang i måneden, men sjeldnere enn en gang i uken	Lavere enn nivå 1	59.80	42 099.61	17.65	2.49
Minst en gang i uken, men sjeldnere enn daglig	Lavere enn nivå 1	155.50	106 970.90	12.88	1.34
Hver dag	Lavere enn nivå 1	194.00	137 313.43	7.99	0.71
Aldri	Nivå 1	32.10	21 688.09	22.33	4.16
Sjeldnere enn en gang i måneden	Nivå 1	74.20	47 405.71	33.91	3.97
Minst en gang i måneden, men sjeldnere enn en gang i uken	Nivå 1	152.90	98 983.09	41.50	3.43
Minst en gang i uken, men sjeldnere enn daglig	Nivå 1	467.80	299 283.74	36.04	1.74
Hver dag	Nivå 1	865.90	558 612.13	32.52	1.17
Aldri	Nivå 2	13.90	8 974.51	9.24	2.71
Sjeldnere enn en gang i måneden	Nivå 2	38.80	24 746.04	17.70	3.12
Minst en gang i måneden, men sjeldnere enn en gang i uken	Nivå 2	93.40	58 007.83	24.32	3.01
Minst en gang i uken, men sjeldnere enn daglig	Nivå 2	483.80	297 977.45	35.88	1.51
Hver dag	Nivå 2	1 215.60	749 160.32	43.61	1.25
Sjeldnere enn en gang i måneden	Nivå 3	2.30	1 450.65	1.04	0.93
Minst en gang i måneden, men sjeldnere enn en gang i uken	Nivå 3	7.90	4 732.65	1.98	0.86
Minst en gang i uken, men sjeldnere enn daglig	Nivå 3	81.90	49 219.28	5.93	0.90
Hver dag	Nivå 3	237.50	143 338.17	8.34	0.64

Figur 5-14

	Aldri		Sjeldnere enn en gang i måneden		Minst en gang i måneden, sjeldnere enn en gang i uken		Minst en gang i uken, sjeldnere enn daglig		Daglig	
	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil
Leseferdighet ..	235.33	4.88	260.73	3.81	265.65	2.52	280.04	1.32	287.40	0.82
Tallforståelse ..	233.51	5.37	260.28	4.16	267.18	2.86	282.91	1.65	286.63	0.98

Figur 5-15

Bruk av tekstbehandling	Ferdighetsnivå	Antall	Vektet antall	Prosent	Standardfeil
Aldri	Under nivå 1	178.00	132 215.14	26.74	1.86
Sjeldnere enn en gang i måneden	Under nivå 1	127.70	88 220.39	11.20	1.13
Minst en gang i måneden, men sjeldnere enn en gang i uken	Under nivå 1	72.00	47 479.60	6.17	0.90
Minst en gang i uken, men sjeldnere enn daglig	Under nivå 1	76.70	52 500.80	7.60	1.20
Hver dag	Under nivå 1	42.30	28 680.59	10.26	1.84
Aldri	Nivå 1	215.60	151 224.53	30.58	2.03
Sjeldnere enn en gang i måneden	Nivå 1	452.80	296 281.09	37.61	1.62
Minst en gang i måneden, men sjeldnere enn en gang i uken	Nivå 1	387.60	247 884.07	32.23	1.73
Minst en gang i uken, men sjeldnere enn daglig	Nivå 1	360.20	221 724.11	32.10	1.88
Hver dag	Nivå 1	176.70	108 858.96	38.92	2.97
Aldri	Nivå 2	89.60	59 671.58	12.07	1.45
Sjeldnere enn en gang i måneden	Nivå 2	454.00	289 526.17	36.75	1.79
Minst en gang i måneden, men sjeldnere enn en gang i uken	Nivå 2	584.40	358 225.18	46.57	1.87
Minst en gang i uken, men sjeldnere enn daglig	Nivå 2	528.50	320 710.81	46.43	1.94
Hver dag	Nivå 2	189.00	110 732.41	39.59	2.68
Aldri	Nivå 3	3.80	2 561.13	0.52	0.34
Sjeldnere enn en gang i måneden	Nivå 3	80.50	50 549.70	6.42	0.82
Minst en gang i måneden, men sjeldnere enn en gang i uken	Nivå 3	120.00	71 299.06	9.27	0.98
Minst en gang i uken, men sjeldnere enn daglig	Nivå 3	97.60	57 998.90	8.40	0.99
Hver dag	Nivå 3	28.00	16 564.14	5.92	1.50
Valid skip	Ikke klassifisert	173.00	133 403.16	72.04	2.65
Aldri	Ikke klassifisert	194.00	148 846.45	30.10	1.87
Sjeldnere enn en gang i måneden	Ikke klassifisert	89.00	63 235.57	8.03	0.72
Minst en gang i måneden, men sjeldnere enn en gang i uken	Ikke klassifisert	67.00	44 288.56	5.76	0.66
Minst en gang i uken, men sjeldnere enn daglig	Ikke klassifisert	58.00	37 886.02	5.48	0.67
Hver dag	Ikke klassifisert	23.00	14 833.21	5.30	1.07

Figur 5-16

	Aldri		Sjeldnere enn en gang i måneden		Minst en gang i måneden, sjeldnere enn en gang i uken		Minst en gang i uken, sjeldnere enn daglig		Daglig	
	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil
Leseferdighet ...	243.66	2.38	284.16	1.58	297.63	1.61	289.62	1.56	273.62	2.51
Tallforståelse ...	233.51	5.37	260.28	4.16	267.18	2.86	282.91	1.65	286.63	0.98

Figur 5-17

	I liten eller noen grad		I høy grad		I veldig høy grad	
	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil
Leseferdighet	261.29	1.75	281.26	1.05	283.99	1.14
Tallforståelse	263.00		282.00		281.00	

Figur 5-18

	I liten eller noen grad		I høy grad		I veldig høy grad	
	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil	Poeng	Standardfeil
Grunnskoleutdanning	246.29	2.21	258.94	2.37	262.93	2.77
Videregående utdanning	266.89	2.12	276.77	1.86	277.00	2.35
Høyere utdanning	298.18	1.79	302.12	1.46	302.77	1.90

Figurregister

1.1. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i leseferdighet. 2012	9
1.2. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i tallforståelse. 2012. Prosent.....	10
1-3. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i problemløsning i IKT-miljø. 2012	10
1.4. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i lesing, etter alder 2012.....	11
1.5. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i tallforståelse, etter kjønn. 2012 .	11
1.6. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i lesing, etter utdanningsnivå. 2012	12
1.7. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i tallforståelse, etter innvandrerkategori. 2012.....	12
1.8. Gjennomsnittlig skår i lesing og tallforståelse, etter hovedaktivitet. 2012	13
1.9. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i lesing, etter yrkesgruppe. 2012.	13
1.10. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse, etter hvor ofte man organiserer egen arbeidstid. 2012.....	14
1.11. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i lesing, etter hvor ofte man leser brev og e-post i jobbsammenheng. 2012.....	14
2.1. Gjennomsnittsskår for den kvantitative skalaen i IALS/SIALS og den numeriske skalaen i PIAAC. Aldersgrupper. 1998 og 2012	16
2.2. Endring i leseferdighetsskåre mellom IALS/SIALS (1994/98) og PIAAC (2012).....	17
2.3. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler) i ulike aldersgrupper for IALS/SIALS, ALL og PIAAC. 16-65 år. 1998-2012	18
2.4. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse og forskjell mellom de svakeste og sterkeste (5. og 95. prosentiler) i ulike aldersgrupper for ALL og PIAAC. 16-65 år. 2003-2012	18
2.5. Gjennomsnittsskår for leseskalaen og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler) etter innvandringsbakgrunn for IALS/SIALS, ALL og PIAAC. 16- 65 år. 1998-2012	19
2.6. Gjennomsnittsskår for tallforståelse og forskjell mellom de svakeste og sterkeste (5. og 95. prosentiler) etter innvandringsgrupper for ALL og PIAAC. 16-65 år. 2003-2012..	20
2.7. Gjennomsnittsskår for leseskalaen og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler) etter utdanningsnivå for IALS/SIALS, ALL og PIAAC. 16-65 år. 1998-2012	21
2.8. Gjennomsnittsskår for tallforståelse og forskjell mellom de svakeste og sterkeste (5. og 95. prosentiler) i ulike utdanningsgrupper for ALL og PIAAC. 16-65 år. 2003-2012 ..	21
3.1. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter alder. 2012	23
3.2. Kvinner som ligger på nivå 1 og lavere i leseferdighet, og kvinner i utvalget, fordelt etter alder. 201	23
3.3. Menn som ligger på nivå 1 og lavere i leseferdighet, og menn i utvalget, fordelt etter alder. 2012	24
3.4. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i leseferdighet, fordelt etter alder og kjønn. 2012	24
3.5. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter utdanningsnivå. 2012	25
3.6. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter hovedaktivitet. 2012	25
3.7. Personer som ligger på nivå 4 og 5 i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter alder. 2012	26
3.8. Personer som ligger på nivå 4 og 5 i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter alder og kjønn. 2012.....	26
3.9. Personer som ligger på nivå 4 og 5 i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter utdanningsnivå. 2012	27
3.10. Personer som ligger på nivå 4 og 5 i leseferdighet (og hele utvalget), fordelt etter hovedaktivitet. 2012	27
3.11. Gjennomsnittsskår for leseferdighet og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler), etter kjønn. 16-65 år. 2012	28
3.12. Gjennomsnittsskår for leseferdighet og forskjell mellom svake og sterke lesere blant personer som er i arbeid (5. og 95. prosentiler), etter kjønn. 16-65 år. 2012.....	28
3.13. Gjennomsnittsskår for leseferdighet og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler), etter hovedaktivitet. 16-65 år. 2012	29
3.14. Gjennomsnittsskår for leseferdighet og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler), etter innvandrerkategori. 16-65 år. 2012.....	29
3.15. Gjennomsnittsskår for leseferdighet og forskjell mellom svake og sterke lesere (5. og 95. prosentiler), etter alder. 16-65 år. 2012	30
3.16. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i tallforståelse (og hele utvalget), fordelt etter alder. 2012	30
3.17. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i tallforståelse, fordelt etter alder og kjønn. 2012	31
3.18. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i tallforståelse (og hele utvalget), fordelt etter utdanningsnivå. 2012.	31

3.19. Personer som ligger på nivå 1 og lavere i tallforståelse (og hele utvalget), fordelt etter hovedaktivitet. 2012	32
3.20. Personer som ligger på nivå 4 og 5 i tallforståelse (og hele utvalget), fordelt etter alder. 2012	33
3.21. Personer som ligger på nivå 4 og 5 i tallforståelse (og hele utvalget), fordelt etter utdanningsnivå. 2012	33
3.22. Gjennomsnittlig skår for tallforståelse og forskjell mellom svake og sterke (5. og 95. prosentiler), etter kjønn. 16-65 år. 2012	34
3.23. Gjennomsnittlig skår for tallforståelse og forskjell mellom svake og sterke (5. og 95. prosentiler), etter innvandrerkategori. 16-65 år. 2012	34
3.24. Gjennomsnittlig skår for tallforståelse og forskjell mellom svake og sterke (5. og 95. prosentiler), etter hovedaktivitet. 16-65 år. 2012	35
3.25. Gjennomsnittsskår for tallforståelse og forskjell mellom svake og sterke (5. og 95. prosentiler), etter alder. 16-65 år. 2012	35
3.26. Personer som ligger lavere enn nivå 1 i problemløsning i IKT-miljø (og hele utvalget), eller som ikke har tatt PC-testen, fordelt etter alder. 2012	36
3.27. Personer som ligger lavere enn nivå 1 i problemløsning i IKT-miljø (og hele utvalget), eller som ikke har tatt PC-testen, fordelt etter utdanningsnivå. 2012	36
3.28. Personer som ligger lavere enn nivå 1 i problemløsning i IKT-miljø (og hele utvalget), eller som ikke har tatt PC-testen, fordelt etter hovedaktivitet. 2012	37
3.29. Personer som ligger på nivå 3 i problemløsning i IKT-miljø (og hele utvalget), fordelt etter alder. 2012	37
3.30. Personer som ligger på nivå 3 i problemløsning i IKT-miljø (og hele utvalget), fordelt etter utdanningsnivå. 2012	38
3.31. Personer som ligger på nivå 3 i problemløsning i IKT-miljø (og hele utvalget), fordelt etter hovedaktivitet. 2012. Prosent	38
4.1. Andel av voksne, 16-65 år, på hvert ferdighetsnivå i leseferdighet, etter hovedaktivitet. 2012	41
4.2. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter lønnsdesiler. 2012	42
4.3. Andel av voksne, 16-64 år, på hvert ferdighetsnivå i leseferdighet, etter yrkesgrupper. 2012	43
4.4. Andel av voksne, 16-64 år, på hvert ferdighetsnivå i tallforståelse, etter yrkesgrupper. 2012	43
4.5. Andel av voksne, 16-64 år, på hvert ferdighetsnivå i leseferdighet, etter yrkesgrupper og utdanningsnivå. 2012	44
4.6. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet og forskjell mellom de svakeste og sterkeste leserne (5. og 95. prosentiler), etter bruk av leseaktivitet i arbeidslivet. 16-65 år. 2012 ..	44
4.7. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet og forskjell mellom de svakeste og sterkeste leserne (5. og 95. prosentiler), etter bruk av tallaktivitet i arbeidslivet. 16-65 år. 2012	45
4.8. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse og forskjell mellom de svakeste og sterkeste (5. og 95. prosentiler), etter bruk av leseaktivitet i arbeidslivet. 16-65 år. 2012	45
4.9. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse og forskjell mellom de svakeste og sterkeste (5. og 95. prosentiler), etter bruk av tallaktivitet i arbeidslivet. 16-65 år. 2012	45
4.10. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet og forskjell mellom de svakeste og sterkeste leserne (5. og 95. prosentiler), etter yrkesgrupper. 16-65 år. 2012	46
4.11. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse og forskjell mellom de svakeste og sterkeste (5. og 95. prosentiler), etter yrkesgrupper. 16-65 år. 2012	46
5.1. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter utdanning og tillit til andre	47
5.2. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet etter utdanning og opplevd politisk innflytelse	48
5.3. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter hovedaktivitet og deltakelse i frivillig arbeid ..	48
5.4. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse, etter utdanningsnivå og deltakelse i frivillig arbeid ..	49
5.5. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter utdanningsnivå og helse. 2012	49
5.6. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter hovedaktivitet og lesing av bøker i fritiden ..	50
5.7. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter lesing av aviser og magasiner i fritiden	51
5.8. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet, etter utdanningsnivå og antall bøker i hjemmet ..	51
5.9. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse, etter bruk av kalkulator i fritiden	52
5.10. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse, etter utdanningsnivå og bruk av kalkulator i fritiden	52
5.11. Gjennomsnittlig skår i tallforståelse, etter utdanningsnivå og bruk av brøk- eller prosentregning i fritiden	53
5.12. Andel på hvert ferdighetsnivå i problemløsning blant personer som bruker datamaskin i fritiden	53
5.13. Andel på hvert ferdighetsnivå i problemløsning, etter bruk av e-post i fritiden	54
5.14. Gjennomsnittlig skår i lesing og tallforståelse, etter bruk av e-post i fritiden	54
5.15. Andel på hvert ferdighetsnivå i problemløsning, etter bruk av tekstbehandlingsprogram i fritiden	55
5.16. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet og tallforståelse, etter bruk av tekstbehandlingsprogram	55
5.17. Gjennomsnittlig skår i leseferdighet og tallforståelse, etter hvorvidt man liker å lære nye ting	56

Tabellregister

Tabell 5.1. OLS-regresjon av leseferdigheter og tallforståelse	58
--	----

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-8987-3 (trykt)
ISBN 978-82-537-8988-0 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

ISBN 978-82-537-8987-3

9 788253 789873

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway